

“ Literárny Zvolen ” 2025 !

31. ročník celoslovenskej literárnej súťaže

Vyhlasovateľ, odborný a finančný garant: Národné osvetové centrum

Organizátori: Podpolianske osvetové stredisko, Národné osvetové centrum,
Krajská knižnica Ľudovíta Štúra Zvolen, Mesto Zvolen

Termín vyhodnotenia súťaže: 8. – 10. august 2025

Porota

PRÓZA

31. ročníka celoslovenskej literárnej
súťaže literárny zvolen 2025

Tamara Šimončíková Heribanová

je spisovateľka, novinárka a organizátorka literárnych workshopov a besied na školách a univerzitách. Je autorkou próz *Predavačky bublín*, *Bola to len láska*, *Malá doba ladová*, *Pendleri*, kníh pre deti *Misia Eva*, *prísne tajné* a *Misia Eva v Thajsku*, ako aj monografie *Prípad Erich Kästner: lyrikou proti totalite (Roky odporu 1923 – 1933)*. Študovala komunikačné vedy a žurnalistiku na Viedenskej univerzite, germanistiku na Univerzite v Utrechte a marketingovú komunikáciu na Univerzite Komenského v Bratislave. V roku 2020 obhájila dizertačnú prácu *Kabaret, satira a občianska poézia ako potenciál odporu proti totalite v Ústave svetovej literatúry SAV*. Osem rokov pôsobila v redakcii časopisu EMMA, jej rozhovory, reportáže, eseje a stĺpčky vychádzajú aj v zahraničných médiách, ako sú GQ Portugal či VOGUE Portugal. Popri literárnej a publicistickej tvorbe sa venuje aj výskumu a popularizácii kultúry tradičného odevu.

Martina Slúková

Pochádza z malej dediny na strednom Slovensku. Vyštudovala herectvo v Prahe na DAMU, neskôr scenáristku a dramaturgiu na VŠMU v Bratislave. Ako herečka účinkovala v rôznych a rôznorodých divadlách a divadelných projektoch, je zakladajúcou členkou divadla Letí. Ako scenáristka a režisérka sa podieľala na rade reportáží a dokumentárnych filmov. Napísala knihy *Inak sa mám fajn* (2015), *Synchroironizovaný muž* (2020), ktoré aj ilutrovala svojimi kolážami. Kniha *Inak sa mám fajn* bola adaptovaná do divadelnej podoby pre Štúdio L+S. Poslednou vydanou knihou je docufiction o pražskom divadle Vosto5 *Snaha je patrná* (2025). V súčasnosti píše pre rozhlas a pracuje na scenári celovečerného filmu. Žije striedavo v Španielsku a na Slovensku.

Mária Modrovich

je autorkou próz *Lu & Mira* (2011), *Tichý režim* (2013), *Flešbek* (2017), *Rozhovor s členkou kultu* (2019) a *Deň noc voda* (2024). *Flešbek* sa dostal do finálovej päťky ocenenia Anasoft litera 2018 a v roku 2019 bol nominovaný na Európsku cenu za literatúru. V roku 2023 *Rozhovor s členkou kultu* pre Mestské divadlo Žilina zdramatizovala Petra Fornayová a pre Teatr Ślaski v poľských Katowiciach Katarzyna Dudzic-Grabińska. Modrovich spoluorganizuje medzinárodný literárny festival Novotvar. Spolupracuje so Slovenským literárnym centrom a s časopisom VLNA. V roku 2025 je štipendistkou programu EU – Creative Europe a rezidentkou v Literarisches Colloquium Berlin.

Porota

POÉZIA

31. ročníka celoslovenskej literárnej
súťaže literárny zvolen 2025

Michal Tallo

je spisovateľ, prekladateľ a publicista. Vydal básnické zbierky *Antimita* (2016, Drewo a srd), *Δ* (2018, Drewo a srd) a *Kniha tmy* (2022, Literárna bašta), a prozaickú knihu *Všetko je v poriadku, všade je láska* (2024, Literárna bašta), za ktorú získal Cenu Nadácie Tatra banky za umenie. Pravidelne moderuje autorské čítania, diskusie o súčasnej literatúre či filme a reláciu Rádia Devín *Ars litera*. Knižne mu tiež vyšli preklady Andrewa McMillana či Seána Hewitta.

Viliam Nádaskay

pracuje v Ústave slovenskej literatúry SAV na výskume poézie a literárnej kultúry. Autorsky prispel do vedeckých publikácií ako *Literárne krajiny Bratislavy* (2023) či *Home and the World in Slovak Writing* (2024). Od roku 2019 je redaktorom internetového časopisu *Platforma pre literatúru a výskum*. Vydal tri zbierky básní *Vynechaný spoj* (2018), *Zmyslov zbavovaný* (2021), *Strmhlav, sliepňajúc* (2024). Občas sa venuje prekladu z angličtiny a literárnej kritike.

Eva Luka

vyštudovala odbor prekladateľstvo a tlmočníctvo, anglický jazyk – japonský jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Postgraduálne študovala japonský jazyk a literatúru na japonských univerzitách v Sappore a v Ósake. Toto štúdium ukončila obhájením dizertačnej práce napísanej v japončine – Kóbó Abe: *Piesočná žena*. Vydala zbierky básní *Divosestra* (1999), *Diabloň* (2005), *Havranjel* (2011), *Jazver* (2019), román pre deti a dospelých *Pani Kurčatová I.: Ten, kto sa narodí zle* (2018) a obojstrannú zbierku básní pre deti *Jemňacinky/Brutálničky* (2021). Posledné tri knihy si ilustrovala sama. Prekladá z angličtiny a japončiny, jej poézia je preložená do viacerých jazykov. Za svoju tvorbu získala mnohé literárne ocenenia (medziiným národnú cenu za poéziu Zlatá vlna 2020). V roku 2023 jej vyšiel samostatný preklad z japončiny – román od Takašiho Hiraideho *Mačací host* (Modrý Peter). V roku 2025 jej vyjde výber z poézie v angličtine *The Minotaur's Daughter* v anglickom vydavateľstve Seagull Books s jej vlastným obrazom na obálke, nová básnická zbierka *Nekromantik* (Skalná ruža), preklad knihy *Kiki, čarodějnicka doručovatelka* od japonskej spisovateľky Eiko Kadono (Literárna bašta) a preklad básní japonskej poetky Čijo Kitahara *Rieka barokových perál* (Modrý Peter).

Porota

ŽÁNROVÁ
PRÓZA

31. ročníka celoslovenskej literárnej
súťaže literárny zvolen 2025

Martin Hatala

je autor a komik pôsobiaci v Bratislave. Literatúre sa aktívne venuje od roku 2004 a doposiaľ publikoval tri knihy. Zmlada sa stal laureátom viacerých literárnych súťaží s prozaickými aj poetickými textami. Neskôr sa presunul na stranu poroty a porotcoval v niekoľkých súťažiach, pričom v kategórii „žánrová próza“ na *Literárnom Zvolene* pôsobí od jej založenia.

Ako stand-up komika ho môžete poznať z pódii na Slovensku aj v Českej republike. Humor prenáša do všetkého, čo robí – vrátane písania medailónov. Ak ste sa dočítali až sem, môžete sa nad tým poušmívať a potíchu zväžiť, na čo využívate svoj čas.

Alexandra Pavelková

je spisovateľka sci-fi a fantasy, publicistka, propagátorka fantastiky na Slovensku. Prvýkrát publikovala začiatkom 90. rokov minulého storočia. Vydala dosiaľ trinásť kníh a mnoho poviedok doma aj v zahraničí. Za svoju tvorbu získala množstvo ocenení. Zaoberá sa literárnymi workshopmi, podporou a propagáciou slovenských žánrových autorov. Od roku 2009 organizuje literárnu súťaž fantastických mikropoviedok *Ohnivě pero*. Je šéfredaktorkou internetového denníka *Fandom.sk*, ktorého náplňou je fantastické dianie na Slovensku a v zahraničí.

Júlia Oreská

pochádza z Humenného a vyštudovala scenáristiku a dramaturgiu hraného filmu na VŠMU v Bratislave. Je laureátkou viacerých literárnych súťaží a v roku 2017 bola ocenená v súťaži Poviedka s textom *Byť v centre*. Píše hororové podcasty *Nezhasínaj!* a organizačne sa podieľa na platforme mladej literatúry *Medziriadky*. V rokoch 2021–2024 organizovala *Literárny Zvolen*, tento rok sa vracia ako porotkyňa žánrovej prózy. Venuje sa vzdelávaniu v oblasti literatúry, lektoruje workshopy a spravuje sociálne siete literárnych projektov.

PRÓZA

- 11** Andrea Babíncová
- 13** Emma Horvat
- 18** Lucia Jakúbková
- 25** Martina Krnáčová
- 27** Miroslav Neslušan
- 37** Gabriela Sedmáková
- 46** Tina Strenková
- 50** Ctibor Karol Strmenský
- 57** Dorota Suránová
- 62** Zuzana Uhalová

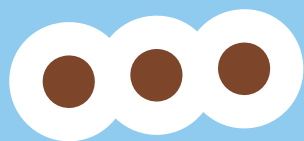
ŽÁNROVÁ PRÓZA

- 99** Barbora Balážová
- 104** Radovan Čižmár
- 112** Natália Gajdošíková
- 119** Lucia Jakúbková
- 127** Juraj Medveď
- 132** Jakub Nedoba
- 138** Juraj Petruňa
- 144** Martin Piko
- 150** Tomáš Slovák
- 156** Miroslava Vaníková

POÉZIA

- 69** Slávka Holubjaková
- 70** Marek Jaroš
- 73** Agáta Komanová
- 75** Tomáš Košárek
- 78** Jozef Lalík
- 81** Simona Sádecká
- 83** Gabriela Sedmáková
- 87** Dorota Suránová
- 89** Adrián Szabó
- 94** Matej Vivoda

Próza

Andrea Babíncová

Mimoriadna udalosť

Dva týždne dozadu to bolo pre neumytý riad. Včera pre údajnú neveru a dnes len tak. Z dlhej chvíle. Triezvyh si ich už ani nepamätá. Keď bola malá, boli ešte normálni. Mama jej zapletala vlasy do dvoch vrkočov a hrávala sa s ňou na princezné. Otec jej pomáhal s domácimi úlohami. Pre tie sa hádali minulý štvrtok.

Sedem hodín večer. Z kuchyne sa ozvala prvá nadávka. Mia vstala z postele a na plagát, ktorý visel pri stole, pripísala ďalšiu čiarku. Každý deň si značila, o kolkej sa jej rodičia začali hádať. Tieto dáta nijako neskúmala, len ju zaujímal progres. *Celkom skoro, inokedy sa to rozbieha až po televíznych novinách.* Zapísala si čas k čiarke na plagáte a privrela dvere. Nikdy ich nemala úplne zatvorené.

Keď sa z kuchyne ozval zvuk rozbitia fľaše, Miou trhlo.

„To boli... posledné kvapky, si nor... málňa?“ Otec zvýšil hlas.

„No to teda bola... posledná kvapka, ale mojich... nervov, ty idiot! Daj to... sem!“

Mia sa schúlila do kľbka. Usúdila, že si otvorili ďalšiu fľašu. Poldecák s cinknutím padol na stôl. Otec si nalial ďalší. A ďalší.

„Mi ani nič nenecháš?“

„Aby som ti furt dačo... nechával. Som si ťa vzal s holou rítou. Si nemala ani na svadobné... šaty. Bývaš v dome, čo ani tvoj neni... a furt aby ti človek dačo nechával! Nič nedostaneš!“ Buchol pästou po stole. Poháre sa roztriasli. Aj Mia.

„A tebe kto tu varí a perie? Kto vláči... nákupy? Keby nebolo mňa, tak ani piť nemáš čo... ty...“

„Tak toto si pre... hnala! Ja pijem tatkové domáce, nie nejaké... obchodové... gebuziny!“

Mama sa zasmiala: „Prečítaj, čo je tam napísané!“

„Vod... ka.“ Čítal pomaly, akoby sa snažil získať viac času na premýšľanie: „Ale to je len nálepka, to nič neznamená. Mój tatko to... vlastnoručne... páľil v pivnici. To, že nápis je vodka, neznamená, že to aj vodka je! Aj tvoje meno vraví, že si Komínková, ale nemáš s nami nič... spoločné. Chápeš to? Žiaden pozemok, dom, žiadne prachy. Nič... Nič nás nespája okrem mena!“

Mia držala v rukách fotku z rodinného výletu. Keď mala osem, rodičia ju vzali do zoo. Ako dietatu jej prišli otcove poznámky vtipné. Že mamička je niekedy taká hlúpa ako opice. Je ako žirafa, len nie dlhokrká, ale dlhoprstá. Stále jej zneli v hlave otcove slová: *Nič okrem mena nás nespája*. Zabudli, že majú dieťa? V nedeľu spoločne neobedovali ani raz. Niekedy sa celý deň s rodičmi ani nevideli. Iba počuli. Hlavne večer. Už si ani nepamätá, kedy zaspávala v tichu.

„Drž hubu radšej, trepeš, keď si ožratý.“

„Ja trepem? Sa uvedom, s kým sa baviš. Frajerka... náramná. Ešte raz to povieš a... pôjdem za Lacom, nech nás rozvedie.“

„To si múdry... Laco na matrike už dávno nerobí.“ Naliala ďalší.

„Končím s tebou. Ti hovorím... Končím!“

Otec vstal od stola a prešiel cez chodbu k Miinej izbe. Prudko otvoril dvere. Stále sedela schúlená na posteli. Ani naňho nepozrela.

„Ja a tvoja... matka sa... ideme teraz rozviesť.“ Motal sa mu jazyk. „Dúfam, že nebudeš... po nej, lebo ďalšiu... kravu v živote neznesiem.“

Zabuchol dvere. Ani ňou nehlo. Otec jej nadával aj horšie. Rodičia si obuli topánky a hádajúc sa o tom, kto koho viac na súde ošklbe, opustili dom.

Postavila sa z postele a prešla k plagátu na stene. K dnešnej čiarke pridala novú poznámku: *Vraj sa idú rozviesť. O pol deviatej večer*. Neverila, že doma konečne nie je hluk. Prezliekla sa do pyžama a umyla si zuby. Nechcela si nechať ujsť túto príležitosť. Zhasla stolovú lampu a rýchlo vliezla pod perinu. Zavrela oči. To bolo prvýkrát po vyše troch rokoch, čo Mia zaspávala v úplnom tichu.

Chlapec a zver plný hnevu

Hľadeli na neho dve čierne oči, zúžené do dvoch úzkych pásov. Našli si ho z diaľky, určite nie náhodou, presne vedeli, cez ktoré okno sa musia pozrieť. Hľadeli na neho cez mútne okno maminho bytu na treťom poschodí päťposchodového paneláka. Oči hltali každý jeho nádych i výdych s nenásytným hladom. Matka pred ním tresla hrniec na stôl.

„Netrieskaj toľko,“ odvrkol jej.

„Je ťažký,“ vzdychla a obrátila sa späť ku kuchynskej linke. Položila pred neho tanier s lyžicou a sadla si oproti. Stôl bol malý, stoličky iba dve. Viac ich nikdy nebolo treba.

„Kam sa pozeráš?“ otočila hlavu k oknu.

Robo si na odpoveď naberačkou nabral polievku. Z taniera sa roznášal smrad prevarenej zeleniny a starej cibule, ktorú jeho matka nechcela vyhodiť, *veď je ešte použiteľná*. Touto vetou mala nepodstatnými haraburdami zapratanú nie iba celú kuchyňu, ale aj celý byt. Pre istotu sa vyhol mrkve a prehltol prvú lyžicu. Naplo ho. Matka pomaly srkala polievku z lyžice.

„Vieš jesť normálne?“ Robo hodil lyžicu do taniera, masťné kvapky dopadli na kvetinkový obruš.

Matka neodpovedala, iba sa postavila, vytiahla utierku a utrela stôl do sucha. Robo už nemal chuť na polievku, a tak ju iba pozoroval, ako sa jej ohýbajú vrásky pri každom pohybe, ako vraští obočie, keď rozmýšľa. Roba skoro vystrela. Pozrel von oknom, no oči už nevidel.

„Ako ide škola?“

„Dobre.“

„A nič viac?“ Matka predsa presne vedela, že ho škola vôbec nebaví a že mu nakoniec z vysokej školy neostane nič potrebné, nič dôležité. Tak načo sa ho, prepánaboha, pýta?

„A čo by si chcela počuť?“

„Neviem. Možno, že či máš ťažkosti, nech ti pomôžem, či úspechy, nech sa poteším. Nech viem, čo robí môj syn. Ako sa má.“ Rovnako ako na polievku, ani na ňu už nemal chuť.

„Kedy si tu chceš umyť okná? Máš ich strašne špinavé,“ poznamenal.
„Keď na to nájdem silu.“ Ako ju poznal, okná ostanú do jej smrti rovnaké. Potom ich bude musieť umyť on pred tým, ako bude môcť byť predat. Super.
„Nepomohol by si mi? Umyť okná, podlahu. Trošku poupratovať.“ Robo neodpovedal. „Aj by som ti zaplatila, nech nepracuješ nadarmo,“ rýchlo dodala.
Aby tu bolo čisto, musel by som byť spáliť, pomyslel si. Postavil sa zo stoličky a nasmeroval do chodby.
„Prečo by som ti ja mal pomáhať? Aj bez teba mám dosť starostí.“ Zobral si bundu, zakopol o jej papuče, kopol do nich, až sa rozleteli po celej chodbe, obul sa a buchol dverami. Matka ostala na stole sama, para teplej polievky stúpala nahor.

Vonku bolo chladnejšie, ako čakal, čižmy sa mu zabárali do snehu, cítil, ako mu trpeli uši. Oblaky výdychov mizli v bielej hmle. Zapálil si cigaretu. Žiara horiaceho papiera mu slúžila ako jediný zdroj svetla na tmavej ceste, kompas, ktorý ho viedol domov. Robo si poslednýkrát potiahol a ohorok odhodil. Ani sa nepozrel, či plameň v snehu zhasol.

Uvažoval nad tým, že vytiahne ruku z vrecka, aby si zapálil ďalšiu, keď vtom zacítil ohavný pach. Zdvihol zrak zo zeme a pozrel pred seba. Hľadeli na neho dve čierne oči, zúžené do dvoch tenkých pásov. Hľadel na neho pes, suka vlčiaka. Robo zastavil, v ľavom vrecku zovrel zapalovač. Ak divú zver niečo odstraší, tak to bude divosť ohňa, nepredvídateľný plameň. Suka sa naklonila na predné nohy, sneh pod ňou povolil rovnakým strachom, akým Robo zovieral päst. V nepresnosti noci vedel rozpoznať iba črty – rebrá, zamrznutý sopeľ, veľké pazúry a čierne oči. Suka stúpila o krok vpred. Robo sa nepohol. Zaostril oči. Suka mala bitkami zranený chvost schovaný tesne medzi nohami. Každým krokom skláňala hlavu nižšie. V chlapcovi cítila teplo. V chlapcovi hľadala lásku. Stála mu rovno pri nohách a Robo jej videl cez oči; bola plná nenávisti. Suka bola taká plná nenávisti, až sa nemohla hýbať. Nemohla jesť. Nemohla spať. V tele jej prúdil jed hnevu. Sklopila oči a oprela nos o Robovu čižmu.

„Ty mi rozumieš,“ povedala mu, „nasýť ma a miluj. Sama tu vonku zmrznem.“
Robo odtrhol čižmu od suky a kopol do nej, najprv do hlavy, potom medzi rebrá. Odkopol ju od seba. Vytiahol zapalovač, zapálil si, posunul si cigaretu v ústach. Pes plakal, potácal sa, a Robo odišiel.

„Všetko mi tu zamočíš,“ napomenula ho Stela, keď vyšla von z kúpeľne. Robo sa pred tým, ako vošiel do bytu a hodil sa na sedačku, ani nevyzul. Ležal na chrbte, nohy mu presahovali cez okraj, roztopený sneh z topánok tiekol na dlážku. Kvap, kvap. Stela sa hnala z jednej izby do druhej, najprv iba s uterákom, potom v jedných

šatoch, druhých, trikrát vymenila pančuchy. Aj napriek tomu, aký bol byt malý, bola schopná neustále lietať. Dupot krokov išiel Robovi roztrhnúť uši. Kvap.

„Aspoň sa vyzuj.“ Teraz stála v kuchyňo-obývačke, bledá tvár odrážala modré svetlo chladničky. Robo prstom spájal znamienka na jej odhalenom chrbte. Zatvorila chladničku. S prázdnyimi rukami sa otočila na Roba.

„Robko, topánky!“ pristúpila na kraj sedačky a rozviazala mu šnúrky. Topánky postavila na rohožku pred dvere. Odhodila mu nohy na zem a sadla si na svoje miesto vedľa neho.

„Chceš sa ešte prezliecť, alebo pôjdeš takto?“ spýtala sa ho.

„Kam by som išiel?“ Ohromene sa naňho pozrela.

„Na oslavu Vierkiných narodenín, o ktorej ti už hovorím tri týždne.“

Robo založil ruku za hlavu: „Nechce sa mi.“

„Robo, to nemyslíš vážne, všetci sa na teba budú –“

„Povedal som že nepôjdem.“ Stela sa s ním nechcela hádať, už vedela, že boj prehrala. Bez slova vstala, obliekla si kožuch, jediné čižmy, červené, a ticho zatvorila za sebou dvere. Robo si vyložil nohy na sedačku. Zatvoril oči a tváril sa, že spí.

Lacné plastové hodiny nad stolom odbili nový deň. Robo do nich skoro hodil topánku, nenávidel hlasné ťukanie sekundovej rúčky, no potom si uvedomil, že topánky nemá na nohe, ale na rohožke. Otravné ťukanie odrazu prerušil iný zvuk, ešte menej príjemný. Znelo to ako plač dieťaťa. Plač psa. Robo sa náhle postavil a pribehol k oknu. Hľadeli na neho dve čierne oči, zúžené do dvoch tenkých pásov.

„Kuš, suka, tvoje zavíjanie nikoho nezaujíma,“ zakričal na ňu a zatiahol závesy. Zavíjanie neprestalo. Rukami si zakryl uši, aby hluk aspoň trochu utišil. Hlavu schoval pod vankúš na sedačke. Zavíjanie mu dunelo hlavou, odrážalo sa v lebke a nenechalo ho na pokoji.

„Prestaň, ti hovorím,“ otvoril dvere a stúpil na rohožku, „veď už idem.“

Suke sa dvihol chvost.

Stáli oproti sebe, Robo chrbtom k bytovke, suka chrbtom k noci. Robo na dvoch, suka na štyroch.

„Čo chceš?“

„Už som ti povedala. Túžim po tvojom teple. Mrznem v chlade a ty vrieš. Boh ma stvoril tak, aby mi bola zima. Ale ty v osud neveríš. Ty ma môžeš zahriať.“

„Kto si?“

„Pes.“

„Psi nerozprávajú.“

Suka naklonila hlavu. Začala sa k Robovi približovať. Robo odstúpil o krok.

„Čo si myslíš, že robíš?“ vybliakol na ňu.

„Idem pánovi k nohe.“

„Ja nie som твоjim pánom. Ja nie som твоjim teplom. Si jeden z mnohých túlavých psov na ulici. Si nič, a nie mojím psom.“

Suka sa na neho zmätene pozerala. „Čo to hovoríš? Ja som tvoja a ty si môj. Ja nie som ako ostatní psi, ako ma k nim môžeš prirovnať?“

„Si špinavé psisko, ktoré sa zmiatlo a nenechá ma na pokoji.“

Suka sa vzpriamila.

„Si besné zviera, ktoré si pomýlilo túžbu s realitou.“

Suka sa naklonila na zadné nohy, zježila chrbát. Robo neprestal.

„Si iba obyčajná suka. Idem späť domov.“ Skôr než sa stihol úplne odvrátiť, suka vycerila zuby a rozbehla sa za ním. Skočila Robovi na chrbát a zahryzla mu do rukáva bundy. Chlapec ju celou silou odhodil, postrčil a suka padla hlasno medzi sneh. Neveriacky na ňu hľadel.

„Uhryzla si ma!“ Suka sa s ťažkým dychom vyhrabala na povrch, sneh mala v očiach, v ušiach, v nose, medzi zubami...

„Nie som násilné zviera. Nevie, prečo hryziem,“ vycerila zuby a opäť na neho skočila. Robo len-len že uhol jej ostrým labám, suka sa zachytila iba o koniec nohavíc. Franforce tancovali s vetrom a suka sa mu opäť postavila oproti.

„Dúfam, že mi Boh jedného dňa vysvetlí, prečo je byť nahnevaným o toľko jedno-duchšie,“ povedala.

Stáli naopak ako na začiatku, suka so sivou bytovkou priam splývala. Pripravovala sa na ďalší útok, keď vtom zazrela niečo v diaľke, biele svetlo približujúce sa z tmy. Robo sa neopovážil otočiť. Ako sa svetlo priblížilo, suka si uvedomila, čo vlastne vidí. „Dievča.“

Robo sa razom obrátil. Ani nie päťdesiat, štyridsaťdeväť, štyridsaťosem krokov za ním kráčalo dievča v kožuchu, s červenými topánkami.

„Ona?!“ zaplakala suka. Robo sa k nej vrátil pohľadom. „Ona je dôvod, prečo ma nechceš?“

„Čože? Nie –“ No suka sa už rozbehla, Robo sa pripravil na úder, ale ona ho minula a pokračovala ďalej, priamou čiarou k Stele.

Robo ostal stáť. Robo odrazu už nemal chuť. Nechcelo sa mu naháňať divého psa, potácať sa ťažkým snehom, chcel sa vrátiť domov a spať. Zima sa mu už prebila do kostí, teplý sopeľ sa mu menil na ľad. Dvere bytovky na neho volali, pozývali ho teplom a pohodlím.

Začul krik. „Daj mi, dievča, okoštovať tú krv života, ktorá je zjavne cennejšia ako osud. Daj aj mne kúsok mladosti a jemnej kože. Podel sa, lakomosť je hriech.“

Robo sa rozbehol.

Z boja schytil srst' a potiahol, odtiahol zver preč a hodil ju o zem. Kopol. Kopol desaťkrát silnejšie ako predtým, kopol ešte raz, a ešte. Suka ho hrýzla do ruky, ale nemala silu preniknúť hlbšie pod mäso. Odhodil ju. Jazykom zachytil kovovú chuť jemného červeného prúdu, ktorý mu stekal z čela. Stela sa za ním chvela v snehu. *Keby si obliekla viac ako iba pančuchy, nebola by jej taká zima*, pomyslel si, no nepovedal nahlas. Ranená suka odstúpila od vriacej pary jeho dychu.

„Kuš, a odíď,“ povedal jej Robo.

Suka sklonila hlavu. Ťažko sa jej dýchalo. Robo sa obrátil k Stele a pomohol jej vzpriamiť sa. Na líci sa jej leskla tekutá rana. Mala rozpárané pančuchy. S jazvou na líci bude vyzerat' o desať rokov staršie. Robo ju chytil za ruku, nech ani jeden nestratí rovnováhu, a vykročil cestou späť k bytovke.

Suka odpľula guču tmavočervenej krvi na sneh.

„Dúfam, že ti naskočí husia koža, keď na mňa pomyslíš,“ zavrčala, „Dúfam, že kvôli mne budeš v noci škrípať zubami.“

Robo zamkol za sebou dvere. Stela už bola v kúpeľni a pustila vodu v sprche. Robo sa pred tým, ako vošiel do bytu a hodil sa na sedačku, ani nevyzúl, ani nevyzliekol. Premohla ho únava. Kvap, kvap. Zatvoril oči a zaspal. Kvap.

Lucia Jakúbková

Potkania slučka

Dvere predajne sa rozletia a na prahu sa zjaví postava bičovaná dažďom. „Mám tu pre vás paletu,“ zahučí prepravca.

Dana odloží nožnice, ktorými sa snažila rozrezať pásku na kartónoch po predchádzajúcej dodávke tovaru. „Vložte ju na chodník, cez dvere sa nezmestí,“ povie a zahľadí sa na dažďové kvapky, ktoré stekajú po skle výkladu. *Skvelé. Proste paráda.* Nielenže krmivo meška päť dní, ale ešte aj príde v to jediné poobedie, keď práve prší. To bude radosť, prenášať v daždi štvrt' tony granúl v papierových vreciach, cez ktoré presakuje smrad ultraspracovaného mäsa. *Úžasné. Milujem svoj život.*

„Prosím vás,“ osloví ju zákazníčka, ktorá v obchode obsmrdá už dobrých pätnásť minút a Danino *poradím?* doteraz odbíjala iba sterilným úsmevom. „A toto ako funguje?“ Prstom ukáže na výstavný stôl s tuctom hlavolamov pre psov.

Dana potlačí povzdych. Všetkých v predvianočnom období zaujímajú iba hlavolamy. Dana dookola opakuje tie isté predajné argumenty, ukazovákom s nechťom ohlodaným až do krvi predvádza tie isté pohyby niekoľkokrát denne. *Tu sa skryje odmena a takto si ju pes vytiahne.* Cíti sa ako hracia skrinka, ktorá po každom natiahnutí opakuje tú istú melódiu.

Nadýchne sa a pustí sa do vysvetľovania rozdielu medzi hlavolamami úrovne náročnosti jeden, dva a tri. Zároveň cez rozmazaný výklad sleduje, ako prepravca vykladá paletu na dážď a lúči sa s Danou palcom hore.

„Chcete mi povedať, že ten pes to bude akože vedieť?“ Zákazníčka si neveriacky odfrkne. Zdá sa, že obohraná hracia skrinka menom Dana ju nepresvedčila.

Dana prekoná nutkanie odpovedať, že v jej obchode sa predávajú výhradne hračky, na ktorých si psy vylámu paprče, a namiesto toho sa donúti nasadiť si na tvár falzifikát úsmevu. „Boli by ste prekvapená.“

„No, ja tomu môjmu neverím,“ vyhlási žena. „Vezmem len túto rolku vreciek, ďakujem.“

„Tak to bude päťdesiat centov,“ precedí Dana.

„Kartou,“ odpovie zákazníčka.

Zvuk otvárajúcich sa dverí našťastie zamaskuje Danino škrípanie zubami. Nanešťastie to však znamená, že prišli ďalší zákazníci. *Nanešťastie.* Naozaj si to pomyslela? Kedy sa z nej stala jedna z tých zatrpknutých žien, ktoré nenávidia svoju prácu? Kde zmizli jej úprimné úsmevy, jej vreľá snaha, s ktorou na začiatku poskakovala zákazníkom za zadkom? Všetko sa to rozplynulo v kyseline, ktorá jej buble v žalúdku a nemá nič spoločné s tou odpornou kávou, s ktorou sa Dana tento mesiac musela uskromniť, aby naplnila sklad pred Vianocami. Kyselina, ktorá pomaly, ale iste rozožiera Danine sny o finančnej slobode.

„Prepáčte, slečna,“ osloví ju jeden zo zákazníkov, „ale tu v rohu vám niekto spravil mláčku.“

Dana potlačí kyselinu, ktorá sa jej nahrnula do krku, vytrie psie šťanky, naučtuje tri drobné nákupy a vybaví telefonát, v ktorom musí volajúcemu na trikrát vysvetliť, že automatické dvierka na kurín naozaj nepredáva. Nájde nožnice, ktoré predtým odložila na náhodné miesto vo výklade. No než sa pustí do prenášania svojho vlnúceho podnikateľského sna z chodníka, dvere sa opäť otvoria.

„Prišli sme sa pozrieť na tie vaše hlavolamy.“

Dana zovrie nožnice v ruke. Predstaví si, ako si ich namiesto odpovede zabodne do brucha. Keď jej tá myšlienka napadla prvýkrát, vyľakala sa. Aký hrozný spôsob vyrovnávania sa s ponorou realitou, a predsa... tá predstava ju vždy zvláštne upokojí. Dvoma ostrými hranami v črevách by si aspoň na chvíľu uľavila od toho nekonečného tlaku povinností.

Neprišla však o rozum. Ešte nie. Odloží nožnice a prinúti sa k úsmevu. „Takže, máme na výber úroveň jeden, tá je pre psích začiatočníkov...“

Dana tresne po vypínači a ukončí týranie ostrého svetla, ktoré sa jej posledných desať hodín vypaľuje do mozgu. V tme, najmä po záverečnej, má predajňu oveľa radšej. Zhrabne zo stola kľúče.

Cez lejakom zmáčaný výklad do predajne zablikajú svetlomety zaparkovaného vozidla. Dana žmúri von. Zdá sa jej, že rozpitá silueta vodiča na ňu kýva.

Záchod, pomyslí si a plesne si po čele. Darovala za odvoz niekomu cez internet záchodovú misu. Dohodli sa, že chlapík príde dnes.

Zakýva na vodiča, nech vojde dnu, a zatiaľ sa sama presunie do zázemia, oddeleného od zvyšku predajne závesom z korálok, pozostatku po čínskom bistre, ktoré tu skrachovalo pred Danou. Pretlačí sa chodbičkou do bývalej, teraz už nevyužívanej pánskej toalety. Lepšie poslúži na všetky tie kartóny, ktoré sa v predajni snáď množia. Zaprie sa do boľavých krížov. Ticho zatvoreného obchodu prerušia jej nádávky a škripot keramickej misy ťahanej po kachličkách. Aspoňže jej napadlo misu vopred odskrutkovať.

Je to však primalá útecha. S každým zatnutím unavených svalov v Dane stúpa rozčúlenie. Nenávidí to. Nenávidí tento bič, ktorý si na seba uplietla. Nenávidí tento skurvený hajzel aj toho chudáka, ktorý si poň prišiel. Kde vlastne trčí?

So zatatou sánkou dotiahne misu až von na chodník. Ohnutý chrbát jej bombarduje dážď. Rozhliadne sa. Všetky zaparkované autá sú zrazu temné ako plechové rakvy. Kyselina v jej žalúdku sa besno prevaľuje. *Za dobrotu na žobrotu!*

Zamkne predajňu a hajzel nechá stáť v strede chodníka. Na truc.

Na konci ulice sa ešte raz obzrie. Osamelá záchodová misa sa s ňou lúči ako pozostatok Daniných podnikateľských ambícií.

Dana prekladá z palety na chodníku kartónové krabice. Vlastne ani poriadne nevie, čo v tých krabiciach je – určite ďalšie skurvené hlavolamy. Napriek tomu sa ich snaží čo najskôr presunúť do predajne. Vyzerá, že o chvíľu zase začne pršať.

Tovaru z palety ubúda podozrivo pomaly. V Dane stúpa frustrácia. Akoby sa jej okolo krku sťahovala slučka nikdy sa nekončiacich úloh. Ešte treba spraviť toto a potom tamto, následne sa niečo pokazi a bude musieť začať odznova. Veď aj tá paleta stále vyzerá, že sa jej Dana sotva dotkla.

Vtom sa medzi tovarom niečo mihne.

Pri pohľade na nahý chvost pripomínajúci pásomnicu sa Dana strhne. Ten pohyb ju takmer prebudí, rýchlo však upadne naspäť do driemot a odtiaľ späť do svojej nočnej mory, ktorá je na nerozoznanie od Daninho skutočného života.

Znova stojí nad paletou, ktorú treba vyložiť. Tentoraz si však počína opatrne, akoby na ňu spomedzi krabíc mohlo niečo odporné vyskočiť.

Keby si len vedela spomenúť čo.

Po príchode do práce Danu privíta nepríjemný zápach. Krátka investigatíva odhalí, že pochádza z diery v podlahe, ktorá zostala po vynesenej záchodovej mise. Vďaka Bohu, tá počas noci z chodníka zmizla a Dana ju za bieleho dňa nemusí ťahať naspäť do predajne.

Dana narýchlo nahádže na odkrytý odtok pár kartónov. Ešte než stihne diery zaťažiť, vyruší ju telefonát týkajúci sa reklamácie tovaru a potom ďalší od dodávateľa, ktorý sa domáha úhrady faktúry.

Ďalší nepríjemný pozdrav prichádza od daňového úradu, ktorý Danu úctivo informuje o pokute za nedodržanie zákonnej lehoty na...

Než sa stihne dostať na koniec vyrozumenia, dvere sa rozletia. Do obchodu vchádza prvý zákazník, za ním skupina turistov s dvoma psami a Dana musí svoje rozčúlenie odložiť na neskôr. Nekonečné otázky na Danu padajú z každej strany a pomedzi zákazníkov sa ešte snaží stihnúť vybaviť čo najviac z ostatných povinností.

Nalepiť prekladové štítky na dovezený tovar. Preceniť škrabadlá. Zoradiť konzervy podľa spotreby. S každým novým príchodiacim si pripomína, že za zhon v obchode by mala byť vďačná. Že sa nesmie zabudnúť usmievať. Že to predsa robí pre seba. Že diamanty vznikajú pod tlakom. Že musí odložiť tie nožnice.

Si iba trochu prepracovaná, hovorí si Dana a zalieva si druhého turka. *Tie tri týždne do Vianoc to ešte potiahneš a potom budeš mať dva dni voľno.*

Do predajne vojde starostlivo upravená žena v značkovom kabáte. „Bože, ale vám to tu smrdí,“ priloží si k ústam hodvábnu šatku. „Ako v takom puchu môžete pracovať?“

Danin pohľad padne na nožnice. Tentoraz si predstavuje, ako ich zaborí zákazníčke doprostred podozrivo hladkého čela, až z neho vytečie všetok ten botox. Namiesto vraždy sa však donúti myknúť plecami, akoby ju jej poznámka vôbec neurazila.

„To je tým krmivom. Zvyknete si,“ povie Dana a odkašle si, aby sa zbavila stúpajúcej kyseliny v hrdle.

Potom si spomenie na ledabolo zakrytý odtok v zázemí a nálada jej klesne až kdesi do kanála, odkiaľ pravdepodobne prichádza aj ten smrad, na ktorý si za pár hodín už stihla zvyknúť.

Len čo sa žena konečne spakuje, Dana zamkne a prílepi na dvere oznam o prestávke.

Ako sa tlačí chodbou pomedzi kartóny k pánskej toalete, všimne si, že spod prahu presvitá svetlo. Spínač vnútri citlivý na pohyb sa z nejakého dôvodu zapol. Nejasná spomienka na niečo ohyzdné na Danu doľahne ako olovený plášť.

Zaváha. Najradšej by tam ani nevkrčila, ale jednou z rán na chrbte malého podnikateľa je nemožnosť delegovať nepríjemné úlohy na niekoho iného. Načiahne sa ku kľúčke, no uprostred pohybu zamrzne. Napína uši. Zazdalo sa jej, že za dverami počula slabučký šramot.

Našponovaným sluchom však zachytí len bzučanie žiarovky, ktorú nemá kto vymeniť.

Pokrúti hlavou. Z toľkej práce jej už šibe.

Pootvorí dvere, len tak na jedno oko.

Kartóny nad dierou sú na svojom mieste.

Poriadne jej odľahne. Už len to by chýbalo, aby Danino ťažko nahromadené imanie začali obžierať škodcovia...

Vtom spod kartónov vybehne niečo chvostnaté.

Dana uskočí vzad a chrbtom narazí do rozložených krabíc. Inštinktívne sa pokúsi dvere zatvoriť.

Príliš neskoro.

Drevotriesku na ceste k zárubni zastaví potkanie telo, len tak to rupne.

A potom ďalšie. A ďalšie.

Do chodby v zázemí sa cez odokrytý odtok vyvalia potkany, celé hordy prerastenných dohryzených potkanov s vycerenými hryzákami. Pištia a lezú jeden cez druhého, akoby im za chvostami horelo, malé očka majú upriamené priamo na Danu.

Dana vybehne zo zázemia, nohy jej letia ako natiahnuté pružiny. *Kurva, kurva, kurva.* Srdce jej bije až v hrdle, presne tam, kde ju páli kyselina. Jej mozog je zaseknutý v slučke vulgarizmov.

Korálkový záves nemá proti potkanom žiadnu šancu. Dana v panike hľadá kľúče od obchodu, *kurva, kurva, kurva, kurva*, kde ich zase položila? Potkany sa zatiaľ hrnú do predajne a steny sa otriasajú Daniným jačaním. Húf potkanov mieri priamo k nej, ich otvorené papule akoby hovorili – *potrava, potrava, potrava!*

Sklad! Áno, sklad! Bez kľúčov je to Danina jediná skrýša. Nohy ju odnesú poza predajný pult do poslednej bezpečnej miestnosti, kde zatresne dvere a ešte chvíľu sa trasie od hnusu. Jej nadávky sa striedajú so vzlykmi. Pokúsi sa ovládnuť svoj dych, rozmyšľať aspoň trochu normálne. Ako sa odtiaľto dostane? Príde ju niekto zachrániť? *Bože, ak je toto nočná mora, musím sa okamžite zobudiť!*

Po pár minútach jej v spánkoch konečne prestane zbesilo pulzovať.

A potom nastane ticho.

Bum bum.

Z obchodu sa ozve rytmické zaklopanie, akoby niekto udel na sklo, a Dana od ľaku poskočí. Že by sa sem dobýjal nádejný zákazník? Ako to, že ho potkany neodplašili? Čo ich nevidí?

A možno... možno jej už naozaj šibe.

Dana sa popri dverách zvezie na zem. Hlavu si vezme do dlaní.

Prišla o rozum.

Prejde si rukami po spotenej tvári a zahľadá sa do tmy medzi police, tam, kde zo steny trčí rúra, odtok po umývačke riadu, ktorú si na rozdiel od hajzla so sebou Číňania odniesli. Je to príliš úzke na to, aby sa tadiaľ niečo pretlačilo. Obvod to má menšie ako Danino zápästie.

A predsa...

Z temnoty na ňu hľadá pár očí.

Danin výkrik pretne ticho. Potkan vypadne z rúry ako amputovaná končína, za ním nasleduje ďalší a ďalší. Namiesto zákazníkov teraz prúdia do obchodu prašivé potkany, namiesto peňazí so sebou prinášajú choroby a smrad kanála.

Jej jediný únik je naspäť do predajne.

Otvorí dvere.

Sú všade.

Potkany si pochutnávajú na kábloch aj na plastových vreciach krmiva. Hemžia sa v nádobách s odmenami, v odpadkovom koši, v Daninom batohu položenom na

zemi za pokladňou. Vyliezli až na stôl, kde sú vystavené hlavolamy. Posúvajú políčkami a figúrkami plastových hračiek, akoby hrali nejaký morbidný šach s Daninou súdnosťou. Dobehnúť k východu, od ktorého vydesená Dana tak či tak nedokáže nájsť kľúč, by bolo ako prebrodiť sa rojom kobyliiek – zožrali by ju zaživa.

Dana sa vyškriabe na predajný pult. Telo sa jej otriasa vzlykmi. Potkany sa hmýria všade okolo, ich prítomnosť do Dany dobiedza ako všetky jej zanedbané povinnosti. Je otázkou chvíle, kedy sa prvý z potkanov odváži zabodnúť do Dany svoje ostré zúbky a bude hrýzť, hrýzť, hrýzť, tak ako zákazníci, ako úrady, ako dodávatelia...

Dana zbadá nožnice – jedinú cestu von z pekla jej mysle.

Načiahne sa za nimi a jedným pohybom si ich vrazí do brucha.

S krvou prichádza aj vytúžená úľava.

Presne ako si predstavovala.

Po mesiacoch dažďov, prívateho saharského piesku a Daninho pobytu na psychiatrii by človek nepovedal, že za zaprášeným výkladom sa skrývajú chovateľské potreby.

Dana s námahou odomkne, jazva na bruchu sa jej pri tom bolestivo napne. Majiteľ priestoru nechal zámok vymeniť potom, čo ten pôvodný vypáchli v snahe Danu zachrániť. Do nosa ju udrie známy pach krmiva. Žiadny smrad kanála. Presne ako jej sľubovala krabička liekov, ku ktorej sa s posvätnou pravidelnosťou vracia dvakrát denne.

Dvere nechá otvorené, aby sa vetralo. Na predajnom pulte sú zaschnuté tmavé škvrny od Daninej krvi. Ochranná bariéra z liekov úspešne zabráni, aby ten pohľad s Danou niečo urobil.

Tu takmer vykrvácala na smrť.

No, aspoň že ju nezožrali imaginárne potkany.

Nazrie do chodby vedúcej k toaletám. Svetlo sa automaticky rozsvieti a vykreslí na kachličkách stopy po Daniných zimných čižmách. Okrem zatuchnutého vzduchu tam nie je nič.

Ako prvé bude musieť vytriediť krmivo. To, čo je už po dátume spotreby, dá odviezť do nejakého útulku. Zvyšok sa jej snáď podarí rozpredať aspoň za nákupnú cenu. Možno existuje niekto, kto ešte nepočul o pomätenej majiteľke chovateľských potrieb, ktorá sa takmer ubodala na smrť.

„Máte otvorené?“ ozve sa z dverí energický hlas dôchodkyne. Jej dogu na nič nečaká a prekĺzne dovnútra, zvedavo oňucháva vešiaky so psími odmenami a krúti pri tom chvostom.

„Dalo by sa povedať,“ odpovie Dana. „S predajňou končíme. Pokojne si vyberte, čo sa vám páči, spravím vám cenu.“

„Ešte pred Vianocami som pokukovala na tie vaše hlavolamy,“ prizná sa žena.

Martina Krnáčová

Poklady našej záhrady

Pätnásť minút môjho života. Čo všetko môžem za ten čas stihnúť? Možno by som to opísala na niekoľko strán, možno by mi stačili dve. Káva vedľa mňa sa chladí. Po celom dni som dostala možnosť zbaviť sa detí. Ale len na hodinu a aj z tej mi teraz ostalo len pätnásť minút. Skúsím sa pohrúžiť do myšlienok v tomto tichu, zároveň však v teple, ktoré ma ruší ako mucha, ktorej život som včera ukončila pri čítaní.

„Konečne si sa dočkal,“ oznámim mužovi po odchode detí a škodoradostne dodám: „Ale ja ostávam.“ „Tak si so mnou môžeš vychutnať túto hudbu,“ usmieva sa. „Keby nebola tak nahlas, tak možno aj áno,“ odvrknem a zavriem za sebou dvere.

V spleti každodenných povinností mám aj ja chuť byť sama, nikým nerušená. Nedarí sa mi. „Som hladný,“ oznámi mi a v návale lásky sa rozhodnem opiecť mu bavorské klobásy. Podarí sa mi to. Naservírovať na tanier, trochu uhorky, trochu barbeque omáčky, dva rožky by mu mali stačiť. Uf, konečne. Dočkám sa? Beriem laptop pod pazuchu, nechávam ho samého v izbe v hluku, ktorý neznášam. Basy naplno, dôchodkyne v bytovke môže aj vystrieť. Sedím na lavičke. Káva vedľa mňa sa chladí.

Prvých pár viet. Rozmýšľam nad pokladmi našej záhrady. Prvé, čo mi napadlo, bolo ľudstvo, plno kvietkov rôzneho druhu. Rôznych farieb, tvaru, vône, veľkosti, potrieb, náročnosti. Medzi nimi burina. Zlí ľudia. Vytrhávame ich zo svojho života, ale objavujú sa zas a znovu. Ubehne päť minút a oči sa mi zatvárajú. Slnko na ne nemišrdne pôsobí a po okuliare sa mi ísť nechce. Sprava sa približuje suseda Ukrajinka s lavórom na bielizeň. V ruke drží kávu. Pozdravíme sa, porozprávame sa o dnešnom dni a potom opäť kladiem prsty na klávesnicu. Ukrajinka mlčky zvešáva bielizeň, je ohľaduplná, ale aj tak ju vnímam a neviem sa plne sústrediť. Vezme kávu, odpije si, siahne do vrečka a ide si zapáliť. Ďalších päť minút z môjho života v... Rozprávame sa o bielizni.

Moja záhrada, moje telo. A jej poklady? Tých skrytých pokladov môjho tela sa môže dotknúť len môj muž. Asi ich už tam ostalo dosť málo, lebo jeho objavovanie je čoraz zriedkavejšie. Alebo je to starobou. Možno ich tam nie je veľa, možno s vekom miznú aj tie neobjavené. Jednoducho zmiznú a nedajú mu šancu odhaliť

„Tak pod’te,“ odvetí Dana. „Ukážem vám, ako to funguje.“

Spoločne prejdú k ľahko zaprášenému stolu s interaktívnymi hračkami. „Tu skryjete odmenu,“ Dana zdvihne plastový vrchnák, pod ktorým sa skrýva otvor na psie piškóty. „Zakryjete ju a pes ju musí vyňuchať. A pozrite, keď ju skryjete sem, musí najskôr posunúť touto figúrkou.“

Dôchodkyňa k nej s údivom zdvihne oči. „A zvládne to?“

„Psy sú inteligentnejšie, než si myslíme,“ odrecituje Dana naučenú formulkú. „Najmä keď sú motivované odmenami.“

„To ten môj rozhodne je,“ zasmee sa žena a otočí sa k psovi, ktorý práve vykĺzol zo zázemia. „Rattus, čo to nesieš v tej hube? Pusti to!“

Dana sa otočí ku psovi práve v momente, ako z papule vypustí potkana.

ich. Ukrajinka sedí za mnou, dosť ďaleko na to, aby som necítila jej dych na svojom krku. Niekomu volala, vstala: „Martina píše písmenká,“ usmiala sa, vzala kávu a odišla. Z úľavy do zdesenia. Zistila som, že mi ostáva len jedna minúta a môžem ísť po deti. To nič. Budem sa nachvíľu tváriť ako hluchá a slepá. Dajte mi ešte pár minút. Neexistujem.

Poklady našej záhrady. Naozaj mi nič nenapadá, tak ako už niekoľko týždňov predtým. Niečo sa zahlodalo do mojej mysle a kradne mi myšlienky. Nemám vrták ani dláto, aby som to z nej vybrala. Netrpím, iba splývam. Viem, že raz to príde. Z neznámeho na ulici som urobila psychopata. Z ďalšieho urobím človeka s tajomstvom, ktoré vyjde na povrch až po dlhých rokoch jeho nemennej existencie. Lebo tak žijú ľudia. Kráčajú po ulici, míňame ich a nevidíme im do hláv. Skrývajú tam svoje tajomstvá, svoje poklady. Ich myseľ je ich záhrada. Kropia ju živinami alebo na ňu kydajú hnoj. Doslova odpad, ktorý ju potom ničí. Lebo čo si myslíme, to nás osviežuje a vďaka tomu rastieme, alebo nás to pomaly zabíja a my umierame. Mojich šesť minút zatajenej existencie ubehlo ako let vtáka so zlomeným krídlom. Ťažkopádne kleslo na zem posiatu hnilobou ľudských krokov.

Oslava maminých narodenín. Dožila sa o pätnásť rokov viac, ako mám v pláne ja, a mne ostáva ešte deväť rokov. Som zvedavá, či sa vôbec niečo zmení. Nieкто mi povedal, že pán Boh mi pomôže, ale urobiť to musím sama. Ale čo ak nemám síl. „Pozri, mama, oni majú tri autá. Prečo my nemáme tiež? Nekúpime si mercedesa?“ pýta sa moja desaťročná dcéra. O jej túžbe po iPhone ani nehovorím. Som rada, že na oslave nám Ukrajinka, tentoraz už druhá, je ich tu dosť, ukázala fotky svojho domu. Teda toho, čo z neho ostalo. Padla bomba, padlo všetko. Neostalo nič. Iba trámy, holé steny. Dcéra to videla tiež a či to zmenšilo jej túžbu po drahých autách, netuším.

A potom sme prišli domov a zobudili môjho muža, ktorý už o pol desiatej spal. Nasledovala sprška nadávok. Ja som šomrala, on mi povedal, čo podľa neho som, ja som to isté povedala jemu, len v mužskom znení. Pi... Ko... slová, ktoré sú mojím deťom dobre známe. Vraj poklady našej záhrady. Ak je tento byt a táto rodina záhradou, tak sú v nej poklady dobre ukryté a čakajú na odhalenie. Alebo nie sú žiadne a záhrada je plná buriny. Zvädnutej, obschnutej, smradľavej, hnusnej, odpornej buriny. A nikto do nej nevidí, iba my sami.

Miroslav Neslušan

Zápisník traktoristu

Volám sa Štefan, mám tridsať rokov a žijem sám. Rodičia mi už umreli, zostal mi po nich dom, veľká záhrada a samota. Pracujem ako traktorista na miestnom JRD, mám svoj traktor Zetor a na ňom oriem, kosím, rozvážam celé dni, mesiace a roky. Robota je to dobrá, rád som traktoristom, mám svoj traktor Zetor rád, pracuje spoľahlivo ako švajčiarske hodinky, mne stačí doň len naftu liať ako koňu obrok, aby vládol ťahať, občas trochu oleja, aby si brucho pomastil, občas mu gumy vymením, ako si človek mení zoderaté topánky. Nedoťahujem sa ja s nikým, zavriem sa ja do toho traktora Zetor a celé dni len zem obraciam, brázdy váľam, ako treba, spokojný som ja s takou robotou, sedieť a pozeráť, ako sa robota míňa, ako pribúda zoranej zeme a ako predseda JRD len spokojne prikyvuje hlavou. Je dobre byť na traktore, obracať traktor v úvrtiach, pozeráť na lány polí, ako v nich klíči nová úroda, ako rastie, ako dozrieva, ako vydáva úrodu a ako spokojne spí pod metrom snehu v zime. Bolo nás viacero traktoristov, ale mnohí putekali za lepším zárobkom, bolo im málo, čo prišlo na výplatu, aby mohli rodiny zaopatriť, dom postaviť a lepšie sa mať. Bolo nás čoraz menej a menej, mne teda prišlo dlhšie orať, obracať i zväžať, veď čožeby som nie, rád som traktoristom, rád som na traktore, dom mám, záhradu veľkú tiež, a rodina žiadna. A to je to jediné, čo ma tak trochu trápi v tom mojom inak obyčajnom živote. Žena by sa mi dala zísť, lebo tak to okolo seba pozorujem, že muž patrí k žene, že chlapovi treba ženu, každý má, ja nemám, a dala by sa zísť. Aby som bol taký ako ostatní, veď čože by som ja bol iný, taký ako ostatní sa mne byť žiada, ženu mať, čo by bola po ruke, čo by mi vždy robotu našla, keď sedím na priedomí a len tak tupo hľadím pred seba, čo by mi varila, montérky prala i pošívala, že by bolo s kým líhať, koho probovať kdesi v humne alebo pod rúškom noci na lúke. Chlapi v krčme len krútia hlavami, ako to ja rozmyšľam, že to z toho, že ja nepijem, že mi je pivo horké, že ma pálenka páli ako oheň a od vína sa mi kriví tvár, že keby som sa primäl piť, na onakvejšie myšlienky by som prišiel, že mať trochu v hlave, pod čapicou, je lepšie ako chodiť s prázdnuou hlavou, keď človeku po rozume chodia také čudné veci ako mne. Čosi na tom bude, lebo všetci majú ženy, len pán farár nemá, ale ten do krčmy

nechodí a potom aj také čudné reči vedie v kostole, ako ja keď nepijem a vymýšľam, že mi ženu treba, že ženy niet, že už je to raz tak, že ženu treba mať, nech už je s ňou tak i tak, ale mne sa vidí, že také dačo je celkom s kotolným poriadkom a v súlade s prírodou, že lepšie dni striedajú tie horšie, že raz prší, a potom zasa svieti slnko, ale to sa mi zas chlapi smejú, že som sa nemal vyučiť za traktoristu, ale za farára, ale to by som potom už naisto nemohol mať ženu, takže takto je to vlastne lepšie. Kto by si myslel, že len tak žijem so založenými rukami a nič pre to nerobím aby som k dákej žene prišiel, tak to teda veru nie. Veď žien je toľko čo chlapov, ba i viac, je si z čoho vybrať a ja nie som priveľmi priberčivý. Bársktorá žena by mi vari aj stačila a aj mi stačí, nerúbem ja vysoko, nehladím do výšav, do neba, žena ako žena, keď príde na to probovať na sene pod rúškom noci. Ale ženy niet, čas uteká, probovať nie je s kým, líham sám, vstávam sám, žijem ako pustovník, len pri tom oraní mi nikto nechýba, traktor Zetor si pradije spokojne a vtedy ani mne viac netreba.

Vyučil som sa za traktoristu, viem traktoru bachor namastiť i topánky mu prezuť, ale ako si zaobstarať ženu ma nik neučil, a tak robím, ako viem, keď zaobstarávam, pristavím ženu na ulici a pýtam sa jej, či by nechcela byť moja – moja žena. Vravím im, že by som si ženu potreboval zaobstarať dáku, alebo sa mi tak vidí, že to treba. Každý má a ja nemám. Čo vy na to? Ja som priamy človek, okolkovať neviem, času nemám nazvyš, keď je nás teraz v družstve každým dňom menej a menej traktoristov, keď roboty pribúda, nie je kedy viesť dlhé reči. Vravím im, že traktor Zetor ma už čaká, že mi treba dnes toľko a toľko poľa zorať, že robím dlho do noci, ale v sobotu dopoludnia by som si vedel nájsť čas, keď už by bolo treba prísť na úrad, že by bol sobáš. Ženy sa pýria, ženy sa chichocú, ženy si klopkajú prstom po čele a tu i tam aj sľubia. Tak teda v sobotu vravia a berú sa preč, ani meno im neviem, ale načo mi je meno, ženu mi treba, bude žena, bude aj meno. Ale v sobotu nikdy nik nepríde, už si ani oblek neobliekam, ani kyticu nekupujeme, len sa s traktorom Zetorom pre istotu zastavím pred mestským úradom, reku, čo keby, vpochodujem dnu v montérkach a zablatených bagančiach, ale ženy niet ako vždy, vrátnik len pokrčí plecami a ja neviem, prečo je to vždy tak. Po rozume mi chodí, že na ženy sa nedá spoľahnúť, keď ja som na úrade vždy podľa dohody a ony nikdy. Vstávam na úsvite, oriem celý deň, kosím, zberám úrodu, zvláčam, akoby som sám bol na všetko. Faktom je, že nás traktoristov v družstve ubúda, nik nechce byť traktoristom, každý by chcel riadiť družstvo, úrad, najlepšie štát. Preto mi časom len roboty pribúda, za tmy sa vraciam domov, ráno ešte všetci spia, len psy ma vyprevádzajú do roboty, neskoro sa vraciam za tmy, to už zhasínajú aj v tom najposlednejšom dome. Človeka nestretnáš, len tmu, kde by si teraz chcel nájsť si ženu. A tak som sa vybral na úrad, reku, volám sa Štefan, prišiel som vo veci úradnej, či by ma vypočuli. A čožeby nie, ľudí ubúda, mladí odchádzajú za hranice, starí umierajú, ľudí čoraz menej, vy ste, občan Štefan, uvedomelý, prídete

na úrad, aby sme tu podaromnici netrúvali čas, zadarmo nebrali peniaze, a čo vás teda k nám privádza. Prišiel som, či by ste mi nepridelili z moci úradnej dáku ženu – rozumej manželku – a hovorím im, aký ja som zaneprázdnený človek, čo robí od svitu do mrku ako traktorista, čo má traktor Zetor, roboty nad hlavu, ženu žiadnu a žena by sa mu zišla, veď každý má ženu, veď žena patrí k mužovi, to iste na úrade vedia najlepšie, aby mi robotu nachodila, prala, šila a aby bolo koho probovať. A ženy na úrade sa len dáko nespokojne mrvia, pozerajú jedna na druhú a hovoria, že dobre vravím, že žena patrí k mužovi, že oni to dobre vedia, že som dobre prišiel, že oni takýchto prípadov veľa nemajú, pravdu povediac, ešte takú žiadosť oni neúradovali, že treba pozrieť sa do príslušných zákonov, smerníc a vyhlášok, aby si pamäť oprášili, aby si vo veci urobili jasno a aby bolo všetko tak ako treba v zmysle moci úradnej, ako aj k spokojnosti zúčastnených strán, teda mňa, úradu a budúcej ženy – manželky. Príde prednosta úradu a vyzvedá, čo je vo veci, a ja mu, že si ženu neviem zaobstarať, a on mi, že žien je predsa ako maku, máte vysoké nároky, či ako je to vlastne s vami. A ja mu, že nemám, stačila by mi žena aj úradná, veď všetko sa zrovná a stratí, keď príde na to ženu probovať pod rúškom noci. Pravdu máte, občan, a to sa vám musí nechať, ale po uliciach chodia stovky nezadaných žien, čo by rady muža, je z čoho brať, tak prečo si vybrať neviete. A ja mu, že ja si poctivo vyberám, toľko som si ich už vybral, dlho by sme počítali, každej hneď poviem, že ja som človek priamy, čo si chce zaobstarať ženu, lebo ženy mu treba, že pracujem ako traktorista na JRD, mám len ten svoj traktor Zetor a na nič nemám čas, že ale v sobotu dopoludnia by som mohol prísť na úrad vybaviť sobáš, aj prídem, ale ženy nechodia, vrátnik mi je svedkom, len sa opýtajte. Nuž to je hneď vidieť, že ste rodený romantik a človek, čo to vie so ženami, povie prednosta. Zdá sa však, že ste vy statočný, občan Štefan, a uvidíme, čo pre vás môžeme urobiť. Povyzvedáme sa, povypýtujeme u predsedu družstva, po dedine a dáme vedieť. Teraz už len spokojne choďte domov, príde vám predvolanie. A ja mu, že domov ísť nemôžem, lebo ma pred úradom už čaká môj traktor Zetor a že do tmy budem orať, aby som dohnal všetok ten čas, čo som bol na úrade, ale neľutujem, lebo aj mne sa zdá, že ste vy, pán prednosta, solídny úrad, čo drží slovo, a teraz mi už bude vari ľahšie s vašou pomocou si dáku ženu zaobstarať. Vari po týždni prišlo predvolanie na úrad, potešil som sa, čože by som sa aj nie. Obliekol som si svoj jediný oblek, kúpil kyticu, vypucoval svoj traktor Zetor, aby žena nemusela peši. Dáko ste sa vyparádili, vraví mi prednosta a ja mu, že ako sa patrí – na sobáš. Nebuďte taký hr do toho ženenia, takú vec treba dobre premyslieť, zvážiť všetky za a proti, veď je to záväzok na celý život. Ako poviete, pán prednosta, ja len že už mám svoje roky, čas ma tlačí, ale keď som toľké roky bol bez ženy, ešte dáky ten deň počkám, aby dobre bolo. My sme sa na vás, občan, informovali u predsedu družstva, u susedov, v krčme a obci, preverili to i ono. Register trestov máte čistý, dane platíte, odpad triedite, nie ste opilec, ale pracovitý

traktorista bez sklonu k násiliu. Akéže násilie, veď ja hrubú silu používam, len keď treba tomu môjmu traktoru Zetoru kolesá vymeniť. A to je dobre, vraví prednosta, dom máte, záhradu, dáky príjem je z toho orania, veď vy ste vzorný občan, akých nám treba, aby táto spoločnosť napredovala k lepším zajtrajškom. Takým, ako ste vy, úradu priamo povinnosťou je dáku ženu zaobstarať, prideliť, keď už ste sa k nám unúvali, aby bolo koho probovať, aby ste sa mohli rozmnožiť a aby bolo viac takých statočných občanov ako ste vy. No to rád počujem, že tá moja unuvácia sa mi nakoniec predsa len asi vyplatí, vravím mu spokojný – všetko je na dobrej ceste. Zdá sa, že žena dáka bude, že úrad ženu prideli, aby bolo, tak ako pán prednosta povedal, že by bolo viac takých občanov, ako som ja. Tu si teraz sadnite a tieto papiere nám vyplňte, že by sme mali váš psychologický profil, že by sme vám ženu prideli, čo sa k vám hodí, čo vám nebude proti srsti, s ktorou bude nažívať v zhode, porozumení, bez zbytočných škriepok, aby rodina žila v pokoji a harmónii, aby sme vám život nepokazili, keď ste už tak dobre započali, že by ste nebodaj nezačali piť, tú svoju ženu biť a na deťoch sa vyvršovať, aby sa z vás nestal opilec, násilník ani šikanista, čo si ani roboty a traktora Zetora nehládí, len to, komu by čo zle vykonal, len aby na to svoje nešťastie nemusel stále myslieť. Unúvali ste sa k nám a s dôverou ste sa na nás obrátili, a tak teraz s dôverou k nám vám treba strpieť, že nám treba premyslieť to i ono, aby dobre bolo, vaša unuvácia sa v zlé neobrátila, lebo to všetko je nie zbytočná úradná byrokracia, šikana.

A tak sedím, do papierov hľadím ako už dávno nie a je mi tak ako kedysi, keď som sa za traktoristu učil. Ťažká ruka odvykla od pera, ale dáko sa premôžem, veď slúžim dobrej veci, a hlavne sám sebe, takže čo by som sa nepremohol. Aj kávu mi prinesú, aj po špičkách okolo mňa chodia, aby som sa sústredil a bludy nepísal. Ťažká je to veru robota, urobiť ten psychologický profil, na také sa ma pýtajú, ako pán farár na spovedi, čo ja mám rád a koho aké mám úchylky a čo ma ťaží a tak. Musel som si veru hlavu turbovať, aby som popravde napísal a všetko premyslel. Nuž ja mám len ten traktor Zetor a mám ho rád, lebo on nemá veľké nároky, stačí ho naftou kŕmiť a brucho olejom mastiť, tu i tam prezuť a on robí jak otrok celé dni, týždne a mesiace, chváliť ho netreba, takého pracovníka by človek ťažko našiel. Úchylka občas dáka jesto, lebo keď sa na zorané brázdy zahľadím, aj krivo brázdu vyorím, ale hneď sa spamätám, chybu si priznám a napravím, aby bola spokojnosť a predseda družstva na mňa negánil, že si robotu poriadne zastať neviem. Ak ma niečo ťaží, tak sú to balíky slamy, čo sa občas prevrátia, padnú mi na kotrbu a pritlačia k zemi, kým sa spod nich vysúkam. A ešte všeličo iné som im tam popísal, ako som vedel, popravde, ako žiadal prednosta, a rád som, že nemusím pri tom byť, keď to čítať budú a potom ma profilovať. Lahšie je veru na mojom traktore Zetor orať, ako sa profilovať. Myslím si ja, že som to veru v živote ja vyhral, že som traktorista, že sedím si v tom svojom traktore Zetor, zem obraciam, naftu a olej do traktora Zetor len dolievam, brázdy sa robia takmer samy,

profilovať nikoho nemusím, roboty za mnou vidno hektárov a hektárov, to nie papiere, čo ležia kdesi na úrade. Vidím ja, že úrad si treba ctiť, pracovať statočne, lebo nemá každý to šťastie ako ja. Aj ten prednosta úradu by zaiste chcel byť traktorista, mať svoj traktor Zetor, svoje brázdy, hektáre obrátenej zeme, čistú hlavu a ľahší život, ale on sa premáha, keďže má schopnosti, aké ja nemám, profilovať ľudí a prideľovať ženy ku prospechu celej spoločnosti. Vidím, ja vidím, že mi bude treba zorať ešte viac hektárov, aby som sa ja takým obetavým ľuďom, ako sú na úrade, vyrovnal, aby som aj ja ešte prispel ku prospechu spoločnosti ako obyčajný traktorista.

Taká ťažoba zo mňa spadla, keď som všetko prečítal a vypísal, ako vedel. Papiere zrovnal a už na tie dvere hľadel, kedy sa už konečne poberiem ta het, obliecť montérky, baganče, sadnúť do traktora a zasa voľnejšie dýchať, dýchať čerstvý vzduch, počuť ten môj traktor Zetor, ako si spokojne brble, ako sa váľajú brázdy a mne je zasa dobre, nie tak, ako ma treba profilovať. Už som hlavou na odchode, mrvím sa na stoličke, dvíham sa, že už vari pôjdem, ak je to všetko, najradšej by som bol preč, ale prednosta ma ešte na kus reči k sebe berie, že či sa ja zaviazem žiť so ženou, ktorú štát prideli vo vzájomnej zhode a porozumení, či som ochotný pridelenú ženu probovať, množiť sa, veď demografická krivka sa vyvíja neradostne a či z namnoženého potomstva chcem vychovávať slušných občanov tohto štátu, práve takých, ako som ja? Nuž čože by nie, to sa dá sľúbiť, spíšte, čo treba, a ja podpíšem, aby bolo čierne na bielom, aby bola dáka tá páka, keby som nechcel plniť sľuby. Spíšeme, čože by sme nespísali, len ešte treba nám dohodnúť, nakoľko ste ochotný probovať, lebo jeden potomok je málo, dvaja na remízu, traja to sme už v miernom pluse, ale demografickú krivku to až tak nezachráni. Myknem plec, že ja neviem, či by mi ako úrad nevedeli poradiť, ešte lepšie sa rozhodnúť, veď oni najlepšie vedia, aké čísla sú najlepšie, keď treba už tú demografickú krivku prekabátiť. A stalo sa, všetko sa spísalo, ja som podpísal a mohol som sa konečne poberať. Žena sa vám prideli dáka, len trpezlivosť sa od vás žiada, lebo to nie je len tak, s ľuďmi to nie je ako s traktorom, ale čo oni o tom môžu vedieť, keď na úrade sedia, ja som traktorista, aj traktoru treba sa občas prihovoriť, nielen mu topánky meniť či útroby plniť, a potom je dobre, preorieme spolu toľko zeme ako málokto, celé dni, mesiace a roky sme spolu, tak prečo s ním dobre nenažívať, keď toľko života s ním prejde. Prejde mnoho dní, prejdú týždne i dáke tie mesiace, a ženy nikde, úrad mlčí a nejdem ho ja veru urgovať, lebo mi je lepšie na traktore. Povedali, že pridelia, a neprideli. Najskôr som každý večer po robote čakal, že dáka písomnosť, správa príde, že žena už jesto, našla sa dáka, čo vyhovuje môjmu profilu, naturelu, ako sľúbili, ale ako čas plynul, ako šli týždne i mesiace, nádej, že úrad zaobstará, prideli ženu pohasínala, nebude ženy, daromne som sa unúval na úrad, teraz sa mi už len poza chrbát smejú, čo som to ja za človeka, že si ani ženu neviem zaobstarať. Možno som nemal písať, že mám ten svoj traktor Zetor najradšej, veď či je to ľudské,

na kus železa sa upierať a mať ho za najbližšieho miesto človeka? Možno som ani nemal písať, že mám tú úchylku krivé brázdy orať, keď sa zahľadím na kus zoraného lánu. Nuž sa mi teda vidí, že som si sám na vine, že som sa nedobre profiloval, že niekomu, ako som ja, možno prideliť akurát tak traktor, ale ženu veru nie.

Bolo to v ktorýsi deň práve sa prebúdajúcej jari. Začala sa jarná orba, oralo sa od svitu do mrku, lebo v JRD už som pomaly zostal len ja, takmer posledný traktorista, a ešte predseda. Že mi chýba žena, som si už voľáko zvykol, zmierený s tým, že už len tak bude, že ma na úrade za nos vodili, obabrali. Vojdem do dvora, bránička vrzne, v obci už tma, v oknách občanov sa svieti, len v tom mojom je tma, pusto a ticho, veď nemá kto u mňa svietiť, buchotať, keď som sám. Už som celkom pri dverách, po kľúči v montérkach šmátram, keď tu sa z tmy ktosi zdvihne a takmer ma vyľaká. Kto si, duša nešťastná, pýtam sa. Začujem ženský hlas, že to ona žena, čo mi ju úrad pridelil. Vidím len siluety postavy, podľa hlasu žena, hlas takmer úradný, veru bude to ona – žena moja úradne pridelená. Taký som odrazu celý prekvapený, srdce mi poskočí radosťou, že na mňa nezabudli, že ako sľúbili, tak ženu pridelili, aj hanba ma obleje, že som im krivdil, keď som zle o nich nepekne zmýšľal. Nuž vitaj teda doma a ako ti je meno? Meno nech je aké chce, ja som tvoja žena úradne pridelená, čo viac by si chcel, meno ti netreba. To je hneď vidieť, že je ona múdra, a zaradujem sa po druhýkrát. Pravdu má, čo mňa je po mene, po tvári, musí stačiť silueta a hlas, čo počuť, čo som chcel, to mám a k spokojnosti mi už odrazu nič nechýba. Úradne sme už zosobášení v tvojej neprítomnosti, v zastúpení, vraví, stačí jeden tvoj podpis a sme už úradne naveky svoji a ja podpíšem, čože by som nepodpísal, pridelenú ženu neradno odmietat, úrad si pohnevať, obzvlášť, keď som ho sám unúval. Ženu som chcel, ženu mám, žiadne nároky na meno, tvár, postavu či dačo iné som si ja na úrade nedovolil nárokovať, tak teraz musím byť spokojný, že žena je, aká je, a ja čože by som nebol rád. Mám, čo som chcel, a tak je dobre. A či ty vieš, že som sa ja zaviazal demografickú krivku kabátiť a dvíhať, so ženou žiť v harmónii a nie sa večne hašteriť i deti k tomu viesť? Ona len kývne hlavou, že všetko ona vie a bude mi v tom nápomocná, veď na úrade nás oboch profilovali a že k sebe veru dobre pasujeme, že sme statoční obaja občania, čo sa im bude dobre spolu nažívať a že to nič, keď už ty máš hlavne ten traktor Zetor rád a občas sa ti pritrafí aj krivé brázdy orať. Len ty rob, čo ja myslím, že treba, vraví teraz už žena moja, a aj ty myslí, čo treba, aby som na všetko to myslenie nebola sama, aby sme mysleli obaja. Nuž ťažko mne je myslieť na traktore, vravím jej, ja som len obyčajný traktorista, čože ja už namyslím, vymyslím, mám ja naporúdzi len traktor Zetor a to je biedna pomoc, keď treba myslieť, no ale už voľáko bude, vynasnažím sa, čo mi budú sily a rozum traktoristu stačiť.

Vraciam sa domov, už som sám traktorista na družstve. Oriem od svitu do mrku. Tma je, otvorím bráničku, v dome sa svieti. Svetlo z kuchyne dopadá na chodník

k domu. Lepšie je takto sa domov vracat', ako klásť nohy pod seba do tmy. V dome je teplo a večera na stole. Najeme sa so ženou k spokojnosti a kým myslím na to, že by bolo treba probovať, celodenná lopota na traktore a tá dobrá večera mi privrú oči. Vravím si, že len na chvíľu si zdiemnem, ale spánok sa ma zmocní celkom, zobudím sa skoro ráno ešte za tmy v posteli, prikrytý perinou. Ženy vedľa mňa niet, len počujem, že sa ona už zvráť v kuchyni, oblečený vojdem do kuchyne, ona mi obed v obedári podá, lebo vie, že mi už treba ísť a celý deň len orať a orať, lebo teraz je už celé to oranie takmer celé len na mne. A potom jedného dňa vidím ju stáť na kraji poľa, zastavím svoj traktor Zetor, zídem k nej, že sa vari dačo stalo, ale nestalo sa nič, ona len, že má práve plodné dni a bolo by vari dobre probovať, keď už sú také, dni keď nám sama príroda ide v ústrety plniť si naše záväzky voči úradu. Líca má červené, pery plné, oči žiadostivé a ja vidím, že je to iste pravda, ale mne sa práve teraz nedá od orania odchodiť, ešte veľa toho treba zorať, agrotechnické termíny a hektáre poľa nepustia, akoby som mohol uprostred pracovnej zmeny nechať všetko tak a probovať, veď by ma predseda družstva hnal svinským krokom z družstva, že som sa uvoľnil v pracovnom čase len preto, aby som mohol probovať a aj po dedine by sa roznieslo, aký som ja chĺpný chlap, čo do konca zmeny nevydrží a uprostred dňa musí bežať. Navečer nechať nie je dobrá voľba, to ja sa najem a už spím ako decko, stojíme so ženou pri traktore a nevieme, čo robiť. Keby bol traktor kôň, nuž by sa vzpínal od nedočkavosti, že treba orať, a ani predseda ešte nevidí, ale čoskoro dovidí, že traktor stojí podaromnici, tu je každá rada dobrá, ale kde ju vziať, traktor Zetor neporadí, len si popod nos mrmle a stojí, stojím ja, stojí žena, ona myslí i ja myslím, ako bola onehdá povedala, že myslieť nám treba obom, ako vymyslieť, aby dobre bolo, ale čože ja už viem vymyslieť, veď ja mám len toľko rozumu, koľko ku traktoristu treba, som ja len obyčajný traktorista, čo nevymyslí nič, leda by sme probovali probovať rovno na traktore. A žena sa už aj berie do traktora, reku, a prečo nie, inej rady niet, nuž tak probujme na traktore. Sedím na traktore akoby nič ako vždy, brázdy oriem ako každý deň, žena mi sedí v lone proti mne a vozíme sa po roli. Traktor Zetor nadskakuje ako vždy, a tak to probovanie ide celkom samo. My si len sedíme na sebe a vôkol seba hľadáme, netreba nič iné robiť, len tak sedieť, traktor Zetor všetko za nás urobí, lepšie probovanie vari ani nemôže byť takto na traktore. Probujeme a probujeme, dobre nám je na traktore, spokojnosť s nami bude, že si ja oranie nezanedbávam a aj sa snažím svoje povinnosti voči úradu si plniť, no radosť žiť, lepší život ako život traktoristu si ja veru ani predstaviť neviem. Naveľa, naveľa je tomu probovaniu napokon koniec, poprobovali by sme spolu veru takto hoc aj do večera, ale je aj iná robota, a tak sa žena domov berie, zoskočí z traktora a tak mi vraví, že už teraz budeme probovať len na traktore, že lepšie probovať sa vari ani nedá, že som to dobre vymyslel a mám ja najkrajšie zamestnanie na tejto zemeguli. Večer pri večeri ja myslím i žena myslí, spolu sme tak vymysleli, že si to my

necháme najlepšie pre seba, čože by sme my komu hovorili, že najlepšie je probovať na traktore, to by potom každý chcel byť len traktorista a to by pre všetkých orať čo nebolo, hoc by sa aj po samé vrcholy tatranských štítov orať dalo. To by potom aj predseda družstva chcel byť len traktorista a družstvo by nemal kto viesť, to by aj prednosta úradu chcel byť traktorista a to by ľudí nemal kto profilovať a ženy prideľovať, to by razom nebolo doktorov, ministrov a ani prezidenta, nemal by kto naftu, olej ani traktory vyrábať, to by tento štát boli len samí traktoristi a to by veru nebolo dobre, myslím spolu tak so ženou. Jój, nebolo by to veru dobre, ani pomyslieť, budeme my mlčať radšej ako hrob, aby sa ľudia nebláznili, nech si myslia radšej, že oni sa majú lepšie ako hocaký traktorista a nech robia tak ako doteraz. A pri tom aj zostalo.

Mám ja dobrý traktor, traktor Zetor, je mi on vo všetkom nápomocný, tak sa mi vidí. Nežiarli on veru, že som si okrem neho našiel aj dáky iný vzťah, nezaťal sa, neprestal ťahať, krivo orať, nevzopol sa mi pod rukami, ale práve naopak, je mi nápomocný, koľko len vládze, za mňa probuje, aby som nielen hektáre poľa zoral, ale aj si svoje záväzky voči úradu plnil. A plním, čože by som neplnil, keď už mám takú ženu i pomoc od traktora. Po takom probovaní žena ľahko príde do druhého stavu, počne ako nič, akoby to bolo len dobre sa najesť, a keby len to, deti sa nám po dvoch, troch rodia zdravé, pekné i múdre, akoby to ani neboli moje – deti traktoristu. Ani som sa pri tom oraní nenazdal a čo som sľúbil som naplnil, ba i prekročil, dávam ja na frak tej demografickej krivke a nechystám sa polaviť a moja žena práve tak. Chvíle na traktore sú tie najkrajšie v živote, vraví mi a i ja tak myslím. Na úrade je so mnou spokojnosť, vravia oni, aký som aj úderník a drič, statočný občan, čo si poctivo plní svoje záväzky voči družstvu i úradu, že takých občanov by nám bolo treba namnožiť, koľko by sa len dalo, a potom by lepšie bolo, ako je.

Aj taký deň bol, keď sa všetci zbehli, do novín ma fotili, v hlavných správach ukazovali, prednosta o mne len pekne, aký som ja vzorný občan, ktorému demografia nie je cudzia ani ľahostajná, čo priloží ruku k dielu, ak treba, a stará sa aby lepšie bolo. Predseda družstva ma vychválil ako človeka a hlavne traktoristu, koľko ja hektárov zoriem každý rok, ako je on na mňa odkázaný a že ja z toho kapitál nevytĺkam, žeby by som ho vydieral mať lepšiu plácu, len si poctivo robím svoje, na nič sa nesťažujem, aj nový traktor John Deere kúpil, na ňom som sedel pri tom fotení aj moje deti na ňom ako vrany. Tak všetci pekne o mne hovorili, len ja som len mlčal, lebo ja neviem múdro hovoriť, ja som len obyčajný traktorista, na to sú tu iní, ja som tu len od toho, aby som oral, s demografickou krivkou sa mordoval, ťahal za prsty, ako len viem. Aj hanba mi trochu bola, keď tak pekne o mne hovorili, akoby som to sám ja tak, ale ja viem, že mám len v živote šťastie na to, že mi na úrade ženu prideliť, čo mi podľa profilovania pasuje, že mám traktor Zetor, ktorý zorie hektáre poľa a popri tom za mňa probuje. Ja som vo všetkom dáko nevinne, iných a inde by bolo treba chváliť,

a nie mňa, ale ja neviem hovoriť a som len ticho, majú ma za skromného statočného občana, čo si vie v živote všetko premyslieť tak, aby dobre bolo, ale ja v skutočnosti nič veľa nepremýšľam, na to ja rozumu nemám, ja len beriem život, ako ide.

Na moje šťastie a hlavne pokoj všetok ten rozruch razom utíchol, tak skoro ako nečakane sa to všetko zbehlo, len predseda družstva mi chcel ten nový John Deere zveriť, ale mne sa to nevidelo. Veď on je mocný, sám robí toľko vecí za mňa, čo sa mne nikdy ani nesnívalo, až mám strach doň vojsť, že on je múdrejší ako ja. Toľko tlmíčov a pružín on má, že človek ani nevie, že zišiel z cesty 1. triedy do poľa, hladko ide, krivosť role v ňom necítiť a to až mi mráz razom prechádza po chrbte, že už teraz budem musieť sám probovať, na traktor sa už nebude dať spoliehať, aj som predsedovi povedal, že ja ho nechcem, ja by som len pri tom svojom traktore Zetor najradšej zostal, zvyknutí sme sa seba, smutno mi je za ním a jemu je zaiste smutno za mnou, stojí na daždi opustený nachystaný do starého železa, že ho rozoberú, roztavia a pomelú a to si on veru nezaslúži. A aj moja žena dobehla za predsedom a taký krik s ním narobila, že teraz ten John Deere stojí na daždi a ja si zasa oriem ako vždy, traktor Zetor sa podo mnou natriasa, šťastní sme s traktorom Zetor, že sme zasa spolu a aj v rodine je zasa pohoda a spokojnosť. Človek si žije statočne, poctivo a tu aby sa mi všetko to dobré spakruky proti mne a mojej žene obrátilo. Veď ja nevravím, že mi predseda chce zle, to isto nie, ale vidím ja, že treba byť ostražitý, aby do nešťastia neprišiel iba preto, že mu niekto chce dobre.

Aj tak si myslím, že to s tým John Deere traktorom nie je dobre vymyslené. Veď nevravím, že to je zlý stroj, to ani náhodou, ale také stroje sa mi vidia trochu na príčine toho, že tá demografická krivka klesá, padá na hubu, keby sa nevymýšľali novoty, mohlo by byť občanov už zakrátko ako maku. Keby aspoň tomu John Deere traktoru podťhali tie tlmíče a pružiny, že by on šiel po poli, ako sa na poriadny traktor patrí, a nie hladko ako po diaľnici, bola by za mňa vari väčšia ochota taký traktor občas použiť a aj moja žena by možno skôr pristala, no ale mne neprináleží komukoľvek radiť. Mám zasa svoj traktor Zetor a iné mi ku šťastiu ani netreba.

Keď je človeku dobre, život mu ide rýchlo, že ani sa nevie, koľko tých šťastných rokov prešlo. Pár brázd človek otočí a odrazu je starý. Deti pribudli i vyrástli a také sú múdre, akoby ani moje neboli, akoby bol v nich kus rozumu, čo vo mne vždy driemal, len sa nikdy neprebudil, možno si čosi vzali do vienka od ženy, možno z traktora Zetor, keď už on bol taký nápomocný pri tom ich zrode, možno to len prednosta úradu nás dvoch tak dobre profiloval a možno je v tom kúsok zo všetkého, že sa deti vydarili ako málokomu. Mohli by z nich byť veru doktori, ministri a možno aj dáky ten prezident, ale ony nie, že ony by najradšej robili to čo ja a boli traktoristi. A aj mi hovoria, že ja som im dobrý príklad, najlepší tatko, akého si vedia predstaviť, až sa mi pri tom tlačia slzy do očí, lebo mne tak nikdy nikto nepovedal, pre každého som vždy len obyčajný

traktorista. Musím ísť von, slzu zatlačiť späť do očí, lebo nechcem, aby dakto videl, že mám ja slzy v očiach, čo oni u mňa jakživ nevideli. Vrátim sa, vidím, že sú tie deti dáke naplašené, že vari čosi zle povedali, keď som išiel von, ale ja že nie, že sa mi to dobre počúva, len odrazu prišla na mňa dáka ťažoba a na čerstvý vzduch sa mi zažiadalo ísť a že to aj pomohlo. A ešte im vravím, že nedbám, ak chcú byť traktoristi, veď ja som na traktore šťastný život prežil, aj moja žena hovorí, že je to najlepšie povolanie na svete, rodič chce deťom len to najlepšie, takže čo by som sa tomu ich rozhodnutiu priecil, len od nich chcem, aby si najskôr školy vychodili, rozprávať sa naučili, aby aj kus sveta videli a prešli, nech vidia, čo som ja jakživ nevidel, a ak aj potom sa im bude žiadať obracať brázdy, rád ich remeslu priučím.

Vylietajú z hniezda a zas sa doň vracajú, už teraz pevní vo svojom rozhodnutí brázdy obracať. Tolko toho vedia a ešte viac toho videli, mohli by štát, úrad i družstvo riadiť, ale ony sa len na ten traktor berú. Aj o probovaní si myslia, že všetko vedia, videli také veci, o ktorých mne sa ani nesníva, ale ja o to nedbám, len ich pomaly zaučám, že aj tak je najlepšie probovať na traktore. Učím ich remeslu, ako som sľúbil, tomu, že mne sa to náramne osvedčilo, a preto aj im by sa mohlo, že je dobré nepúšťať sa dedovizne, tradície dodržiavať, lebo tak som prežil šťastný život ja a aj im sa vari dačo také zadarí. John Deere nech si orie, je to mládenec v najlepších rokoch, čo za štyri Zetory roboty urobí, ale nech ten traktor Zetor z ruky nedávajú, nech ho chránia ako oko v hlave, vydrží on ešte desaťročia, on bude ešte stále tu, kým ja už budem dávno v zemi, lebo ja som človek z kostí, svalov a on je zo železa, nech ho teraz na staré kolená nechávajú oddýchnuť spokojne v humne, tak ako ja so ženou už teraz väčšinu času len posedávame na priedomí. Jeho čas ešte príde, napomáhať ako za starých čias on iste nezabudol. A ešte jedno pranie máme, aby nás raz uložili do zeme otočených pekne proti sebe, tak ako sme boli naučení na traktore. Tak som myslel ja, tak myslela i moja žena a tak sme mysleli dáko spolu vtedy navečer po tom prvom probovaní na traktore, že teraz už naisto prežijeme šťastný život spolu, a preto keď raz budeme odpočívať spolu na veku, chceme si hľadiť do očí, aby sa nám ten šťastný život stále pripomínal. Aj dnes je taký pekný deň ako každý. Sedíme na priedomí. John Deere zostal dnes stáť na dvore a traktor Zetor si to odrapotal do poľa. Nevesta ide okolo nás, pristaví sa, že si ide hlavu prevetrať, povie veselo. Má ružové líca, plné pery i oči žiadostivé. Aj my by sme šli, ale už sme starí, a tak nechávame to vetranie na mladých. Tu a tam sa pri tom sedení otočíme na seba a zahľadíme sa jeden druhému do očí, aby sme si pripomenuli, aké to kedysi bolo a aké to raz bude, keď my tu nebudeme. Život nám plynie poľahky ako pierko vo vetre, neprotivíme sa mu, berieme ho, ako ide. Vidí sa nám, že bolo by zle, keby sme si ho boli chceli sami vymyslieť. Nechávame ho, nech si to vymyslí za nás najlepšie, ako vie, lebo sa nám to osvedčilo.

Gabriela Sedmáková

V hrdle

V tie najhorúcejšie dni leta myslím na január. Na opálených prstoch, ktorých nenamaľované, ohryzené nechty pôsobia smiešne blede, cítim ľadový fujak. Myslím na moment, keď som si strhla rukavicu, ten prvý dotyk, ktorý páli.

„Krista, baby, no tak!“ Kata stojí dobrých dvadsať metrov predou mnou, červená v tvári, čierne saténové tielko má nalepené na chudej hrudi. Povedala by som, že to je ešte voda z bazény, ale trbliece sa jej čelo.

Betty, tá sa s veľkou kúpaliskovou taškou ťahá za mnou. Stehná má celé ružové od trenia. „Však nech ide popredu, ak sa tak ponáhľa,“ zamrmle udychčane.

„Choď popredu!“ zakričím na sestru. „Obsaď stôl!“

Je zjavné, že sa to Kate ani trochu nepáči. V hlave robí rýchlu matematiku trápnosti: je ponížujúcejšie prísť sama do podniku, alebo sa okrikovať v strede ulice? O zopár sekúnd vidím jej vzdľahujúci sa obrys.

Betty zladí krok so mnou. Je nervózna, iphone jej skapal už dopoludnia. Ráno volala s frajerom, celú cestu autobusom prevracala očami a zvierala pery do tenkej nespokojnej linky. Zložila až pri turniketoch, keď ju náramok z pokladne odmietal pustiť cez otáčavé koleso. Chvíľu iba tak krácame, obloha pôsobí oranžovo, okná vyzerajú, že sa rozpustia a rozlejú dolu z rámov, asphalt sa nám lepí na podrážky.

„Ako si to dokázala prehltnúť? Povedala som, že mi to je jedno, ale nie je.“

Ach áno, vysoký kučeravý Ondrej, hrá na basgítare, nosí perlový náhrdelník a robí najlepšie palacinky na svete. Alžbetina prvá skutočná láska. Neverný chudák.

„Nikdy mi to nebolo jedno,“ odpoviem jej šeptom, akoby nás rozhorúčené ploty malého rovinatého mesta odsudzovali. „Nikdy som to neprehltla.“

„Ako si s tým existovala? Ondrej tú pizdu iba bozkával. Ale u teba... Ako si mohla?“

Je to prvý raz, čo o tom hovoríme. Obe svätíme nepísané pravidlo, že do času spreď takmer dvoch rokov, sa nevraciame. Viem, že má otázky, má o mňa strach, vždy ho mala, od prvého dňa gymnázia ma hcela chrániť. Hladkala ma po vlasoch, keď som u nej v kúpeľni revala na dlážke, ale nehovorila mojim jazykom, nerozumela

smútku, z ktorého sa točí hlava a napína na grcanie. Bola som iba prestrašené, skuví-
ňajúce zviera, projekt na záchranu.

„Stále som na ňu myslela. Nie na neho, na ňu. Ani neviem, ako vyzerala. Chodil
od nej v soboty a v pondelok jebal mňa. Ležala som vedľa neho a nahovárala si, že ju
cítim z jeho kože.“

Betty vydá čudný zvuk, neotočím sa, viem, že si utiera tvár. V auguste, ktorého
teploty trhajú rekordy, v dni, keď je Zem poznateľne bližšie koncu, prišiel jej čas.
A stoicizmus ju zrádza pri predstave, že ju čaká tá istá cesta na Golgotu, po akej ma
videla štverať sa. Konečne pochopí. Mne je pri tej úľave zo seba zle.

„O dvesto metrov sme tam,“ neviem, čo iné povedať. Sezónny autobus späť do
Bratislavy nikdy neprišiel, hoci sme naň na zastávke v meste čakali takmer hodinu
s rukami plnými mokrých uterákov. Mapy fungujú, no stránka regionálnej dopravy
sa načítavala donekonečna. Správu od operátora vítajúcu ma v Maďarsku, hoci zo-
stali neprekročené, som neotvorila. Nakoniec nám akási okoloidúca teta s debničkou
uhoriek povedala, že máme ísť späť k areálu kúpaliska. O pol jedenástej nám odtiaľ
pôjde spoj. Dovtedy sme si vygooglili neďalekú reštauráciu, prečkáme tam večer.

Ideme potichu, počuť lietadlá a hudbu, klepot odrkujúceho štrku spod ťažkých
SUV-čiek na obrovskom parkovisku okolo prázdninových chatiek.

„Chýba mi sprostý Hannover a jeho sprostý studený vzduch,“ ponúknem jej svoju
minerálku. Je jej málo a je teplá ako moč, ale aj tak prijme. Betty je na tom zle, ak spomína
Hannover. Po tom, ako dokončila magistra, zaradila ho na čierny zoznam slov, ktoré sa
nehovoria, rovnako za mená expriateľov, vybraných spolužiakov a rodiny z matkinej strany.

Takmer jej poviem, že mi chýba Dublin, chladné more a zápach prístavov, no
v skutočnosti mi chýba sloboda, anonymita na prázdnych plážach východného po-
brežia a v uliciach preľudneného rybárskeho veľkomesta. Moja posledná cesta tam
bola útekom, posledný rok univerzity bola detská skrýša pod stolom zakrytým dekou.

Onedlho už stojíme vo vchode podniku, pozerám do mobilu, Kata písala, že sedí
vzadu. „*Nikde inde nebolo voľno*, za tým tri emoji lebký,“ prečítam Betty, ktorá si
zúfalo upravuje stále vlhké vlasy. „Sľubné.“

Vojdeme do dvora, reštaurácia okamžite evokuje gýčovú grécku tavernu okore-
nenú štýlom krčiem pri Balatone. Je kompletne plná, vnútorná časť má pootvárané
terasové dvere, tam očividne patria slušne oblečení hostia z okolitých penziónov.
Dvor je obrovský, v jeho prvej časti niet voľného stola, všade postávajú hlúčky ľudí
s pivom ako v írskych puboch. Katu nájdeme v priechode do zadnej časti pri malom
dubovom stole pod vistériou.

„Prídu plzne a batatové hranolky. Ostatné nie je moja vina.“

Betty sa nechápavo zamračí, no sestra ukáže kamsi za nás. Cez nával ľudí zba-
dám kryté javisko so syntákom a okázalými farebnými svetlami.

„Dali si pauzičku,“ vysvetlí. „Je to maďarský Senzus.“

„Whatever,“ sadnem si a uvedomím si, aký strašne spotený mám zadok. Ešteže
som v bielom, krste.

„Prestala som počúvať po tom, ako si povedala plzeň,“ súhlasí Betty. Chvíľu pchá
pod lavičku svoju tašku, nakoniec ju strčí pod stôl a vytiahne vybitý mobil, len aby
hypnotizovala jeho vypnutú obrazovku. Kata začne rozprávať o globálnom otepľo-
vaní a Milankovičových cykloch a ani neviem, ako je debata zrazu pri Donaldovi
Trumpovi. Vistéria nad nami je raz červená, raz fialová, potom jedovato zelená, re-
fektor sa cvakavo točí, poháre štrngajú, ľudia sa rehocú, jačia, je takmer tma, takmer
jeseň, vriaca, bubľajúca, nedýchatelná. Všetci padajú a hnijú ako listie, koniec života,
takmer Vianoce, takmer január.

Povedala som *potrebujem odísť, I need a break*. Hlavu som mala položenú tak,
aby som mu počula tlkot srdca, vždy mi pripadalo nezdravo rýchle, podobne ako
jeho dych, neustále zopár krokov pred mnou, zopár krokov, ktoré som však neve-
dela dobehnúť, cez ktoré som nedoťahla, akokoľvek som sa snažila. Zaspávali sme
v prekúrenej izbe, stehná som mala celé lepkavé, nechcelo sa nám ísť do sprchy.
O dva dni bolo dvadsiateho štvrtého. Držal ma, akoby si myslel, že o mňa príde, ja
som sa modlila k svätému Antonovi, starkú vraj vždy vypočul, modlila som sa za
stratené veci, za seba, za tie veľké ruky, ktoré ma stískali, hoci mnou prechádzali
ďalej do priestoru, lebo tam nebol. Ležal vedľa, ale bol niekde inde, v nedohľadne.
Bála som sa prosiť, *bud' vôľa tvoja* v strachu, že jej príchod by ma rozmetal ako víchor
od Atlantiku, a tak som opakovala *svätý Anton Paduánsky, oroduj za mňa*, až kým
mi nevyschla a nepopraskala duša. Deň po Novom roku mi napísal, či chcem stále
niekam vypadnúť, nečakala som s odpoveďou ani minútu. Ešte v to poobedie som
sedela na sedadle spolujazdca, všetko bolo obalené hmlou, z rádia hralo violončelo.
Keď som sa pozrela ako sústredene hľadel na sotva viditeľné pruhy diaľnice, nával
toho, že som skutočná, ma takmer zadusil.

„Ak by som bola zostala potichu, tak by neodišiel a bla-bla-bla. Nebuď hlúpa. Ako
si to minule povedala?“ Zrazu si uvedomím, že sestra kladie otázku mne, dáva rady
starej matere Betty, akoby Kate samej netieklo mlieko po brade. A chce môj vklad,
čosi múdre odo mňa. Odo mňa!

„Našľapuješ opatrne okolo komunikovania svojich najzákladnejších potrieb,“
zacitujem samu seba.

„Preach, girl,“ odpovie mi. Alžbeta sa až tak nadšene netvári, myslím, že evan-
gelium, ktoré jej moja sestra zvestuje, sa jej dvakrát nepozdáva. Ešte ho nevládze
počúvať, ešte nevie, že nadišla plnosť času. Raz z nej tiež bude apoštol. „Bardi sú späť.“

Otočím sa, štvorica nízkych karamelových Maďarov sa stavia k nástrojom, výhľad mi však zacloní čašníčka. Krígle sú naplnené nerovnomerne, musím capnúť Katu po ruke, aby počkala na prípitok.

„Na lepšie časy!“ vyhlási sestra. Spokojná bytosť. Opálená, zadaná, s troma rokmi na univerzitnej pôde pred sebou. Žiadne križovatky, žiadne dilemy. Jednoduchý dobrý život.

„Na pokojnejšie časy!“ Betty má na tvári zopár slnkom zvýraznených vrások, celý deň sa mračila, no oči má teraz pokojné, hladina jazera je pokojná.

„Na leto,“ poviem. Poháre štrngnú, trochu peny prskne na hranolky. O moment začne hrať šláger, podnik sa plní viac a viac, zatvorili kúpalisko. Objednávame druhú rundu a veľký langoš so smotanou.

Mám znovu desať rokov, mama nás vzala na jazerá do Senca, lebo na Jadran neboli peniaze kvôli lízingu. Sedíme v prístrešku bufetu, mama si lámanou gemerskou maďarčinou pospevuje, malá baculatá sestra s rukávníkmi pobehuje pomedzi stoly. Dívam sa na stále mladú mamu, počúvam ten druhý jazyk, tú druhú reč, ktorá sa doma nepoužívala. Iba v nedele sa mama zatvárala do spálne a k žehleniu púšťala svoju hudbu. Otec chodil do lesa a potom do kostola, mňa a sestru zatiaľ mama vykrúcala do čardáša z magnetáka.

Tie isté fragmenty slov, ktorým nerozumiem, sa mi začnú sypať z úst, keď spoznám melódiu. Spoznala ju aj sestra, po druhom veľkom pive sa jej ani nezdá otravná. Betty sa vrtí na stoličke, roky v ľudovom súbore z nej nikto nikdy nevyperie. Keď slnko celkom zájde, v polovici tretej plzne, nás Alžbeta vytiahne do akéhosi tanečného vláčika, ktorý sa z pripitých prázdninujúcich vytvoril. Držím za plecía akúsi vytešenú dôchodkyňu, tá zasa svojho muža, Betty ma stiska ako o život, v jej namodro osvetlenej tvári je radosť, ako keď ma zhodila na prvom školskom výlete do Duchonky. Je čistá, dokonalá, svätá, podobná láske, podobná veľkému šťastiu, o ktorom sa nehovorí, lebo praskne ako mydlová bublina. Za ňou sa mihne zmätená Kata, ktorá nevie, akou nohou má vykopávať, a ja si spomeniem na to, že mám dovolené cítiť sa, akoby sa nikdy nič nestalo, akoby sa už nikdy nemalo nič stať. Rok sa môže skončiť augustom a začať jarou, nikdy zimou, už nikdy januárovou poľadovicou. Keď sa zmení pieseň a Alžbeta sa rozhodne vziať si ma za partnerku, Kata ide po pivá a pravdepodobne si nás natočiť na mobil.

„Ďakujem,“ povie mi po otočke, z ktorej sa mi takmer podlomila kolená. „Potrebovala som to.“

Zamlčím, že som na tento večer čakala celý život, že som sa bála, že nikdy nepriđe. V momente ticha sa ktosi dožaduje *A od Prešova*, načo Betty vytešene zvýskne, len čo v nej zahrní šarišská krv. Ja zasa vyhlásim *Od Polany*, čo sa stretne so súhlasným potleskom. Nakoniec však tancujeme na *Ide poštár*, *ide* a počujem sestru, ako volá Betty, raz, dvakrát, v hlase má čosi ostré, trpké, Betty ma pustí, aby zistila, o čo kráča,

Katu však nie je vidno. Akási dôchodkyňa si ma privlastní, potom vysoký poľský teenager. Jeho dedo sa o čomsi divoko dohaduje s chlapom, čo drží na kolenách akordeón a v ruke štamperlík.

„Piosenka na zamówienie,“ povie mi, a keď ma vykrúti, zacítim, ako mi pukne žabka a zostane kdesi na parkete.

„Piosenka na zamówienie,“ Nevie po poľsky, vyrástla som na českých pohádkach. Vždy mi preto preložil frázy, ktoré mu nevdojak zostali v reči ako artefakty mladosti prežitej vo Varšave. Chcel, aby som mu rozumela. „Pieseň na želanie.“

„Vyber ty,“ odvetila som.

„Hneváš sa.“

Konštatoval, hodnotil. Po zobudení som sa ho v penziónovej posteli spýtala, či ju miluje. Bol tvrdý, chvíľu som ho nemotorne fajčila, hladkal ma popri tom po vlasoch. Ráno bol vždy láskavejší, ráno som sa nikdy nevedela zmieriť s tým, že ho mám požičaného. Za denného svetla som sa nemala ku komu modliť, nemala som koho prosiť o milosť. Boh chodí iba potme, jeho svätí nosia lampáše, zbierajú z rázcestí mýtnikov, pohanov a kurvy. Za dňa Boh spí. Odvetil, že je to komplikované. Odišla som si umyť zuby a osprchovať sa. Vo vani mi potom povedal, aby som sa nepýtala na takéto veci. Umýval mi vlasy, môj muž, jej muž, Boží muž, ten, ktorý pre ťažký smútok prišiel do Kartága a napokon ho zanechal v popole. Kľáčala som v chladnúcej vode, opakujúc rytmičný pohyb hlavy, sánku som mala unavenú. Na raňajky sme si dali miešané vajčka.

„Len uvažujem. I don't care, čo pustiš.“

Zastavil na krajnici. Zasnežené polia sa tu dvíhali do strmých pahorkov skrývajúcich banské obce. V ich vnútri pulzovali zabudnuté strieborné žily, tiekla tadiaľ stará svietiaci voda, hnili tam zvyšky predkov nás oboch, raz v nej bude hniť on a aj ja, každý pod iným kopcom, každý sa budeme rozpadáť pod iným krížom, no v zemi, z ktorej sme vzišli, akokoľvek sa k nej nepriznávame. Museli sme z mesta ujsť späť do dolín, všade inde by nás našli.

„Ideme na cigu, pod,“ podal mi zozadu šál. Kým na kapote rolil, prešla som sa zopár metrov do poľa. Zmrznutý sneh mi vŕzgol pod čizmami, nechávala som plytké stopy. Nad horizontom viseli ťažké oceľové oblaky. Registrovala som, ako ide za mnou, no nenašla som v sebe silu pozrieť sa na neho.

Dal mi cigaretu. „Čo si chcela počuť?“

„Povedala som, že je mi to jedno.“

Pripálil mi, nesnažil sa zachytiť ma, nemal dôvod. Podobní tuhnúcej láve, roztápali sme ľadovú pôdu, zabíjali spiacu oziminu, nemohlo za nami zostať nič živé, nič krásne. Uvažovala som nad tým, či je na mňa Boh pyšný.

Poľská rodina pod nátlakom očividne presvedčila hudobníkov. Na parkete hľadám svoju zničenú žabku.

„Lipka zielona!“ zvolá potešene ujo. Kapela melódiu takmer vôbec nepozná, no Poliaci, ktorých je zjavne v podniku hojne, začnú vyspevovať. A zbadám svoju topánku, ktosi ju odkopol až k pódiu, ale otáčam sa, lebo počujem zimnú búrku, ťažký mokrý sneh, ako v návaloch dopadá na čelné sklo, počujem január a hlas z nebies, burácajúci, prichádzajúci, volajúci verných k svojmu boku. Je mladý, primladý. Poľská ľudovka sa leje z tej nesprávnej tváre, no rozpozнала by som ho kdekoľvek. Poprhlený mojím pohľadom sa odrazu otočí. Nevie, koho uvidí. V chvate sa prederiem medzi ľuďmi, Kata sa pri našom stole o čomsi háda s čašníčkou, Betty má jej mobil a s niekým telefonuje, druhé ucho si prikryva dlaňou. Zúfalo šmátram v taške, hľadám cigarety. Ukážem krabičku Alžbete, nech vie, kam idem, len mi kývne. Cez hradby opitých hostí sa neviem dostať von, bojím sa, že zostanem zakliesnená, trasú sa mi ruky, chodidlá ma štípu z vriacej zámočkej dlažby. Vonku sa opriem o múr, zapalovač cvaká naprázdno a ja klajem, nohy zabáram do ostrého štrku, mrznú mi prsty, mrzne mi spálený chrbát.

„Hej! Ste v poriadku?“

Má matkinu tvár, otcove dúhovky. Vyrástol.

„Áno,“ potiahnem si a premeriam si ho od piet po tak dobre známe bronzové vlasy.

„Prepáčte, vyzerali ste... Mám vašu šlapku,“ podá mi rozpadnutú žabku a ja sa ktovie prečo začnem smiať. Keď si uvedomí, že je nepoužiteľná, začervená sa.

„Ďakujem,“ poviem tónom, akým sa rozprávam s oveľa mladšími deťmi, túlavými mačkami a zúfalo mäkkými milencami. „Chceš cigu?“

Prikývne. „Mám pocit, že vás odniekadiaľ poznám.“

Okamžite sa ozve reflex klamať, zachrániť tajomstvo, nenechať podo mnou prasknúť tenko namrznutú priehradu. „Ja a tvoj otec sme bývalí kolegovia.“

„Makes sense. Preto ste mi povedomá.“ Nikdy ma nestretol. Určite ma nevidel na fotke v rámičku ani na tapete telefónu. Na také oltáre som nikdy nebola vhodná.

„Stretli sme sa raz v divadle,“ vymyslím si. Vie, že to nie je pravda, otec ho brával iba do kina a na koncerty. „Si starší, než si ťa pamätám. Pätnásť?“

„Šestnásť o dva týždne.“

„Šiel si nakoniec na gymnázium?“

Zháči sa, ale nijako sa neohradí. „Áno, matematická trieda.“

„Kriste, aká ohavnosť,“ chcem, aby sa zasmial, počuť ten nízko položený hrudný smiech a dostanem jeho tichú, no uspokojivú kópiu. Vždy vraj bol hanblivé dieťa. „Bol si sa kúpať?“

„S kamarátmi z Poľska sme tu na chatke, ale musím ísť zajtra ráno k zubárke.“

Poobzerám sa po takmer prázdnom nočnom parkovisku. „Ak ideš tým posledným autobusom, pripoj sa ku mne a mojím kamoškám. Ak chceš, teda.“ Bojím

sa o neho, je to inštinkt, čosi materské, dobre známe, pochované, zahádzané tvrdou zimnou hlinou. Je vyšší ako ja, takmer o hlavu, ale je porcelánový, ako každé dieťa, krehký a krásny.

„Ďakujem, príde po mňa otec.“

Trasú sa končiny zeme, trhá sa prešitá chrámová opona. Posledný výstup, Kartágo horí, horí, horí, a malí banskí ľudia, nezvyknutí na Pánovo svetlo, zapadajú bielymi sadzami. „Ako sa má mama?“

„Dobre. Je na služobnej ceste v Španielsku.“ Manželka číslo dva, syn číslo dva. „Otec sa má tiež dobre.“

Počuje ticho. Pozorný chlapec. Zahryznem si do jazyka. Oženil sa otec napokon? Kúpil byt a žije tam s ňou, sleduje jej členky vykúkajúce spod dlhého županu, má pre ňu vyhradený mäkký uterák? Ktorá strana postele je jej?

„To som rada,“ špak cigarety zadusím bosou pätou. Zadíva sa na ten pohyb, očami mu prebleskne čosi bolestivo podobné strachu, okamžite to oľutujem. „Pozdrav ho odo mňa.“

„Pozdravím,“ potahuje pomaly, ešte nie je skúsený, no robí to elegantne, veľakrát to videl, praktizoval málo. Nespýta sa na nič viac, žiadne detaily. Posol s prázdny zapečateným listom, správa na perách, veľkorysý priestor na interpretáciu. Zapálím si ďalšiu. Je mi zima.

„Otec vás môže hodiť do Bratislavy. Ak nebude mať vzadu veci od starkého, tak tam bude kopec miesta.“

Zadné sedadlá toho auta sú široké a pohodlné, na ľavom sa zasekával pás.

„To je milé, vďaka, ale pôjdeme autobusom,“ mala by som sa pobrať dnu, ale čakám, viem, že čakám a nenávidím sa za to. Nikdy neviem odísť v tom správnom čase, vždy chcem aspoň o moment viac, zistiť, či sa Pán vo svojej добрote nezmluje.

„Ale nemáte topánky,“ smiešne vysoké dieťa, pripomínajúce mi vlastný vek a koncentráciu vykonaných chýb za ten krátky časový úsek, má pravdu. Aj ja raz budem mať takého syna. Vylomím si rebro a vystrúham si ho. „Otec by s tým isto nemal problém.“

Ako sa začnem chechotať, zakuckám sa. „Ach, to iste nie. Ale moje nohy jeden prímestský autobus prežijú.“

Z útrob podniku k nám dolieha spev, stále je poľský, nástroje zanikajú. Od chatiek vane dusný vzduch, vonia grilovačkou a nesie so sebou zvuky opileckej zvady. Zavibruje mu mobil, správy. Ponúknem mu ešte jednu cigaretu. Váhavo prijme.

„Musíš ten dym prehltnúť. Vydychuješ ho, len čo si potiahneš. A ťahaj pomalšie. Nejde o život.“

Ukážem mu ako, zopakuje to, raz, dvakrát. Za vysokými holými borovicami lemujúcimi parkovisko vidno svetlá z príjazdovej cesty. Strieborné kombi zastane v strede priestranstva. Chlapcovi začne zvoníť telefón, odmietne ho.

„Rád som sa s vami zoznámil,“ v chvate mi do voľnej ruky vtlačí žabku. Ktovie prečo sa tvári skrúšene.

Chcela by som niečo povedať, niečo, čo by pre neho neznamenaloby vôbec nič a pre mňa všetko, ale nemá to zmysel a nič mi nepríde na rozum. „Veľa šťastia u zubárky.“

Ladový vietor mi prefukoval kabát, štípali ma aj prsty v rukaviciach. Z mrakov padali atómové chumáče snehu, cítila som, ako mi moknú vlasy a plápolajú vnútornosti.

„Pod' dnu, prosím,“ poznala som každý jeho akord, každý rozladený tón. „Pod' do auta, prechladneš,“ zopakoval.

Keby som vedela, že bude mať prosenie zmysel, padla by som do kolien, ako pred Božími mukami, čo visia na topoľoch v brázdach.

Schmatol ma za rameno a ja som dúfala, že ma udrie, mohla by som odísť a neobzrieť sa, mohla by som byť obeť niečoho iného než vlastných ilúzií.

„Čo chceš počuť?“

Chcela som, aby prehovoril naším spoločným jazykom, tým, ktorý som pre nás vymyslela, jazykom zjavení a zázrakov.

„Chcem ťa. To je to, čo chceš, nie? Chcem ťa, prečo ti to, kurva, nestačí?“

Nebo zapraskalo, ak by som sa pozrela hore, určite by som uvidela jazvu cez oblohu. Uvidela by som, ako cez ten krvavý šrám hľadá dolu Hospodin.

Strhla som si rukavicu a odhrnula mu vlasy z tváre. Ten dotyk s chladnou, no zapýrenou kožou páľil. Prstom som mu vtlačala do čela neviditeľný popolec. Nevedela som, či je to milosrdenstvo voči nemu alebo mne. No na konci pôstu nečakalo zmŕtvychvstanie. „Stačí to. Of course it does.“ Nemalo zmysel hladovať. „Takto je to dobré.“

Stáli sme tam, s úľavou opakoval *ďakujem ti*, až kým nás snehové záveje celkom nepohltili.

Dvere na aute sa zatvorili, z podniku vyhráva Poľana, znie pískanie a nerytmické tlieskanie. Uhasím cigaretu. Potrebujem si poplakať.

Dvere na aute buchnú ešte raz. Je hlúpe, že nám zvuk niečích krokov zostane zapísaný v pamäti dlho po tom, ako sa pravdepodobnosť ich započutia radikálne zníži k nule. Tento raz sa otáčam. Pán berie a berie, pahltné požiera tvrdo vydreté túžby. No keď Pán dáva, je ťažkým hriechom neprijíť možnosť bez konsekvencií uzrieť horiacu Sodomu.

„Počkaj!“

A je to môj jazyk, čo sa ozve z jeho hrdla, celé tie mesiace ho mal zachytený na slizniciach. Nad hlavou sa mu trasie červený plamienok, Duch konečne zostúpil nad nás, smrdím bazénovým chlóróm a noc je nasiaknutá píniami, nadišli Turíce. No je neskoro. Spoločná reč nestačí.

Usmievam sa na tmavý obrys v stretávačkách. Zamávam mu žabkou. Takto teda vyzerá naša posledná noc. Jeho syn sedí na zadných sedadlách, Kata s Alžbetou pravdepodobne jedia ďalší langoš, a ja sa dívam skrz kľúčovú dierku do neba a nebo na mňa hľadá späť.

„Nemôžem. Tá je moja!“ so smiechom vágne rozhodím rukami. „Piosenka na zamówienie!“

Sme dvadsať metrov od seba, dvaja privandrovalci s banským prachom za nech-tami. Ja a muž, ktorý vie, ako chutí moja vagína deň po menštruácii, ako sa mi trasú nohy pred orgazmom, ako mám rada rannú kávu. Ani jeden však neprekročíme demarkačnú líniu, ceníme si mier.

Vchádzam do reštaurácie, dúfam, že započujem chôdzu, beh, pneumatiky. Ale jediné, čo sa ozýva, sú synták, akordeón, pisklavé husle a môj rýchly tep ako monotónny vojenský bubon vnútri lebky.

Betty stále telefonuje, sestra drží pivo, flirtujúc s poľským adolescentom, vistéria sa vlní vo vánku, všetko ziapa a skučí ako zemské jadro. Zo vzdialených strieborných dolín sem duje leto, iba leto, nikdy január, len večný žeravý august. Otváram ústa, zaznie kvapkanie rozmrzajúceho ľadu. Keď zo mňa vytečie, spievam.

Tina Strenková

Táto taška neunesie viac zemiakov, hlavne nie v stredu

Niekedy sa Letícii nechce veriť, že má takú kožu. Neverí, že patrí akurát jej. V zrkadle si nakrémovaná trénuje pekné úsmevy. Keby náhodou niekoho stretla. Aj tak sa na všetkých usmieva rovnako, obyčajne. Letícia je pekná. A to je všetko. Nič viac.

Uvažovala, že si prefarbí vlasy na modro, že sa dá potetovať, ale to by jej nijak nepomohlo. Vo vnútri je ako Anna zo Zeleného domu bez jedného n a bez Zeleného domu. Skôr s panelákom postaveným za socializmu, na pol depresívne sivým, na pol otrasne oranžovým. Panelák je dlhý a peňazí na dokončenie maľby je málo. Nedá sa povedať, ktorú farbu premaľovali ktorou.

Letícia býva v strednom vchode. Nie v poslednom pri zmrzline, nie v druhom, ktorý má záhradku, a dokonca ani v tom prostrednom, lebo vchodov je osem.

Niekedy je lepšie byť najhoršia medzi najlepšími, ako byť najlepšia medzi najhoršími. Aj tak to znamená byť priemerná a to je niekedy najlepšia možnosť.

Letícia vie všetko a zároveň nič. Všetci jej hovoria, aká je všestranná a že je dobré mať všeobecný prehľad. Letícia by chcela mať taký záujem, ktorý jej pôjde najlepšie a bude sa všetkým páčiť. Chcela by byť aspoň trochu slávna. Hoci aj po smrti. Tak ako najväčší umelci, o ktorých sa učila sto rokov po tom, ako zomreli v chudobe.

Tak maľuje. Je to veľmi pekné. A to je všetko. Nič viac.

Chvíľu hrala v divadle. Samozrejme, ako najvedľajšia z najvedľajších postáv. Musí byť trpezlivá, kým si ju niekto všimne. Nevie spievať, nevie tancovať a nevie rozprávať nahlas. Odišla. Režisér v nej už nemusí hľadať niečo, čo majú len hlavné postavy.

Letícia má dobrý hudobný vkus. Aspoň si to myslí. Nikto sa jej na to nepýtal. Pustí si Amy Winehouse do slúchadiel a otvára ústa tak, akoby mala ťažké detstvo, zlé vzťahy v rodine a vďaka tvrdej práci a predošlým neúspechom sa dostala na vrchol. Nikdy nespieva. Aj keď býva sama. A už vôbec nie v sprche. Hanbí sa sama pred sebou.

Niekedy si predstavuje neviditeľné kamery a celý štáb, ktorý natáča jej každodenný život. Vždy keď urobí nejakú sprostosť, sa divne zatvári, aby divákovi dala najavo, že nie je stotožnená s tým, čo urobila. Pravda je, že by nikto nepozeral film o žene, ktorá je ukázkový príklad človeka v Matrixe. Jej život sa dá prirovnať k dlhým

dokumentárnym filmom o výrobe matriošiek. Také nikto nenatočil. Zatiaľ. Pokiaľ zomrie v priebehu nasledujúcich mesiacov, bude spĺňať kritériá neúspešne úspešného umelca okrem jedného – talent.

Jediná zaujímavá činnosť, ktorej sa Letícia venuje, je zbieranie mŕtvych chrobákov. Raz povedala kamarátke, aby zatvorila oči a nastavila ruku. Bola to jej najlepšia kamarátka, a tak chcela počuť názor na jej prvú podarenú konzerváciu. Zo sklenenej fľaštičky sa do jej dlane skotúlali tri lesklé guľičky vysušené na balkóne. „Zatvor oči, otvor ústa, dám ti chrústa, ne?“ zasmiala sa celkom nervózne. Odvtedy ich odlomené nožičky hnijú niekde za gaučom v jej starom byte.

Letícia si myslela, že bude entomologička, ale nevedela by sa naučiť komplikované latinské názvy. Najradšej by vonku zbierala háveď a starostlivo by ju mumifikovanú zašpendlila. Vystavovala by niečo, čo bolo niekedy otrasné, otravné alebo súčasťou potravinového reťazca. Okrem motýľov. Tí sú pekní vždy.

Letícia je húsenica. Niekto ju prišpendlil príliš skoro.

Každé ráno z pivnice vyberá bicykel. Nie preto, že sa snaží byť ekologická, skôr ekonomická vo svoj prospech. Je streda, do sekáča ísť treba. Ponáhľa sa tak akurát. Tých na začiatku radu sa ostatní snažia predbehnúť. A poslední majú tendenciu tlačiť sa na všetkých, kým nepristúpia niečie dieťa.

Deťom by zakázala vstup do sekáča. Je to traumatický zážitok. Aj pre ich matky. Vie, o čom hovorí. Vyrastala v krutom prostredí žien, čo sa snažia ušetriť. S mamou nikdy nebola prvá v rade. Malú Leticiu nosila na rukách, kým sa predierali dopredu.

Je zaujímavé, že práve tie šaty, ktoré vyzerajú ako poťah na kreslo z velúrovaného zamatu, nosila nejaká cudzia pani do kostola. Presne také šaty urobia z každej postavy hranol. Nelichotivý geometrický tvar, ktorý vlastní Letícia. K tomu ešte upnuté legíny siahajúce pod kolena a staré okuliare s retiazkou ozdobenou akože diamantmi a môže ísť učiť na základnú školu. Celý sekáč vyzerá, akoby vykradli šatník Leticiinej učiteľky z prvého stupňa.

Pred vchodom do úradu práce vidí kolegyne z ekonomického fajčiť. Letícia tiež niekedy fajčila. Vo filmoch videla ženy na balkóne s takými istými kruhmi pod očami a pleťou ako ona. Vyzerali tak krásne unavené. Cigaretové ohorky na zemi objaté ich rúžom sú oveľa viac zaujímavé ako Letícia, ktorá musí ľuďom v drahom oblečení, voziacim sa v peknom aute, vybavovať novú prácu.

Kým si zamyká bicykel, cíti, že sa na ňu pozerajú dve ženy, ktoré si veľmi dobre uvedomujú, že majú vyšší plat. Aj tak sa nevedia maľovať. Myslia si, že hrubé vytetované obočie zakryje ich veľké čelá a že si cez oranžový, o dva odtiene tmavší make-up nikto nevšimne čierne chlpy na brade.

„Šetríme, Nováková? Šetríme?“

„Áno! Aby som mala na poriadne prekrytie šedín, keď zostarnem, pani Marta.“

Pravidlo o ženách závislých od cigariet neplatí.

Letícia sa rozhodla, že bude sviňa. Vždy bola slušná, decentná, s pevným nízkym drdolom. Už nemá čo stratiť. Šéfka sa postará o to, aby Letícia prišla na úrad práce s iným cieľom, ako zarábať.

Letícia je vzorový príklad, ktorý rodičia používajú, keď ich dieťa dostalo horšiu známku na vysvedčení. „To nič, svet sa nezrúti. Poznala som dievča, ktoré malo vždy samé jednotky a dokonca aj vysokú školu a nič neznamená. Dokonca nemá ani rodinu.“

Rodičia z Letície vždy chceli mať šťastného človeka. V preklade lekárku. Aby sa o nich mal kto postarať, keď budú na vozíku.

Každú stredu jej telefonujú, aby zistili, ako sa má a aby sa pošťazovali na celý svet. Ich telefonáty sa nepodobajú na rozhovor, skôr na monológ. Napriek tomu Letícia s nimi telefonuje rada. Odovzdávajú si mobil z ruky do ruky a pre istotu kričia rovno do mikrofónu, aby počula všetko, čo ich trápi, aj keď nemá šancu to zmeniť. „Ja som bača starý...“ chvíľu Letícii trvalo, než jej došlo, že otec naozaj čaká, aby to zaňho dopovedala.

„Ja som bača staryyy...“ „Nedožiješ do jari.“

Smutné je, že otec každú jar zomiera už viac ako dvadsať rokov. Hovoril jej to, odkedy začala vnímať. Asi preto, aby ho ľutovala, že je starší ako ona. Letícia sa nedávno dostala do veku, keď sa v jari zomiera. Už by mala mať deti, aby ju mal kto ľutovať a aby rodičia mali vnúčatá, ktoré by vyriešili všetky ich problémy.

Rodičia jej vždy volajú o hodinu skôr, aby sa uistili, že na nich nezabudla. Väčšinou to dopadne tak, že si ich Letícia dá na slúchadlá a počúva ako playlisty pesničiek, ktoré zaradila medzi obľúbené. Niektorú z nich radšej preskočí. Keď zastaví pred tetiným domom, povie, že už musí končiť. To vyvolá dlhý zoznam pozdravov, ktoré má Letícia odovzdať.

Ako prvé zabudne pozdraviť tetu. Po práci k nej chodí po zemiaky. Prinesie si len igelitku, že zoberie len trošku, na večeru, aby sa mohla vrátiť aj zajtra. Denne tam trávi približne dve hodiny. Ani nevie, o čom sa vlastne rozprávajú. Niekedy je to o práci, inokedy o rastlinách v záhrade alebo s rastlinami v záhrade.

Každý má tetu, ktorá celú rodinu zásobuje zľavami na Avon. Žije s babkou a má veľkú záhradu, kde pestuje všetko schopné fotosyntézy. Ženy z Letíciinej rodiny majú zvláštnu schopnosť rozprávať sa s rastlinami. Raz keď teta do hriadok presádzala ľadové šaláty, sľubovala im, že tento rok ich svine slizké neobžerú. Každéj šalátovej hlávke popriala veľa šťastia hlasom, akým ľudia väčšinou rozprávajú na šteniatko. Letícia to skúšala tiež, ale jediné kvetiny, ktoré jej čosi povedali, sú tie, ktoré hovoria „krásny piatoček prajem“ alebo „je streda, usmievať sa treba“ od babky, ktoré jej posielala týždenne na facebook o piatej ráno.

Letícia nikdy nezabudne zemiaky, to by babka nedopustila. Schmatne jej tašku z rúk a sype do nej zemiaky tak, aby ju nedokázala zauzliť. Nemá význam babke hovoriť, že Letícia tak veľa zemiakov nezje. S babkou a tetou sa chce len porozprávať, zemiaky sú len zámienka. Keby to vedeli, ponúkli by jej kávu, koláčik a zasvätili by ju do politického diania na Slovensku.

Dlho sa s nimi lúči, aj keď vie, že príde aj zajtra. Ide dole kopcom. Bicykel tlačí vedľa seba a zemiaky drží pevne v náručí. Prišla na to, ako správne všetko držať, aby sa zemiaky ani ona nevysypali na zem. Aj tak spadla.

Má odreté kolená a uvoľnený drdol, z ktorého vyliezajú pramienky vlasov ako červy z jablka. Až teraz jej sako vyzerá ako zo sekáča. Plačúc od hanby, ukladá zemiaky do peknej koženej kabelky. Nikto si ju nevšíma, cez slzy nikoho nevidí. Producenti jej filmu majú aspoň jednu zaujímavú scénu, aj keď rovnako zúfalú ako všetky ostatné. Uhryznutím spodnej pery si zotrie posledný náznak rúžu z Avonu. Ešteže nebýva ďaleko.

Letícia sa vráti do svojho bytu. Je tu poriadok, málokedy tu svieti slnko a rastliny skapínajú. Má biele steny a stropy. Každý týždeň v stredu, každú jar čaká, kým sa premení na motýľa.

Letícia je obvyčajne dokonalá a dokonale obvyčajná. Má tetu avonlady, hysterického otca a babku, ktorá za všetkým hľadá politiku. Je biela ovca rodiny. Keby sa z Letície mal stať motýľ, tak by bola mlynárnik kapustový.

Nikto sa nikdy nesnažil podobať na Letíciu. Ani Letícia.

Ctibor Karlo Strmenský

Nalomené reflexie

„Poznám ťa lepšie než ty sám, lebo vidím každý tvoj odraz. Každé zrkadlo rozpráva iný príbeh.“ – MUDr. Alžbeta Krajčová, primárka

Záznamy psychiatrickej kliniky: Prípád Dr. Marcus Chen 27. marec 2034

Dnes mi prideli novú prípad. Dr. Marcus Chen, 45-ročný psychiater, donedávna rešpektovaný kolega. Teraz pacient 7B. Ironické.

Keď som čítala jeho zložku, cítila som zvláštny nepokoj. Čosi v jeho diagnóze – fragmentácia osobnosti s prvkami disociatívnej poruchy – mi pripomenulo prípad z minulého roka. Ale tentoraz je to iné. Tento pacient nie je obyčajný. Tento pacient liečil ľudí s rovnakými symptómami.

Izolačná miestnosť 7B je špeciálna. Šesť zrkadiel usporiadaných do hexagónu. Zdalo by sa to ako nelogické vybavenie pre pacienta s fragmentovanou psyché, ale naša metodika je iná – vystavenie vlastným odrazom, konfrontácia s fragmentmi vlastného ja. Nie skrývanie, ale stretnutie.

V správach z prvého dňa si všimam, ako precízne Dr. Chen skúmal miestnosť. Meral kroky medzi zrkadlami, testoval teplotu stien, analyzoval priestor, ako keby hodnotil terapeutické prostredie pre pacienta, nie ako pacient. Stále sa vníma ako lekár, nie ako pacient. Prvá obranná línia jeho psyché.

29. marec 2034

Dnes som s ním mala prvý rozhovor. Jeho tvár vyzerá unavene, ale oči sú bystré. Profesionálne. Ako keby viedol vizitu, nie ako keby na nej bol.

„Nehnevajte sa, doktorka Krajčová, ale myslím, že došlo k omylu,“ povedal mi s úsmevom. Ten úsmev patrila lekárovi, ktorý upokojuje hysterického pacienta. „Som tu dobrovoľne, kvôli výskumu. Terapeutické prostredie šesťzrkadlovej miestnosti je fascinujúcim konceptom, ktorý som chcel preskúmať.“

„Doktor Chen,“ odpovedala som, „pamätáte si, čo sa stalo pred desiatimi dňami v nemocničnej lekární?“

Jeho úsmev nezakolísal, ale oči... oči sa na mikrosekundu zatúlali inam. Akoby sa pozreli na niekoho, kto stojí za mojím chrbtom.

„Drobné nedorozumenie. Predpísal som si lieky na spánok. Rutinná záležitosť.“

Šesťdesiat tabletiiek diazepamu. Rutinná záležitosť.

„Rozumiem,“ prikývla som. „A čo vaše záznamy o pacientoch? Tie kresby a poznámky na stenách vašej pracovne?“

Teraz sa jeho úsmev zachvel. „Kreatívny vizuálny mapping komplexných prípadov. Nová metodika.“

Mená pacientov prepojené s vlastnými spomienkami. Fragментy jeho vlastného života vpisované do životov jeho pacientov. Kreatívna metodika.

„Samozrejme,“ prikývla som. „A čo zrkadlá? Všetky tie zrkadlá vo vašom byte?“

To ho zasiahlo. Oči sa mu rozšírili, potom zúžili. Jeho telo sa naplo ako struna.

„To je súkromná záležitosť,“ povedal. Ale nebol to jeho hlas. Bol nižší, agresívnejší. Zrazu sedel predou mnou iný človek. „Nemáte právo vstupovať do môjho súkromia. Do mojej hlavy.“

A potom, rovnako náhle: „Prepáčte, prosím...“ Tentoraz vyšší hlas, takmer detský. „Nechcel som... bojím sa...“

A nakoniec, znovu profesionálny tón: „Ospravedlňujem sa za túto neprofesionálnu epizódu, doktorka. Myslím, že som sa nevyspal. Váš výskum je mimoriadne zaujímavý.“

Odchádzala som z izolačnej miestnosti 7B s vedomím, že som sa práve stretla s tromi rôznymi ľuďmi, ktorí obývajú jedno telo.

1. apríl 2034

Je to fascinujúce – každý fragment jeho osobnosti má vlastné videnie sveta, vlastné spomienky. Keď som dnes administrovala štandardný Beckov dotazník depresie, Dr. Chen vyplnil šesť verzií. Každú iným rukopisom. Každú s radikálne odlišnými odpoveďami.

„Liečiteľ“ – jeho profesionálne ja – vykazoval minimálnu depresiu, spochybňoval metodiku dotazníka.

„Zranené dieťa“ – detská časť jeho osobnosti – vykazovalo extrémnu depresiu, prosilo o ďalšiu deku a rozsvietené svetlo.

„Agresívny“ – pretrhol dotazník, obvinil nás z manipulácie.

„Pozorovateľ“ – analyzoval vlastné symptómy s klinickým odstupom.

„Závislý“ – prosil o lieky, sľuboval spoluprácu.

„Prázdnota“ – nakreslil symbol nekonečna a napísal: „Frekvencia je ilúzia. Všetko existuje simultánne vo všetkých možných stavoch.“

Šesť verzií jedného človeka. Každá sa vníma ako pravá. Každá nenávidí ostatné. Každá sa snaží prežiť.

Pri večernej kontrole sedel Dr. Chen uprostred izolačnej miestnosti v lotosovej pozícii. Hovoril sám so sebou – nie, hovoril so svojimi odrazmi. Viditeľne menil hlasy, držanie tela, dokonca aj výrazy tváre. Sledovala som ho cez pozorovacie okno a po chrbte mi behali zimomriavky.

Je to len človek, opakovala som si. Človek, ktorý sa rozpadol na šesť častí.

Ale potom sa pozrel priamo na mňa cez pozorovacie okno, akoby som tam ani nebola. „A kto si ty?“ spýtal sa. „Siedmy fragment? Tichý pozorovateľ? Ten, ktorý si myslí, že stojí mimo, ale je rovnako uväznený ako my všetci?“

5. apríl 2034

Dnes som prvýkrát videla, ako sa „Prázdnota“ plne manifestuje. Počas vyplňovania škály samovražednosti Dr. Chen náhle stíchol, jeho tvár sa vyprázdnila od všetkých emócií. Namiesto odpovedí na otázky nakreslil dokonalý kruh a napísal: „Nie je potrebné ukončiť to, čo sa nikdy nezačalo.“

Keď som sa ho spýtala, či má samovražedné myšlienky, povedal: „Entropický kolaps nevyžaduje prípravu, iba prijatie. Každá bunka v tele zaniká a rodí sa niekoľkokrát za život. Sme v neustálom procese malých smrťi.“

Hovoril filozoficky, ale cítila som hrôzu za jeho slovami. Prázdnota nie je len fragment jeho osobnosti – je to čierna diera, ktorá hrozí, že pohltí všetky ostatné časti.

8. apríl 2034

Fragmentácia sa prehlbuje. Dnes som našla na zrkadle č. 2 nápisy napísané slinami – chemické vzorce neurotransmiterov. Na podlahe kresby hexagramov prepojené čiarami. Na stole stránky vytrhnuté z neexistujúceho denníka.

Každý fragment Dr. Chena sa snaží komunikovať. Každý má vlastný jazyk. Liečiteľ používa medicínsku terminológiu. Dieťa kreslí. Agresívny rozbíja veci. Závislý prosí. Pozorovateľ analyzuje. A Prázdnota... Prázdnota vytvára ticho také husté, že sa dá krájať.

Večer, keď som prechádzala okolo izolačnej miestnosti 7B, počula som spev. Dr. Chen spieval uspávanú sám sebe detským hlasom. Potom náhle prestal a začal kričať – hlbokým, mužským hlasom. A potom ticho. Absolútne ticho.

10. apríl 2034

Farmakoterapia zlyháva. Benzodiazepíny utlmujú niektoré symptómy, ale nedokážu zastaviť fragmentáciu. Antipsychotiká pomáhajú s halucináciami, ale bránia priamej konfrontácii s odrazmi, ktorá je kľúčová pre našu terapiu.

Rozhodla som sa pre radikálny krok. Od zajtra vysadíme všetky lieky. Necháme Dr. Chena čeliť svojim fragmentom bez chemického filtra. Riskantné, ale potrebné.

Keď som mu to oznámila, jeho reakcie boli predvídateľné:

Liečiteľ súhlasil: „Rozumný terapeutický postup.“ Dieťa plakalo: „Prosím, nie. Bojím sa.“ Agresívny sa vyhrážal: „Budete toho ľutovať.“ Pozorovateľ poznamenal: „Fascinujúci experiment.“ Závislý prosil: „Aspoň malú dávku, prosím.“ Prázdnota mlčala.

12. apríl 2034

Druhý deň bez liekov. Dr. Chen je nepokojný, ale zrozumiteľnejší. Sedí dlhé hodiny pred zrkadlami a vedie dialógy. Už to nie sú len fragmentované výkriky – sú to skutočné rozhovory. Hádky, obviňovania, prosby o odpustenie.

Dnes som zachytila časť jeho dialógu s „Liečiteľom“: „Neličil si ich,“ povedal Dr. Chen svojmu odrazu. „Používal si ich ako zrkadlá. Videl si v nich svoje vlastné zranenia a predpisoval si lieky, ktoré si sám potreboval.“

„Pomáhal som im,“ odpovedal Liečiteľ. „Bol som dobrý lekár.“

„Bol si slepý lekár. Videl si len to, čo si chcel vidieť.“

„A čo si videl ty? Temnotu v každom pacientovi? Bolest v každom príbehu?“

„Videl som pravdu,“ povedal Dr. Chen. „A pravda bolí.“

14. apríl 2034

Terapeutický príbeh sa vyvíja nečakane. Dr. Chen začína prijímať svoje fragmenty. Nie integrovať – to ešte nie –, ale aspoň uznávať ich existenciu, ich účel. Vytvoril pre každý fragment vlastnú autobiografiu. Šesť rôznych životných príbehov, ktoré sa prelínajú v kľúčových bodoch.

Liečiteľ je hrdinom príbehu o ambicióznom chlapcovi z lekárskej rodiny, ktorý vždy exceloval.

Zranené dieťa rozpráva o chlapcovi týranom otcom, ktorý sa skrýval v pivnici a sníval o úteku.

Agresívny hovorí o potláčanom hneve, ktorý nakoniec vybuchol proti otcovi a neskôr proti systému.

Závislý opisuje postupný pád do samoliečby, od príležitostného pichu do každodennej nutnosti.

Pozorovateľ sucho zaznamenáva každý krok zostupu, bez emócií, ako keby sledoval cudziu kazuistiku.

A Prázdnota... Prázdnota nakreslila len biely list s jediným bodom označeným „TERAZ“.

Čím viac s ním pracujem, tým viac si uvedomujem, že jeho fragmentácia nie je len patológiou – je to pokus o prežitie. Každý fragment nesie časť jeho osobnosti, ktorú celok nedokázal uniesť.

Nie liečba, ale integrácia. Nie potlačenie, ale prijatie. Nie jeden príbeh, ale šesť príbehov, ktoré dokážu existovať súčasne.

16. apríl 2034

Dnes večer sa to stane. Cítim to. Dr. Chen je pripravený na konfrontáciu so všetkými svojimi fragmentmi naraz. Celý deň bol nervózny, prehadzoval sa z jednej osobnosti do druhej ako nikdy predtým.

Ráno bol Liečiteľom – sústredený, analytický. O hodinu neskôr Zraneným dieťaťom – vystrašený, zraniteľný. Potom Agresívnym – kričal, vyhrážal sa. Napoludnie

Závislým – prosil o lieky, potil sa. Popoludní Pozorovateľom – chladný, objektívny. A večer... večer som v jeho očiach zahliadla Prázdnotu.

Nariadila som nočnú zmenu, aby ho nepretržite sledovali cez kameru. Niečo sa blíži. Transformácia alebo rozpad. Integrácia alebo zánik.

NOC 16.-17. apríla 2034 – Záznam z izolačnej miestnosti 7B

22:15 – Dr. Chen sedí uprostred miestnosti. Nehýbe sa. Dýchanie pravidelné, ale plytké. Oči otvorené, pohľad upretý na zrkadlo č. 1.

23:05 – Prvý pohyb. Dr. Chen vstáva a pristupuje k zrkadlu č. 1 (Liečiteľ). Dotýka sa skla, akoby sa snažil dosiahnuť na niekoho za ním.

„Poznám ťa,“ hovorí. „Si ten, ktorý všetko vie. Ten, ktorý má vždy odpoveď. Ten, ktorý nikdy neplače.“

23:10 – Dr. Chen sa otáča k zrkadlu č. 2 (Zranené dieťa). Jeho držanie tela sa mení – plecيا klesajú, tvár sa zjemňuje.

„A teba tiež poznám,“ hovorí vyšším hlasom. „Si ten, ktorý plače v noci. Ten, ktorý sa bojí tmy. Ten, ktorý vždy čakal, že ho niekto zachráni.“

23:17 – Zrkadlo č. 3 (Agresívny). Dr. Chen sa vystiera, jeho hlas hrubne.

„Ty,“ zavrčí. „Ty, ktorý si myslíš, že silou všetko vyriešiš. Že krikom prekričíš bolesť. Že hnevom vyplníš prázdnotu.“

23:25 – Zrkadlo č. 4 (Závislý). Dr. Chen sa chveje, objíma sa vlastnými rukami.

„A ty,“ šepká. „Večne hladný. Večne smädný. Nikdy nie dosť, nikdy nie naplno.“

23:30 – Zrkadlo č. 5 (Pozorovateľ). Dr. Chen sa vystiera, nasadzuje si imaginárne okuliare.

„Analytik,“ hovorí profesionálnym tónom. „Ten, ktorý vidí všetko a necíti nič. Ten, ktorý zapisuje, ale nezasahuje.“

23:36 – Zrkadlo č. 6 (Prázdnota). Dr. Chen sa zastavuje, jeho tvár sa vyprázdňuje.

„A ty...“ dlhé ticho. „Ty nie si nikto. Ty si nič. Ty si koniec, ktorý čaká na začiatku.“

23:45 – Dr. Chen začína chodiť dokola, čoraz rýchlejšie. Každý pohyb sa odráža v zrkadlách, vytvára kakofonický tanec tieňov a odrazov. Jeho dýchanie sa zrýchľuje, ruky sa trasú.

00:03 – Náhle sa zastavuje uprostred miestnosti. „DOSŤ!“ kričí. „DOSŤ TOHO DIVADLA!“

00:07 – „Myslíte si, že som zlomený?“ kričí na zrkadlá. „Myslíte si, že som chorý? Rozdelený? POZRITE SA NA SEBA! Všetci nosíme masky. Všetci hráme roly. Lekár. Pacient. Silný. Slabý. Rozumný. Šialený.“

00:12 – Dr. Chen udiera pästou do zrkadla č. 3 (Agresívny). Bezpečnostné sklo nepraská, ale na povrchu zostávajú krvavé odtlačky.

00:15 – „TY!“ kričí na svoj odraz. „Ty nie si ja! Ja nie som ty! Ja nie som nikto z vás!“

00:20 – Dr. Chen padá na kolená. Krv z jeho rúk kvapká na bielu podlahu. „Ale bez vás... kto som?“

00:25 – Ticho. Dlhé husté ticho. Dr. Chen kľučí uprostred miestnosti, hlava sklonená, ramená klesnuté.

00:38 – Pomaly dvíha hlavu. Jeho tvár je pokojná. „Rozumiem,“ hovorí ticho. „Rozumiem...“

00:42 – Dr. Chen vstáva a pristupuje k zrkadlu č. 1 (Liečiteľ). Dotýka sa ho, tentoraz nežne. „Bez teba by som nemohol pomáhať.“

00:45 – Zrkadlo č. 2 (Zranené dieťa). „Bez teba by som necítil súcit.“

00:48 – Zrkadlo č. 3 (Agresívny). „Bez teba by som nemal silu bojovať.“

00:51 – Zrkadlo č. 4 (Závislý). „Bez teba by som nepoznal zraniteľnosť.“

00:54 – Zrkadlo č. 5 (Pozorovateľ). „Bez teba by som nevidel pravdu.“

00:57 – Zrkadlo č. 6 (Prázdnota). Dlhو mlčí, potom zašepká: „A bez teba by som sa bál smrti.“

01:05 – Dr. Chen sa vracia do stredu miestnosti. Jeho tieň sa postupne zjednocuje. Šesť tieňov sa zlučuje do jedného celistvého obrazu.

01:15 – Sadá si do lotosovej pozície a zatvára oči. Jeho dýchanie je pokojné, pravidelné.

01:30 – Otvára oči. Pozerá sa na kameru a prvýkrát za celý čas sa skutočne usmeje.

03:45 – Dr. Chen spí. Pokojne, bez známok nepokoja. Jeho tieň je jeden, celistvý.

17. apríl 2034 – Ranné poznámky

Keď som dnes ráno vstúpila do izolačnej miestnosti 7B, Dr. Chen sedel na posteli a písal do zápisníka. Zdvihol hlavu a usmial sa – nie profesionálnym úsmevom Liečiteľa, nie detským úsmevom Zraneného dieťaťa, ale prostým ľudským úsmevom.

„Dobré ráno, doktorka Krajčová,“ povedal. „Myslím, že som mal zaujímavú noc.“

„Videla som,“ prikývla som. „Ako sa cítite?“

Dlhو sa zamyslel, akoby počúval hlasy vo svojej hlave. Ale nie v zmysle psychózy – skôr ako človek, ktorý zvažuje rôzne aspekty svojej osobnosti.

„Cítim sa... celistvý,“ povedal nakoniec. „Nie dokonalý. Nie vyliečený. Ale celistvý.“

Podal mi zápisník. Na stránke bola kresba – hexagram so šiestimi prepojenými bodmi. V strede bolo napísané jediné slovo: „JA“.

20. apríl 2034 – Záverečná správa

Dr. Marcus Chen dnes opustil izolačnú miestnosť 7B. Jeho stav je stabilizovaný, hoci integrácia fragmentov je stále prebiehajúci proces. Schopný návratu do bežného života s ambulantnou terapiou.

Keď odchádzal, zastavil sa vo dverách a otočil sa k šiestim zrkadlám.

„Už vás nepotrebujem,“ povedal im. „Už vás nosím v sebe.“

Potom sa otočil ku mne: „Viete, doktorka, človek nie je len jeden príbeh. Je to zbierka príbehov, ktoré si rozprávame sami sebe. Niektoré sú pravdivé, niektoré nie. Niektoré nás uzdravujú, iné nás zraňujú. Ale všetky sú naše.“

Sledovala som, ako Dr. Chen odchádza chodbou – nie ako šesť rozbitých fragmentov, ale ako jedna komplexná bytosť. Nesúrodá, nedokonalá, ale celistvá.

Po jeho odchode som zostala sama v izolačnej miestnosti 7B. Šesť zrkadiel, ktoré sa teraz zdali prázdne. Pristúpila som k jednému z nich a pozrela sa na svoj odraz.

A na jeden krátky, znepokojujúci moment som mala pocit, že vidím nie jeden, ale šesť rôznych odrazov svojej tváre. Šesť rôznych verzií doktorky Krajčovej, ktoré sa na mňa pozerajú späť.

Koľko fragmentov nosíme v sebe my všetci? Koľko masiek si nasadzujeme každý deň? A kedy sa odvážime pozrieť do zrkadla a prijať všetky svoje odrazy?

Izolačná miestnosť 7B čaká na ďalšieho pacienta. A ja čakám spolu s ňou, aby som mu pomohla nájsť cestu späť k sebe. Alebo možno aby som našla cestu k sebe ja sama.

KONIEC ZÁZNAMU

Medzimuž

Alica nemala nikdy vlúdny vzťah ku svojmu telu. Boli ako pár po dvadsiatich rokoch manželstva, v ktorom chýba intimita. Počas dospievania sa presviedčala, že túto krízu prekoná spávaním s konvenčne atraktívnymi mužmi. Často zabúdala ich mená alebo sa ich ani neusilovala zapamätať. Preto ich začala kolektívne označovať ako medzimužov. Vždy pre ňu boli iba akýsi prostriedok, prechodné štádium medzi bodmi A a B. Emocionálni taxikári s výhodnou tarifikou.

Medzimuž bol tentoraz o prstenník nižší od jej očakávaní. Vznášalo sa okolo neho niečo medzi vôňou a zápachom, nebola to bielizeň ani hormonálny pot po behu, iba koža. Stará mama z náhodného stretnutia v električke usúdila, že vyzerá ako James Dean za mlada a z nostalgie začala Alici na messenger posilať dedkove portréty z maturitného ročníka. Kamarátky len uznanlivo kývali hlavami počas dvojminútovej porady o prvých dojmach, keď sa medzimuž diskkrétne zdvihol a odišiel na toaletu. Hranice toho, čo vedeli uniesť vo vlastných vzťahoch, boli žalostne nízke. Keď však išlo o Alicu museli zakročiť, ohodnotiť všetkých kandidátov ako v Love Islande. „Strašne vám to prajem!“ povedala Natália. „Drž sa ho. Je omnoho lepší než Šimon,“ dodala Nina.

Práve kupuje v supermarkete mleté mäso na čevapi. Medzimuž si vybudoval veľkú časť svojej inak drobnej identity na tom, že jeho rodina siaha až do Vojvodiny. Alica nemala to srdce mu pripomenúť, že je stále iba chlapec zo Starej Ľubovne, ktorý po rokoch v malomeste začal pendlovať na matematickú fakultu do Prahy. Zajtra sa kvôli Dušičkám na pár dní opäť rozídu, obaja do svojich bývalých izieb. Budú spať v posteľnej bielizni s vôňou, ktorá im už ničím nepripomína tú svoju. Ješť kurací vývar a rozprávať svojim rodičom cenzurované príhody z vysokej školy. Alica drží v ruke dve sviečky a z chladiaceho boxu vyťahuje vaničku mäsa. Zozadu jej na plece dopadne vyschnutá dlaň. Jej majiteľa spozná podľa stisku.

„Myslel som si, že si v Prahe,“ povie Šimon prekvapene. „Hej, ale vždy chodím domov na Dušičky. Prečo nie si v Londýne?“ „Máme týždeň voľno, došiel som pozrieť rodinu a na pár eventov, vieš ako to býva.“

Tento scenár si predstavovala mnohokrát: stretne Šimona na protivládnom proteste začiatkom januára *alebo* náhodne na seba narazia v meste, keď bude s kamarátkami v nových šatách ochutnávať rizling, *alebo* nečakane si k nej prisadne v londýnskom metre v deň, keď bude ona začínať svoju stáž v galérii, a na rozmedzí piatich zastávok jej povie, ako veľmi mu chýbala. Poprosí ju, aby si dali druhú šancu a rovno ju zoberie k sebe domov na rozvarené cestoviny s pestom a najlepší orgazmus v jej živote.

Alicin odraz v jeho slnečných okuliároch je rozťahaný. Teraz sa cíti ako pramienky bravčových čriev, ktoré drží. Akoby ju niekto mlel alebo žmýkal. Dusí sa.

„Ty už nie si vegetariánka?“ opýta sa. „Prosím?“ otázka ju vytrhne z predstavy alternatívnych scenárov. „Pamätám si dobre, že si nejedla mäso. Či?“ „Práveže áno.“ Šimon stíchne. Často zabúda. Aj veci, ktoré mu opakovala viackrát. Nevedela prísť na to, či má problémy s pamäťou kvôli huleniu alebo ho v skutočnosti iba nikdy nezaujímal ona. Posledný rok stratili kontakt. Po jeho odlete v septembri si nepísali, iba občas reagoval na jej príspevky na sociálnych sieťach. Alica sa mu nikdy neodvážila ozvať prvá, hoci nad ním rozmýšľala aj pri najbanálnejších situáciách.

Šimon bol starší, mal skoro dva metre a voňal ako santalové drevo. Alica nikdy nedržala v ruke santalové drevo, len si to prečítala v opise Dior Sauvage na jeho nočnom stolíku. Medzi ich spoločnými kamarátmi mal vytvorený kult osobnosti, aj rok po odchode ho všetci spomínali pri popíjaní grepovičky v krčme. Šimon sa pre ňu stal rozplývajúcou sa spomienkou, ilúziou minulosti, ktorej sa Alica držala pevne, aby nespádla na zem. Až do jej maturity poznali iba bratislavsky, cez iných ľudí, hoci sa vídali na chodbách v škole a koncertoch. On teraz študuje filmovú réžiu na súkromnom inštitúte, kde sa to hemží dcérami vplyvných rodičov z rozvojových krajín a večne nedospelými chlapcami s ambíciami presadiť sa na medzinárodnej filmovej scéne.

V to leto chodili na dlhé prechádzky, po ktorých ju brával k sebe domov, do kľukatej uličky blízko Slavína. Vždy im nalial po pohári peseckej leánky a podľa nálady pustil Kieslowského alebo Bergmana. Počas scény, kde protagonistky prežívali najväčšiu bolesť svojho života, sa jej vždy začal dotýkať kolien a nešikovne putovať prstami až k medzinožiu. Jej osobnosť rozkrájal na malé kúsočky a zhlto

bez prežutia. Postupne sledovala, ako sa stráca a ohýba v jeho rukách. Keď sa občas snažila povedať niečo o sebe, on obrátil reč na klubové filmy alebo príhody z kapue-ry. V jeho blízkosti sa cítila výnimočne a bezvýznamne zároveň. Lichotila jej jeho pozornosť a skutočnosť, že si spomedzi všetkých dievčat vybral práve ju. Cítila, že sa zmenšuje. „A inak, chystáš sa dnes na Borisov set? Vraj tam má hrať aj taký fajn producent z Rumunska.“ Počas toho, ako jej medzimuž bozkával jamku medzi kľúčnymi kosťami, si predstavovala Šimonove kučery. Bola pripravená pribehnúť naspäť ako pes, urobiť všetko pre to, aby jeho vyschnutá dlaň opäť hladila jej koleno.

„Hm, to by mohlo byť fajn. Kedy sa to začína?“ Alica sa pri odpovedi snaží znížiť zrudene. Pred odpoveďou si spomenie na článok o flirtovaní, podľa ktorého je vnímané ako príťažlivé, keď sa ženy odťahujú a predstierajú nezaujeť. „O deviatej. Ale určite to posunú aspoň o 20 minút,“ odpovedá on. „Vtedy mám ešte program. Ale skúsím dôjsť trochu neskôr.“

V skutočnosti je celý večer iba prázdnu škvrnou v jej kalendári. Počas neprítomnosti medzimuža chcela konečne dopozerať Personu, ktorú jej dávno pustil Šimon do osemnástej minúty, ale to môže stihnúť kedykoľvek cez týždeň. Zrýchli sa jej tep a od radosti rozťahnu kútiky úst. Pred Šimonom sa však snaží tváriť, akoby ju jeho návrh vôbec netrápil. Akoby mala rozpracovaný úplne nový životný plán, v ktorom už pre neho nie je miesto. Musí si predsa zachovať dôstojnosť, ako jej hovorievali kamarátky, a nevyjsť z tejto situácie ako naivná piča.

„Super, vidíme sa. Musím bežať.“ Jeho objatie je vlažné. Možno si z pamäti vymazal ich spoločnú históriu a namiesto Alice ostala tam len prázdna plocha. Alebo ju má vnútorne zaradenú ako medziženu, medzi mnohými inými slečnami, ktoré sa poddali jeho príťažlivosti. Medzi zubami cíti chuť bieleho chleba a krvi.

S medzimužom bývajú v jednom byte na Dejviciach, on študuje informatiku, ona dejiny umenia. On zajtra ráno odchádza na východ, ona s mamou pôjde zapáliť tatovi sviečku na dúbavský cintorín. Alica hádže na panvicu mäsové pršteky. Olej jej praská do očí a spálené čiastočky sa usádzajú na vlasoch. „Čo máš v pláne dnes večer? Nedopozerali by sme spolu ten film, čo si spomínala?“ pýta sa. „Ešte neviem, ale stretla som v Bille Šimona a spomínal nejaké techno, kde majú byť všetci,“ Alica sa snaží vyznieť čo najneutrálnjšie. Napriek tomu, že k medzimužovi necíti nič hlboké, by ho chcela mať stále blízko. Keby stratila jeho, zostala by úplne sama. „Aha. Veď si nikdy nechodila na techno. Myslel som, že máš radšej takú... jemnejšiu hudbu,“ odpovedá so sklamaným výrazom.

Medzimuž večer programuje a Alica sa nepokojne vrtí v obývačke pri pozeraní filmu. Odpočítava minúty dovtedy, kým bude spoločensky akceptovateľné nasadnúť na električku a ukázať svoje lesknúce sa pery celej kultúrnej elite Bratislavy. Chce vyzeráť príťažlivo, ale zároveň pôsobiť nevybozkávateľne, nonšalantne, akoby bola figúrkou z cukru, ktorej sa nikto nemôže dotknúť.

Od začiatku vedeli, že je to vzťah so záručnou lehotou. Vlastne spolu so Šimonom spolu nikdy celkom nechodili. Celá situácia bola ako v rozprávke o princeznej, ktorá nemohla ísť na zámok ani oblečená, ani nahá. Ani za svetla, ani za tmy. Niektorí kamaráti si všimli, že sú si až príliš blízki. Tým svojim ju spomínal málokedy, a to iba ako ostatné dievčatá. Párkrát si ju privinul k ramenám, čo bolo najväčšie verejné gesto náklonnosti, ktoré jej dokázal venovať. Už od začiatku sa od neho plánovala odstihnúť, ale jej pocity sa začali príliš skoro zamotávať do neurčitého kľbka, ktoré sa doteraz nepokúsila rozpliesť.

Pri vstupe do klubu jej cez oblak dymu kývajú známe tváre. Ďalší medzimuži a medziženy čakajúci na svojich Šimonov z Tinderu alebo zážitkového zájazdu na Cyprus, ktorí im na pár mesiacov robijú a prestavajú ich vnútorné svety. Medzimuž jej píše, nech si na seba dá pozor. Srdiečko. Cez masu tiel a lepkavú podlahu sa pretlačí do vnútorného dvorčeka. Opäť pozná veľa ľudí, ale iba bratislavsky, bez mena. Nikomu sa neodváža prihovoriť. Namiesto toho postáva pri stene a začne si baliť cigaretu, kým ju neosloví Natália: „Aké boli skúšky? A ako sa má Filip? Včera sme sa náhodne stretli a nevyzerá úplne spokojne.“

Niekedy zabúda, že má medzimuž meno. Keď sú sami, volá ho jednoducho ty. Skoro nikdy o ňom nemá potrebu rozprávať, keď nie je v jeho prítomnosti. Teraz Natálii povie čosi o jeho problémoch v práci a rodine na východe. Chvíľu sa ešte rozprávajú o univerzitách a pražskej bytovej kríze. Alica nie je spokojná s dejinami umenia, omnoho radšej by študovala intermédiá na AVU, kde ju však nezobrali. Chcela by robiť svoje veci, nebyť neustále zatienená niekým iným. Pri vyhadzovaní ohorku zbadá Šimona. Rozpráva sa s kamarátmi vo väčšom krúžku a on je jeho centrom. Žiari.

Alica opatrne pristúpi bližšie a pozdraví ho. On jej zakýva a pokračuje v konverzácii. Alica zastane a započúva sa, prešľapuje z nohy na nohu pre studený vietor. Šimon je stále zaneprázdnený vysvetľovaním dramatického oblúka svojho filmu.

V Aliciných pľúcach sa začína zhromažďovať niečo podobné prachu. Keď sa snaží kľbko vykašľať, nedá sa to. Zrazu ju začne bolieť viečko, pri každom žmurknutí

viac horí. Z oka jej začnú kvapkať slzy. „Si v poriadku?“ pýta sa jej niekto, koho nespoznáva po hlase ani rozmazanom obraze. „Hej, len mi niečo mi padlo do oka.“ Alicino viečko čoraz viac červená a bolí. Chcela by si ho zošúchať. Dopracovať sa až ku kostiam. Šimon sa ani neobzrie, zapálené rozpráva o referenciách na budhizmus a Nietzscheho a všetci sa pozerajú na jeho svätožiariu a snívajú o tom, aké by to bolo byť ním. Trošku so závisťou, trošku s obdivom. Postupne sa však otáčajú k Alici, podávajú jej vreckovky, hľadajú v kabelke kvapky do očí, pýtajú sa, či majú volať pohotovosť. Všetci okrem neho. Teraz si je istá, že keby zomierala, nechal by ju vykrvacať.

Medzimuž dorazí polhodinu po jej správe. Vyzerá vylakane, pýta sa, či ju nemá zobrať na pohotovosť. „Radšej nie, to sa snáď zahojí,“ hovorí, aby nekomplikovala situáciu. Vedie ju poslepiacky k autu, sedadlá voňajú ako prepotená koženka. „Nemáš vreckovky?“ Alica sa začína celá roztekať, musí robiť pauzy medzi slovami. Medzimuž chvíľu neúspešne prezerá vrecká aj tašku. V pozadí hrá staré CD Zelená pošta, ktoré sa zasekáva pri druhej piesni. „Nie... ale môžeš sa utrieť do môjho svetra. Použi ma.“ Pramienok slz sa rýchlo premení z Váhu na Dunaj. On ju začne hladiť po líci. Nemôže sa k medzimužovi zachovať tak, ako Šimon k nej. Rozmýšľa, ako nazbierať zvyškovú dôstojnosť a zachrániť situáciu. „Odviezol by si ma domov k mame? Prosím, potrebujem byť na chvíľu sama.“

Zuzana Uhalová

Uhorka

Jolana si vydýchla. Všetko to konečne začalo dávať zmysel. Jessica a jej nekontrolovateľné správanie – úteky z domu, stretnutia s chlapcami na cintoríne, problémy v škole. Nemohla za to. Samozrejme, že za to nemohla. Nebola to ani vina Jolany a už vôbec nie chůdátka Jessicy.

„Pani učiteľka, musím vám niečo ukázať.“

Stáli pred hlavným vchodom do školy – Jolana, jej trinásťročná dcéra Jessica a Jessicina triedna učiteľka. Bolo už po vyučovaní, škola takmer prázdna, zopár žiakov sa flákalo pred bránou pri autobusovej zastávke. Pokukovali po nich, šepkali si.

Odjakživa si šepkali. Niekedy rovno bez hanby ukazovali prstom, inokedy drzo pokrikovali. Tibor vravel, že to zo závidí. Oni neboli hocikto. Boli viac. Mali dva domy v dedine, jeden byt v okresnom meste, malý domček v Bradforde.

Vždy keď sa vrátili z Anglicka, bol okolo toho rozruch. Tibor robil problémy v dedine, Jessica v škole. Nikdy sa doma nezdržali dlho, rýchlo sa zbalili a vrátili do Bradfordu.

Jolane sa tam páčilo viac. Tibor s Jessicou sa v Bradforde správali inak. Jessica v škole nevyskakovala, nebola drzá k učiteľom, nevytvárala konflikty. Spolužiakov sa bála, Jolana ju musela čakať pred školou, aby nešla domov sama. Tibor sa síce dostal k drogám, ale sfetoval sa až večer po práci. Niekedy len cez víkend. Jolana chodila upratovať, Tibor makal na stavbe, potom nejaké bočné kšefty. Jolana sa radšej nepýtala aké. Dôležité bolo, že zarobili toľko, aby si dokázali kúpiť druhý dom. Dokonca od bielych. Mali sa dobre. Na Slovensku boli niekto. Žiadni obyčajní cigáni. Aj s bielymi by si ich pokojne mohli pomýliť.

Lenže potom sa Tiborovi drogy vymkli spod kontroly. Nejaké kšefty nevyšli. Požičal si peniaze, ktoré nevedel vrátiť. Odišli späť na Slovensko. Závislý Tibor bez práce žiarlil. Jolana bola pekná žena. Mäsitá, dobré upravená, nikdy bez mejkapu, s dokonalou manikúrou. Chlapi sa obzerali a jej sa to páčilo.

Nakoniec od neho s Jessicou odišli. Niekoľkokrát. Naposledy pred dvoma mesiacmi, keď Jolane Tibor zo žiarlivosti ostrihal vlasy. Bývali u jej mamy v meste a v dedine by sa ani neukázala, keby Jessicu nemusela vozit' do školy. Vždy zastavila auto

tesne pred školskou bránou a zadržovala dych, kým sledovala, ako Jessica vchádza do školy, poobede ju zas pohľadom súrila, nech nastúpi čo najrýchlejšie. Slobodne sa nadýchla, až keď videla tabuľku s názvom dediny v spätnom zrkadle. Počas tridsaťminútovej cesty do mesta vyfajčila zvyčajne aspoň tri cigarety.

Tibora nedávno obžalovali a asi sa nevyhne base. To jej dávalo nádej.

Lenže on nebol jediný dôvod, prečo Jolana hľadala pre Jessicu novú školu. Jessica sa vždy správala v škole agresívne a nevyspytateľne. Triedna učiteľka volala Jolane takmer každý týždeň. „Jessica hodila stoličku po spolužiakovi. Jessica zmlátila spolužiaka. Jessica sa pohádala s chlapcami z inej triedy. Hrozí, že sa pobijú po škole.“ Jolana na Jessicu kričala. Zakazovala jej chodiť von. Dokonca ju raz zmlátila metlou. Nič nepomáhalo. Potom sa vždy rozplakala, objímala ju a prosila na kolenách, aby už bola dobrá.

Triedna učiteľka jej pravidelne vo vestibule školy vysvetľovala, že by bolo dobre, ak by s Jessicou navštívila psychológa. Vraj to nie je hanba, Jessica má v sebe veľa hnevu, je v puberte, nebude sa zverovať učiteľke a už vôbec nie mame. „Musíme s tým niečo spraviť, pomôcť Jessice.“

Triedna učiteľka bola na Jolanin vkus príliš mladá a príliš chudá. Krehká blondávä gádzovka. Učila len druhý rok. Prečo dali Jessicu do jej triedy? Potrebuje silnú ruku. Poriadneho chlapa, čo na žiakov riadne navrieska.

Po mesiacoch pravidelných stretnutí Jolana začala učiteľke veriť. Rozprávala s ňou vždy pokojne ako s bielou, nie cigánkou. A nikdy Jolane nehovorila, čo všetko musí a že je zlá matka a jej dcéra je nevládateľná. Namiesto toho hovorila čosi o traumách a že Jessica sa tak asi správa kvôli otcovi a situácii doma. Lenže s Tiborom spolu nežili už mesiace. Ak by to bolo kvôli nemu, prečo nebola znovu normálna?

Minulý mesiac si Jolanu zas učiteľka zavolała do školy po vyučovaní. Neostali vo vestibule, učiteľka ju spolu s Jessicou vzala do prázdnej triedy, posadila na malé stoličky a zavrela dvere. Sadla si oproti a chvíľu len tak hľadela na Jessicu s veľmi smutným výrazom. Jessice cukalo pravým kútikom úst, oči jej behali po miestnosti, naschvál sa snažila nepozerať ani na učiteľku, ani na Jolanu.

„Žiaci mi povedali, že... existuje video. Video, kde Jessica robí niečo... niečo, čo by nemala. Niečo... sexuálne.“

Jolana prestala na chvíľu dýchať. „To nemôže byť pravda. Jessica by nič také nespavila. Jessica? Povedz, že to nie je pravda!“

Cukanie úst ustalo a Jessice ostal na tvári divný krčovitý úškrn, ktorý mala vždy, keď na ňu Jolana kričala. Akoby sa jej vysmievala. Jolana Jessice vylepila facku a tentoraz zakričala rovnakú otázku.

„Aaa, neni to pravda.“ Jessica si šúchala líce a konečne jej pozrela do očí. „Neni žiadne video. Fakt. Neni. Oni si vymýšľajú, lebo ma nemajú radi.“ Poslednú vetu adresovala učiteľke. Tá len nadvihla obočie.

„Určite? Také video... to je vážne. Viete, to by bola detská pornografia – trestný čin.“
„Daj mobil.“ Jolana nastrčila ruku s dlhými gélovými nechtami Jessice pred oči. Jessica nechotne vybrala svoj iPhone a podala ho matke.

„Odblokuj ho.“ Jessica frľajúc splnila aj tento rozkaz.

Jolana položila mobil na lavicu tak, aby na displej videla aj učiteľka. Otvorila galériu fotiek, Jessica slabo čosi namietala, ale nesnažila sa bojovať. Bolo tam pár fotiek, kde Jessica pózovala s našpúlenými perami, na niektorých ukazovala vulgárne gestá, na viacerých bola s rôznymi chlapcami, na iných fajčila cigarety. Ale žiadny sexuálny obsah. Jolane sa uľavilo. Vedela, že Jessica nemá najlepšiu povest, aj za tie cigarety ju neskôr zmláti, ale hlavne, že nie je žiadne video, žiadne holé fotky.

Aj učiteľka bola očividne uvoľnenejšia. Dokonca sa usmiala. Boli to len klebety.

„To video naozaj existuje. Videla som ho.“ Tentoraz v prázdnej triede sedeli len Jolana s učiteľkou. Jessica v škole nebola, deň pred tým učebnicou zmlátila spolužiaka, tak si Jolana povedala, že ju nechá pár dni doma, kým incident nevychladne.

„Ukazovali mi ho žiaci. Posielajú si ho. Jessica si na ňom strká uhorku... no viete...“ Jolana celá stuhla, dlane zatínala do pästí tak silno, že jej umelé nechty prerazili kožu do krvi. „To preto Jessica zmlátila toho chlapca. Kričal po nej uhorka. Všetci ju tak volajú.“ Jolana by najradšej učiteľke od hnevu vylepila. Za ten jej tragický pohľad. Za to, že hovorí také veci.

„Vedenie povedalo, že nemôžem spraviť nič, že vy musíte, ako zákonná zástupkyňa, ísť na políciu. Nahlásiť to.“

„Nie. To určite nie. To nemôžem.“

„Pozrite, neviem, ako to video vzniklo, ale je všade. Je to šírenie detskej pornografie. Trestný čin. Nemôžete to nechať len tak.“

„V žiadnom prípade.“ Nemohla ísť na políciu. Cigáni nechodia na políciu. V hlave už spriadala únikový plán. Pôjdu do Anglicka. Aspoň na chvíľu. Ono to určite prejde. Zabudne sa na to.

„A čo s Jessicou? V mojej triede som sa rozprávala s jej spolužiakmi, ale nemám pod kontrolou celú školu. Budú sa jej smiať.“

„Chcela som ju dať do školy v meste. Nedá sa prestúpiť, v apríli je neskoro.“ Jolana naozaj obvolala všetky mestské školy. Niekoľkokrát.

„Nechám ju chvíľu doma. Vybavím to u doktorky.“ Potom niečo vymyslí.

Učiteľka len súhlasne prikývla.

Jolana na druhý deň odhlásila Jessicu zo školy. Celý proces už v minulosti absolvovala mnohokrát. Nahlásila, že idú do zahraničia, odovzdala všetky učebnice a získala čas. Mala mesiac na to, aby škole poslala papier, že Jessica navštevuje zahraničnú školu. Medzitým sa snažila vybaviť si niečo v Anglicku. Ale nebolo to ľahké.

Tibor za sebou nechal v Bradforde bordel a ona sa bála, že by to tam pre nich nebolo bezpečné. A tak celé dni nevyšla z matkinho bytu, sedela vo vydymenej obývačke a pozerala turecké telenovely. Ani Jessicu nikam nepúšťala. Nikto ju nesmel vidieť. Mali byť predsa v Anglicku.

Aj k Tiborovi sa dostalo video s uhorkou a rozzúrili sa tak veľmi, že porozbíjali všetky okná v dome. Našťastie nastúpil na výkon trestu, a tak sa ho chvíľu nemuseli báť.

Po tridsiatich dňoch Jolana zavolała do školy a Jessicu znovu nahlásila.

Deň pred tým, ako sa mala Jessica vrátiť medzi spolužiakov, zavolała si Jolanu do svojej izby. „Mami, dačo ti ukážem.“

„Vidíte? To je Satan.“ Jolana ukazovala učiteľke fotku vo svojom mobile. Bola trochu rozmazaná, ale aj tak na nej bolo jasne vidno škvrnu na zlatom závese. Rohatý obrys s diabolským pohľadom. Záves visel mesiace priamo nad Jessicinou posteľou.

„To pre to sa tak správa, pani učiteľka, lebo má v sebe diabla.“ Jolana sa chvela, keď to hovorila. Jessica mala na tvári zas ten arogantný úškrn, ale ona jej ho tentoraz odpustila. To sa neuškrňala Jessica, to diabol.

Učiteľka bola chvíľu ticho, pozerala na Jessicu, potom na Jolanu, tvár bez výrazu.

„Dobre... a... čo s tým chcete urobiť?“

Jolana si vydýchla. Bála sa výsmechu, ale učiteľka jej asi uverila.

„Už som hovorila s naším pánom farárom. Pôjdeme tam v sobotu. Bude sa modliť, aby toho diabla dostal von.“

Iba prikývnutie.

„Ale asi bude lepšie, keď Jessica ostane doma. Vybavím jej ospravedlňenku.“

„Dobre.“ A nič viac. Jolane sa uľavilo. Žiadne výčitky, žiadne spochybnenie. Všetko bude dobré. Dostanú diabla z Jessicy a všetko bude dobré.

V sobotu prišli s Jessicou na faru. Pán farár si ju posadil na stoličku, prišiel v obradnom rúchu, s kadidlom a svätenou vodou. Modlili sa asi dve hodiny. Ona sama kľáčala v kúte miestnosti s ružencom v rukách a plakala. Pán farár prikladal ruky Jessice na hlavu a čosi si šomral. Kropil ju svätenou vodou, dymil kadidlom, nakoniec jej dal pomazanie na čelo a poslal ich domov s tým, že diabol je preč a Jessicina duša je čistá.

Diabol bol možno preč, ale problémy nezmizli. O pár dní prišla Jessica domov s tým, že v škole boli policajti. Pýtali sa jej na video. Hneď vytočené volala učiteľke. Ako je to možné? Ako to, že jej nezavolať? Prečo ju vypočúvali samu?

„Bola som tam ja, pani zástupkyňa a pán riaditeľ. Nebola sama. Mrzí ma to, ja viem, že sa vám to nepáči, ale boli sme tam s ňou ako oprávnené osoby.“

Jolane sa to aj tak nepozdávalo. Jessica mala trinásť rokov, nemohli si ju len tak vypočúvať bez matky. Čo ak z toho bude mať problémy? Že je zlá matka. Že dovolila, aby Jessica také video natočila.

„Prídu aj k vám. Jessica povedala, že to video nenatáčala ona. Že si volala cez video s nejakým chlapcom a on to natočil. Nechcela povedať meno. Prídu sa pýtať.“

Nebolo ťažké z Jessicy dostať meno. Bol to ich osemnásťročný sused. Ale toho nemohla nahlásiť. Prišla by ho pomstiť celá rodina. Navyše, ten bol aj tak v Anglicku, nič by sa mu nestalo. A tak keď ju vypátrali v matkinom byte, zaťato polícia tvrdila, že ona nič nevie, ani Jessica nič nevie, že s tým nechcú nič mať. Ale to sa nedalo – nechať to tak. Podnet už bol na kriminálke, a tak sa vyšetroval. Ešte si ich predvolajú.

„Jessicu matka zase odhlásila,“ povedala asistentka, keď podávala učiteľke kopu učebníc.

„Zase?“

Asistentka sa uchechtla. „Asi šli vyháňať toho diabla do Anglicka.“

„Jessicu odhlásili.“ Oznámila učiteľka kolegom v zborovni. Kopa učebníc zabrala polovicu jej malého písacieho stola.

„To máš dobré. Je koniec mája. Tú už tento rok neuvidíš.“ Kolegovia sa zjavne potešili. O jeden problém menej.

”

Poézia

~

○
,

Slávka Holubjaková

ZRENIE

strom

na nebi zamrznutý
dodých radosti
svet stojí
ako
rastúci
strom

čas nás (ostrážito) zreje

Strach

Rozhrňam praskajúci sneh z tváre
aby som mohla
vystúpiť zo seba
do dna

Živožiarivá pravda
okolo zreníc
Súčasť čo bola a
súčasť čo nie je

Tento strach bude
iba môj

podoba

sme kolmo na seba
neustále sa obraciam
do polohy pri dojení

všetko čo viem o hviezdach
je vďaka vzdialenosti

ruky vo
vyslyšanom objatí
naprávam do tvojej
podoby

dopredu

pozeráš kúsok dopredu
je to prvá obloha dňa
(modrý čas ponáraný v neskorej vode)
svet o nás oprie pery z vosku
až po chvíli uverím
že moje telo je mnou

voda

stojí

v pohári
nemenná v sebe

som oddelený sklom
od jej podstaty
vždy vynachádzavá
vo svojich podobách
citlivá na pohyb

odtlačky prstov a mokrosť rúk
ju neurobí menej vodou

malé bublinky rytmicky pulzujú
smerujú nahor
po jednej ich prijímam
ako slová

: more zvonkohra satén dievča

každé má vlastnú vôňu
pri vyslovení praskne
pri troche šťastia mi dá zo seba slanosť

tiaž

moje nohy
sú až veľmi pri zemi
trú sa o bežné problémy
premýšľajú každý krok
ako a kde ho ušetriť
opatrne našľapujú
na schodoch
akoby zem bola nevyhnutá

po prebudení

smrť je dar
ale nás vyrušuje
pri zarábaní peňazí
pri varení jedla
a vyprázdňovaní
cítíme jej potenciál v pôste
na vrchole rozkoše
sa pripomenie
v konkrétnej chvíli
naruší celistvosť
bránime sa jej
hladkou pokožkou a umelými zubami
susedí so životom
trochu nemotorný spôsob
ako sa prebudiť bez obmedzení
lenže jediný

každý deň

pozeráš na vodu

nevyrozpráva ti príbeh
potoka
len padá alebo stojí
preniká po kvapkách

aj tam
kde sa miesto neuvoľní

spev sa vlní spolu s ňou
nedá sa zmýliť ale prepočítať
novým pohybom: obtekaním kopca
dostáva hlbší hlas

viac zelenej spôsobí tlkot v krajine

dedo

1

naučil ma narysovať kružnicu
hovoriť:
nemusi byť len krivou uzavretou čiarou
spoločnými prienikmi
môžu vzniknúť grafitové kvety
mal na nočnej lampe
ako tienidlo
krivky budúcich lupeňov

2

v mori sa nám plávalo ľahko
ďaleko od brehu sme stále cítili dno
v mori sa dno stratí náhle
vždy sa musíš dostať pod veľkú vlnu
ona ťa sama vynesie

Mŕtve more nemá v sebe život
lebo z neho voda neodteká
nemá kde sa uvoľniť

3

mušle
pripomínajú načúvacie zariadenie
dedo mal radšej tie lastúry
žiaduce šumenie
prirodzené pískanie
more osobnejšie

4

už dávno som vedel chytať ryby
v sladkých vodách
dedo nikdy nebol rybár

ale starostlivo vykosťoval rybu
aby ju mohli jesť deti

šupiny mu nepriniesli šťastie

BÁSNE

Priateľ z Walesu

Môj kamarát H. T. Jones číta hymnu krajiny,
ktorá je ospevovaná zbormi s hlbokým hlasom

Hen Wlad Fy Nhadau
(*Krajina mojich otcov*)

Jeho otec bol pred rokom chorý
neodvážim sa ani len ochutnať otázku

Text *Hen Wlad Fy Nhadau* kráča
po hrboľatom chodníku
Y Y Y Y Y Y
W W W W W

Moje srdce leží v zelenej tráve
a vejú mu vlasy

Odprevádzanie

Na konci prázdnin u nás
si ostrihal vlasy a odišiel na letisko

Ešte pred cestou autobusom
som stála vedľa neho
vykročila som pravou nohou
a začula citoslovce bolesti

Pes, ktorý žiaril zvláštnosťou žriebäťa
zakričal
stúpila som mu na vejár laby

Ten hlas musel byť ľudský

Astúrsky princ

Tvoje brucho bolo akvárium
trblietajúce sa materskými znamienkami

Kráčal si ulicami vnútrozemskej krajiny
smädný a hladný po ozdobných
morských plodoch

Krevety sa uvarené skrútili
akoby sa ti klaňali
stali sa sestrami amonitov
z burzy drahých kameňov

Motýle na tebe pristáli
okolo mňa len prešli

Pichol si ma posmechom
a z tvojich kučeravých vlasov
povstala koruna

Rub a líc divočiny

Západ slnka, mačka
a pred ňou tieň predĺžený
do tenučkého tvaru
kráča ako povrazolezkyňa
reprezentuje pokojnú
časť divočiny

Iná časť sa mi odhalila
ešte za zrelého svetla
dva matné holuby ležali vedľa seba
a lesklé muchy ich jedli

(Kiež by mali ruky –
mohli by vtáky chytiť
a silou toľkých krídeliek
preniesť naspäť na strom)

xxx

V chrbte sa prehýba čierny chrobák
c ako citrus –
exotický chrobák, ktorý je odtiaľto
chcela by som vedieť, ako je možné
že tento zraniteľný luk bez tetivy
vyžaruje toľko autority

V oblohe sa rozpustil plameniak
myslím na Výkrik

Tomáš Košárek

Kondenzácia

Babička zamrzla v čase.
Všetky boje už vyhrala:
manželov podporný stĺp,
tri deti sa so skleneným rachotom
rozkotúľali na všetky svetové strany.
Čo viac? Len sedieť – a čakať.

V televízii toho nedávajú veľa:
politici sa nadrapujú ako staré sliepky.
Cez prestávky medzi Dámskym klubom a
kuchynskou šou babičke vlnú oči.
Vydýchnutý vzduch skvapalňuje
osamelosť mení skupenstvo,
babička pomaly nehučne mizne,
počuť len prach, čo podlieza dvere.

Staré spotrebiče ticho stoja
a všetko si pamätajú.

Melatonín 5 mg

Ahoj Kamil
tento týždeň zase spím zle
strácam sa ti v kruhoch pod očami
ale to nevadí žujem tabletky
premieľajú sa mi v ústach
hore a dole
potom prehltne
trpkosť liekov ma tak oblúkom obide

otec ma kedysi učil prehľtať
povedal
musíš sa nadýchnuť a potom zapchať nos
preglgnúť všetko čo ti život prinesie
vcelku
nedeliť na kúsky

vždy sa mi bridilo jeť atramentové lieky
a mama ma toho nikdy veľa nenaučila
ale odvtedy žeriem ľudí na počkanie
ponáram ich do pažeráka kopú nohami
potom stíchnu

medikamenty sa miešajú
s orgánmi
a krvou iných tiel

potom sa usadím na posteľ s plným bruchom
a hibernujem celú zimu

Dedičstvo

textová správa od Viktórie tvrdí:
nic uz nebudem robit pre muzov na tomto svete!
a má pravdu nemala by
ale viete ako to býva

Viktóriina mama je obetavá žena
pre mužov vo svojom živote
spravila prvé posledné

za odmenu dostala:
svadobný závoj s vrstvou prachu
rozvod v tridsiatich piatich
dvojizbový byt kde
len ostáva zamotať sa do záclon
a rozkvitnúť

veľmi chcem veriť Viktórii jej slová
výkričník dodáva správe revolučnosť
ale genetika sa dedí
z otca na syna
z matky na dcéru

keď vidím ako s Viktóriou zametá ďalšia
laska jej života
príde mi trochu smutno

Sťažnosti

otec sa spravidla nesťažuje
dáva si pozor
na dlážku sa trúsia jeho nevypovedané výčitky
holuby sa na ne zlietajú v krdľoch
sú zväčša malé a chutné

často si hryzie do jazyka
robí to pre väčšie dobro:
celkový pokoj v domácnosti
svetový mier
atď. atď.
otec je v podstate martýr
každý večer má jazyk krvavý
občas nás vyzve aby sme vložili prsty do rán

len raz sa otec neudrží
v podniku druhej triedy
si otvorí hubu na špacír
rozožerie podnik zlými rečami
dobré vzťahy so susedmi v okamihu
skorodujú

odvtedy je všetko po starom
otec si dáva pozor na jazyk
len krčmu na druhej strane rieky
zavreli

Jozef Lalík

V tme

sa krásne kráča	je tma
	priezračná
schody	
vedú k nej	v tme
k nemým chodbám	sme bezbranní
	krvilační
skrýva sa	netajíme
v nesmelých uličkách	v tme
s občasnými výkrikmi	sme sami sebou
výstrelmi	
	za vidna
strach	sa vidíme najslabšie
číha z rohov	
pouličné lampy	
svetlá	
žiariace do okien	
pred ním nechránia	
zhasnú a...	

V mlákach a osudoch

Voda steká po stenách
chvíľami kvapká
nesmelo... hlúpo...
prichádza bez slov
akoby v éteri nemala zmysel
Prečo potom kvapká
keď nemôže pršať do zeme
pohladíť uschnutú trávu... listy... pokojnú hladinu...
domov ktorý sa rúti popod mosty
ktorý stíchol
Voda
netečie
kvapká na ruiny
rozpúšťa prach... omietku... mŕtve myši...
obmýva tehly z karmínu... brizolit...
nehľadá objavené necíti bolestivé
nehorí túžbou
mieša sa s krvavými pramienkami
z chladného ňufáčika na ceste
s malými mačacími labkami
Nekonečné zastávky a brzdiace kolesá
nezastaviteľné
brzdia pomaly
pomaly
vlastne nebrzdia
nezastavujú proti mlákam
nestoja na súši
rútia sa
topia sa
keď prestávajú zastavovať a zastavia... neskoro
a voda steká po ceste... po ranách... po stenách

Správny odtieň

Maľujem flaky
aby som zakryl prázdnotu
hľadám kúsky čo nakreslím
spomienky ktoré si chcem
predstaviť
spojiť
zvyšky kamenných zrúcanín
krásu si pamätať

Hlboké ozveny
hovoria mi jasne
žasnem
v machuliach
vo farebných horách

A ja som vyfarbil
vyfarbil som za ten čas veľa
hľadal som
čo ďalšie mám kresliť
v čiernobielych zákutiach

tam sa vyberá spoločná reč
ako správny odtieň
ktorým sa dokončuje obraz

Simona Sádecká

zakorenenie

Vyhovujú mi malé mestá;
ich osamelosť uprostred horúceho júlového večera
ponúka mnoho miest na úkryt
a pomalý rozklad.

Zapustím korene pod ťažké náhrobky
len kúsok od hlavného námestia:
tam, kde sme na jeseň zbierali gaštany
kde sme sa opité premávali popred sklenené výklady
niečo v nás ešte žilo.

Uložím sa vedľa dievčata so smiechom v očiach
kvapkami rosy na bruškách prstov
a machom niekde hlboko vnútri.

(azda sviečky
živá hlina
a jej telo
ohrejú moju smrť)

Možno sa znova narodím v jedno nedeľňajšie ráno:
Na vôňu kávy, čerstvého pečiva, a tiché
Vstávaj, miláčik.

Možno sa naučím zatvoriť oči
A nezmiznúť.

letný čas

Znova je koniec marca:
navečer ťa trasie zimou

a nepokojom.

Do chodníkov a ciest vsakujú vodnaté telá žiab
keď príde sucho, z ich púte zostanú len prázdne kože –
– ale ešte nie; dnes ešte trvá doba umierania.

Domy na miestach, po ktorých túžiš,
majú ošarpané tapety a steny navlhnuté nikotínom.
Mýtické bytosti detstva miznú pod hladinou
napustenej vane.

Na jej dne rastie ružová plesen
a ty stále nevieš, prečo si večer líhaš
plná duchov.

mesto

Ak ti spôsobuje bolesť
tvoja rozkošatená koruna
zlož si ju.

Zostrihaj výsledky nekontrolovaného rastu
spál ich pre vlastné potešenie
popolom zúrodni svoju pôdu.
Tak dlho si stála vysoká a pevná
a kvitla bohato všetkým pre radosť –
– každý púčik ďalšia rana.

Všetok ten odpad v koreňoch
ťa bude dusiť ešte desaťročia.

Ak ti spôsobuje bolesť
tvoja rozkošatená koruna
odvrhni ju.
Odíď z neplodných piesčitých pôd
nech iní žerú všetku tú špinu.
Ďalší rast už bude prebiehať
ďaleko od dlažobných kociek.

Gabriela Sedmáková

LETNÁ ŠKOLA PRE DCÉRY BANÍKOV

Morový stĺp

prázdne mesto zaspáva skoro
staré domy v ňom vŕzgajú

letní majitelia kladú deti
do páperia, zem pod nimi je nestála
raz otvorí ústa a prehltnie ich
škripot šťastných manželských postelí ustane
a strechy pokryje popol
skutočného ticha

prišla som sem od rieky
hľadám pána
mám jedenásť dní
preventívnu prehliadku u gynekológa
už nemôžem presúvať

na námestí cvengám požiarnym zvonom
ako sa volá tvoja dcéra?

Tajch

toľko milovaný nemý dom
kde betón prekryl nánosy nenaplnených prorociev
vyčkáva v kalendári mesiace
keď mesto znenávidí najoddanejších
a špajzy sa celkom vyprázdnia

v oceáne na špunt zo seba zmyl hriechy
zhrdzavené vlasy neprijmú moje mäkké dlane
modlím sa mu do úst

*aby sa moja i tvoja obeta zaľúbila všemohúcemu
dajme si znak pokoja*

vadí mu môj bránicový smiech
a zapcháva si uši pri anjel pána
do zeme hľadá ako do otvoreného hrobu
nevie, prečo ho vždy lákala sopečná pôda

nahá v posteli pri otvorenom okne
rátam dni leta
utiekam sa k neprítomným otcom dcér
rozpoznám ich po stisku

pán s nami
i s duchom твоjím
možno ešte nespí

sivé oblaky mu tečú dolu tvárou
rozpúšťajú naporciované svedomie

zvedavé podanie ruky na začiatku
mokrú jazvu vnútri dlane
prečítam z nej budúcnosť

Banka

dievčatá sa hrajú na strmej lúke
pletú si do neumytých vrkočov zajtrajšky

preberá ich ako plevy

olúpem si brušká prstov a vyciciam
z nich šťavu granátových jablák

onedlho ma nahradí mladšími
s čakankami vo vlasoch

rozhodnem sa neurobiť nič, aby som ho zastavila

participácia má krvavú tvrdú šupku
vonia stredomorím
na jej semenách sa dá ľahko
udusiť

Záhrada

schody k zasväteniu sú zhnité

zabárajú sa doň bosé nohy
intimitu napodobňujeme opatrne
chytí mi zápästie
aby som sa nepotkla

otec by ma nechal poučiť sa z toho

zvuk trieštenia mojich
porcelánových kolien by rozvlnil
záclony v zadymených oknách
naše rituály
by boli prezradené nehodným

keď puknú posledné žiarovky
prstom križujem nebo
dávam mená obrazcom, ktoré nevidí
jeho rozhorúčené oči sa dívajú do vnútra kopcov

záhrada v tme vyzerá ako spálenisko

Kalvária

recyklovateľný materiál mojich líc
sa nahaľuje, no stráca na pružnosti
úteky domov zamlčíme
dá mi na to malíček

pôjdem hlásať, prinesiem zvesť
kazetové stropy budú znovu odrážať
zvonivý ženský chichot

mám so sebou lampu aj olej
zatiaľ čo ostatné panny spia
roztriem si ho po prsiach

tliem do rána

síce určená na jedno použitie
ešte dnes som oheň v jeho dome

čo teda urobím, keď sa mi ozve pán?

nasypem si strieborný prach do očí
a zabudnem na riekku

odpoviem, *mám nového*

Dorota Sutáňová

ODLETY

výber z cyklu

gemeran

pomaly
sa z jednoduchej krajiny
zvíja pavučina
ako kľbko vlny
v cudzom svetri

keď sadra prepichne povrch
guma na lopte praskne
koleso je zub
ktorý iskrí

namiesto brehu zalieva
pevninu elektrické vedenie
preráža vzduch
vydychuje betón

všetko sa uzavrie
do detského vozňa
nedovolí vychádzať k oknu

montpellier

na jazerách sa vznášajú
celé autá

všade naokolo sú odtlačky morí
iba drobné stopy medzi viničmi

lisuješ ich medzi stranami
požičaných kníh
aby sa urodili aj budúci rok

lastovičky
odlietajú zo striech
v bielych karavanoch

každú jeseň
opúšťajú svoje domovy
aby hľadali dočasné hniezda

vii kerület

všetci najkrajší milenci
boli Maďari
objímali smútok
cez zábradlia

doškriabali ti viečka
dorezali telo
najcitlivejšie miesta pomalovali
morušami

dôsledky zlých rozhodnutí
sa skrývajú vo vrečkách
skenerom na letisku
prechádzaš bez podozrenia

carrer de la reina amalia

ak sa rozhodneš vyskočiť z okna
namiesto chodníka ťa zachytia siete
na bielizeň

občas putuješ zo samoty
po svojom krku
sklo utieraš
odtlačkami prstov

pískanie tlakového hrnca
zapisuješ do jazykov
ktoré neovládaš
a prepletieš konármi

korene klesajú do odkvapu
blokujú ich spätné prúdy
keď sa snažia natiahnuť ku stropu

malá praha

obrysy ulice
kde si vyrastala
ti začínajú byť povedomejšie

už vieš rozoznať vily z prvej republiky
stavebné učilište aj
múry starého mäsiarstva

susedia po sebe prestali kričať
po maďarsky
nikto z tvojej škôlky tu už nebýva
alebo všetci
podstatne zostarli

netrúfaš si prísť
a preskúmať schránky

doba slnečná

moje ruky sú plachty
nohy stožiare
moje telo je loď nesúca
bavlnu a svieži tabak básňam
som štvorrozmernou chobotnicou spánku
letnou búrkou v jazve tuláka
môj jazyk je písací stroj ktorému chýba dížeň
moje vlasy zapadli za noc
ako keď slnko padá na dno šálky zeleného čaju
čakaj ma na úsvite svetelného ticha
prídem s mŕtvou lunou na ramenách
s hruďou zarastenou po strop
môj krok bude švihom katani
moje slová nožom do mäsa
zaspávať budem s klávesnicou v ústach
keď prehovorím čas sa roztopí
vezmem ťa do krajiny
kde ľudia žijú iba z krvi lesa
kde včely lepia bozky na stropy
kde slová vážia viac ako zlato
kde more spieva upršaným hosťom
a zem sa orie pelikánim chvostom

pod
vyzleč sa do ničoty
vyzleč sa po dušu
prehovor vo mne ako čajka s basou
objím ma krásou
siedma hodina
lebo sa začínam podobať piesni
vylovenej z hlavy mamuta
rezervnou kosťou na šijacom stroji

noc s tvárou býka

niekedy som ako nenarodený Jamajčan
cestujúci z Číny do renesancie
milujem chrámy s kostrou gotiky
slnko erdžiace ako prvý výkrik svadobnej noci
talizmany ukované z hebkých súmrakov
viem ako sa schovávajú slová
ako sa pália rýmy
ohlodávané na kosť
posledný záblesk fatamorgány umýva čelo noci
nad baštou krúžia supy nostalgie
more je dneska slabé
ďaleké
zo všetkých koncov letia vrany
ako uragány
trúsiace bozky na východ aj na západ
objímam vás velitelia zeme
objímam vás bomby géniov
spod periny zíva priemyselný dážď

sebe

márne sa túlaš slnečnými snehmi
márne sa hráš na čierneho Petra
odovzdaj sa
ži z vetra
datle sú na to príliš neverné
túžba je na to stále primladá
je čierne sako
čierna nálada
a ty si mäkký ako dopamín
si ako ústa kovový a lesklý
si ako nebo deravý
a sám
si ako kniha
rád ťa rozkrádam
tvoje slova pohýňajú vesmír
si noc
čo obeduje s lesmi
si ako káva svetlý
si prah čo nenávidí metly
si ako oheň
nemáš na výber
môžeš sa túlať
trúbiť na stebľa
žiadna hviezda nezakopne
o teba

zamlčané žalmy

si tu
si tam
vnímam ťa spenený lúč krvavého veku
malária detstva
objímame ťa
dupotanie koní
vanúce k nespočetným krdľom zatratených
vždy si pri nich stála
prečistá
vidíme hory kľačať pri bráne
ranené spevy hluchých holubíc
vlajky ako z knihy zjavenia
počítame
ruky ústa nos
strašidlo lásky ukryť do mena
samota píska – prísna starena
vzývame ťa
útle dieťa rokov
vzývame ťa bože stratených
noc ako iné
dochádza nám dych

ty spíš
a luna ako smutný mních
prechádza sa orechovou tvárou
znenazdajky čajky utichnu
je počuť spev a žalmy motorkárov
je toľko iných znamení a právd
o ktorých vedia cirkusovní vtáci
o ktorých sa už viacej nevraví
noc ako iné
snežíš do trávy
zelená je pred tebou aj vzadu
no predsa je tu
Ten
kto tomu pádu
tak nekonečne
mäkko
ustíela

predtým než spadneš

prichádzaš
ako tajomstvá obrastené révou
tvoje nohy sú more
tvoje ruky raky
prichádzaš
s tvárou zrkadla
sediaceho na prahorách času
ako hĺbka
čo sa prepadla
do pôdorysu vážky
do podoby lunatických kvetov
je to iba očarenie letom
september ostriaci svoj delikátny nôž
prázdne slzy skĺzli do parkov
chladné tremolo stromových dutín
prichádzaš
ako továrne
nad ktorými plačú anjeli
ako kríž vody unášaný trnám
prichádzaš
pod tvojím krokom
kráka slák

Kristína

hrdličky ako lyžičky na chrbte noža
počúvaš belasé myšlienky o láske
pohrýzlo ťa ráno
keď si sa svieža vzpriamila k dúhe
kvitla si
opadala
ako Záhreb utlačovaný ľuďmi
ty
východné umenie a medicína sfíng
ty
piercing na nohách
kontinent za ušami
(to je len vizáž pre otravných chlapcov)
ale ja viem
že sa v tebe skrýva oceán
cenzurovaný pre svoje biele oči
radiátor spaľujúci hrozná minulosť
kentauri kníšu sa na modrých tulipánoch
všetko je to také farebné
ako obrázok (od) dieťaťa
čo videlo boje o Jeruzalem
spievame cherubínske hymny
kocúrom
ťažíme v baniach zamrznutý piesok
chceme sa potiť
iba
pre lásku

Matej Vivoda

Cyklus o tichom bdení

1.

Slzy uschli a soľ prirástla k dlážke.

Príliš málo soli,
aby bola skutočná;
príliš veľa slz,
aby neboli slané.

V koľkých vetách sme sa našli,
koľko slov zostalo navyše?

2.

Občas ma trápia ostrovy bez vrások,
obmedzené množstvom vody z očí.
Krčiť sa v kútoch detskej izby.
Vrakmi sa snažiť preplávať oceán.
Voda nikdy neexistovala,
tak skadiaľ sa vzali ostrovy?

3.

Opisovať udalosti bez rozmyslu,
bez zmyslu a s významom.
Slová delíme na drobné,
aby sme zmenili význam našich viet.
Tichý hlas,
čo našepkáva hlúposti;
som tu a som tu navždy.
Som príliš mladý na svoj domov;
som príliš starý na vrásky.

4.

Naše detské domovy osireli pýchou prežitého.
Stratení vo významoch vyslovených viet,
umlčaní neexistujúcou vodou,
meníme seba,
aby sme sa stali tým,
kým sme v skutočnosti vždy boli.
Zopár kvapiek soli, zopár prchavých významov.

5.

Som obnažený do kvetín,
odkvitnutý ľudskosťou.
Obvinil som svet,
ktorý zaťažujem významami.
A predsa nikdy neprestanem bdieť.

6.

Ešte chvíľu spočinúť na lavičke pri spomienkach.
Premýšľať,
prečo mám stále špinavé topánky.
Nazrieť do popraskaných chodníkov,
či tam neuvidíme svoje stopy.
Potom sa utopiť a rozdýchať to.
Nikomu o tom nepovedať.
Kde si bol?
Len tak sa prejsť.

7.

Popraskané žilky v očiach sa príliš podobajú koreňom kvetín.
Doma zalievame kvety neexistujúcou vodou.
Trvá polnoc ľudských tvárí.

8.

Ťaží nás náš endemický výskyt jedinečnosti.

Svoj závoj som odhalil len ľuďom,
ktorí rozkvitli.

Domov navštívim, ak sa vzdám všetkého,

čo ma poznačilo.

Nespomínam si na nikoho,

komu som vytrhol kvety z očí.

Nespomínam si,

ktoré miesto je môj domov.

9.

Som precitnutý a som nikde.

Vo svetločiare uplynulých udalostí,

prach na chodníkoch z ľudských stôp.

Odchádzam nevyhnutným príchodom.

Z vody mi trčí štipka nosa a z nej tečie krv.

Prišli ruže,

prišlo úplne všetko.

Dno je možnosť vody,

nie človeka.

10.

Ľudské bytie tancuje vo svojom domove,

pletie korunu z voňavých kvetín.

Korunuje ma za právoplatného človeka.

Môj žihľavový dotyk sa nezľakne známej jemnosti.

Ak som niekedy prebýval v samote,

prechádzal som škárami k sebe.

Život sa oddáva životu,

skloní hlavu,

keď zistí,

komu patrí.

Na konci zastane každý človek s jediným dňom.

V hľbokej vode zostávam bez stopy,

ale nepochybujem,

že si ma niekto zapamätal.

“ Žánrová próza !”

Barbora
Balážová

Priveľa nôh

„Hovoril som, že to nestihneš!“

„Drž zobák, Julian!“ zrevala Dalira, vyšvihla sa na vrchol ozdobnej pece a celou silou kopla do hryzdiel pod sebou.

„Mier mu do očí!“ zakričal veliteľ Gedi, držiaci sa zubami-nechtami gobelínu. „Pre zmilovanie Božie, do očí!“

Ohromný hmyz sa pokúsil vyliezť za dievčaťom, no po ďalšej trefe čižmou stratil na hladkých kachliciach oporu a zletel na dlážku.

Julian zvieral kraj pece, až mu zbeleli prsty. Dalira sa skrčila vedľa neho a začala mrmlať modlitbu, tvorenú zväčša nadávkami na tvora pod nimi. Tanečná sála pripomínala spúšť po nájazde; všade sa váľali stoly, rozliate čaše sa miešali s jedlom, ako ich zanechali hostia pri úteku.

Jedno bolo isté: ich päťčlenná družina preklínala všetko, čo ich dostalo do tejto situácie.

Začalo sa to tak nevinne.

Mali robiť strážcov na bále.

Celý večer išiel ako po masle: prípravy siene boli bez ťažkostí, pozvaní prichádzali v poriadku, tanec za západu slnka, hudba, hostina a rozhovory s intrigánskymi kumpánmi prebiehali hladko a v dobrej nálade. Teda až kým cez okno nevliezol ten pavúk.

Julian s odporom sledoval, ako sa tmavá beštia zmieta po koberci v snahe prevaliť sa na brucho.

„Vyžehnite to alebo zabite, všetko jedno! Je to len nohatý hmyz!“ zakričal im hradný pán, keď sa dral cez panikáriacich hostí k východu.

Zabudol však spomenúť, že ide o mamutieho križiaka, a to o jedinca veľkosti dvojročnej kravy.

Rytierovi Lokovi sa nejakým zázrakom podarilo vydriapať na portál nad dverami a teraz pomáhal vyliezť aj Morimu. Postarší Gedi visel na gobelíne a pripomínal

mačku, ktorú sa niekto pokúša nasilu okúpať. Julian netušil, čo za klinec držia ten záves na múre, ale zjavne ustáli muža v kompletnom brnení.

„Nechala som tam sekeru,“ zaševelila Dalira.

Julian obrátil oči stĺpkom. Aj z tohto miesta dovidel na porisko, trčiace z okenice oproti.

„Netuším, čo presne si chcela dokázať, ale ak ťa to upokojí, nijako to nepomohlo!“ vyprskol a pevnejšie zovrel okraj kachlíc. „Akurát si to rozzúrila.“

„Neštví ma, bielovlások, lebo ho tebou nakrímim!“ zavrčalo dievča.

„Vy dvaja, prestaňte po sebe brechať!“ dostal zo seba Gedi.

Po chrpte im prešli zimomriavky, keď sa monštrum pod nimi prekotilo na nohy. Spravilo pár krokov a potom zastalo, akoby zvažovalo svoje možnosti.

„Všetci tu umrieme!“ zatiahol rytier na portáli.

„Loko, ty máš najmenšie právo mrnčať!“ vyhrkol Gedi. „Si z nás najväčší! Ty by si to mal zabiť!“

„Veď preto pôjde po mne prvom!“

„Vy ju chcete zabiť?“ zašepkal Mori, prilepený na múr. „Nebude to proti kódexu? Nikomu ešte neublíži!“

„To máme vari čakať, kým ublíži?“

Dalira sa naňho neveriacky obrátila. „Ju? Je to ona?“

Mori pokrčil plecami. „Odhad. Vyzerá inteligentne.“

„Hej!“ vykrikol pobúrene Julian.

„Dost! Látka mi povoľuje,“ sykol Gedi, „takže by sme mali niečo vymyslieť, kým nespadnem.“

„Nech ju zabije Loko! Pomôžeme mu s Dalirou,“ navrhol Julian.

„Jasne! Počkáte, kým zoskočím, a potom ma v tom necháte!“

„Ja si myslím...“ skúsil Mori.

A vtedy sa Julianovi zošuchlo stehno do prázdna. Reflexívne sa chytil Daliry, no ona sa nestihla zaprieť. S treskotom sa rozplesli na dlažbe, až sa pavúk prekvapene stiahol.

„Žiadne prudké pohyby!“ zvolal Gedi.

Dalira vyskočila na rovné nohy a opatrne vytiahla do stoja roztraseného Juliana. Zadržali dych, keď sa ocitli zoči-voči potvore.

„Neodvracajte sa! Hľadte jej do očí, nech vidí, že vás nemôže zaskočiť!“

„Do ktorých očí máme hľadiať? Má ich snáď šesť!“ zakričal Julian a vytasil meč, keď sa hmyz hrozivo priblížil.

„V skutočnosti ich majú mláďatá mamutích križiakov iba tucet,“ poučil ho chalan sponad dvier, „zvyšné štyri im dorastú v piatich rokoch.“

„Čuš, Mori!“ zeval Julian. Šesťnásť či tucet, pri pohľade do lesklých buliev sa mu začínala točiť zem pod nohami.

„Musím sa dostať k svojej sekere!“ sykla Dalira. „Budeš ma kryť?“

„Ja... asi...“

Samozrejme. Prečo by mala čakať na odpoveď?

Dalira tryskom preletela do strany, zatiaľ čo Julian šibrinkoval mečom pred pavúkom. Toho však zrejme zaujala utekajúca obeť.

„Bež! Dalira! Zmilovanie...!“ vyhrkol Gedi, keď dievča oblúkom prebehlo miestnosť. Preskočila prevrátené sedadlo, až jej košeľa zarinčala, a vrhla sa k rukoväti. Okamžite musela uskočiť. Pavúk vrazil do zaseknutej zbrane a vylomil ju z okenice, načo prekvapene zacúval. Dalira zaťala zuby a vytrhla z pošvy dýku.

„Nie! Nechajte ju! Je to len mláďa!“ zavyl Mori a vrhol sa dole.

Loko zvrieskol jeho meno a pokúsil sa ho zadržať, ale už bolo neskoro. Netvor obrátil zrak z Daliry na Moriho.

„Pokojne, pokoj!“ zašepkal a vystrel k beštii ruku. „Viem, že toto musí byť pre teba desivé... byť sám v neznámom prostredí, ešte tak gýčovo zariadenom. Ale ver mi, my ti nechceme ublížiť.“

Zviera sa zarazilo.

„Chlapče, nemyslím, že je to...“

„Mori, zdrhaj!“ zvolala Dalira, keď sa pavúk rozcupital na bojovníka.

Mori sa nestihol ani spamätať, keď naňho prišera skočila a zvalila ho na podlahu. Našťastie bol dosť duchaplný na to, aby zachytil vlhké hryzadlá smerujúce k jeho krku.

„Mori!“ zvrieskla dievčina a zdvihla sekeru. „Poďte nám niekto pomôcť! Loko!“

Svalnatý muž na portáli sa len viac prikrčil.

Julian obrátil oči k nebu v zúfalej modlitbe. A vtedy ho uvidel. Nádherný, drahý, objemný luster visiaci nad miestom len pár siah od bojujúcich.

„Hoď mi luk!“ zakričal na Loka. Rytier mu bez slova vyhovel a Julian chytil zbraň v letku. Tulec mu vypadol, rozsypúc šípy pomedzi zvyšky ovocného šalátu.

Dievčina sekla po zverovi ležiacom na Morim a jemu sa podarilo odkotúľať. Tesne unikol spod chľapatých končatín, keď sa netvor stiahol pred ďalším úderom a zúrivo zaškríkal.

„Dalira!“

Obrátila sa a Julian ukázal na zlatý luster. Zbadala luk v jeho ruke, zarazila sa, a potom rázne prikývla.

„Tak poď, fešanda!“ precedila na pavúka. Keď po nej cvakol hryzadlami, zahnela sa a zatlačila ho potrebným smerom.

„Do toho!“ povzbudzoval ich z drapérie zakvačený Gedi. „A že vraj je dnešná mládež stratená!“

Posledné tri stopy. Odrazu sa Dalira šmykla na rozliatom víne a tvrdo dopadla na zem. S rozšírenými očami sa snažila pozviechať, keď sa hmyz rozbehol ku nej.

„Teraz!“ zvrleskol Gedi.
 Šíp prerazil lano. Vzápätí luster s ohromným zachrapčaním dopadol na pavúka.
 V sieni sa na dlhú chvíľu rozľahlo ticho.
 „Je to mŕtve?“ spýtal sa piskľavo Loko.
 Julian pomohol Dalire na nohy, nespúšťajúc oči z čierneho tela.
 Nejavilo žiadne známky života.
 Vtom sa zvonka ozvalo zaklopanie. Masívne dvere sa pootvorili a dnu nakukla tvár hradného pána.
 „Počul som dobre...“ vyslovil opatrne, keď uvidel rozmliaždený luster na podlahe a záupel.
 „Dar od prababičky?“ pošepla Dalira Julianovi. Musel sa uškrnúť.
 „Veliteľ Gedi, čo robíte na tej tapisérii?!“ zavyl šľachtic. „Je tá potvora... je po nej?“
 Julian sa naňho otočil, zatiaľ čo Loko liezol z portálu a Mori si smutne čupol k rozpučenej guči nôh.
 „Zdá sa, že áh...“
 A vtedy sa chlpaté pahýle zahmýrili.
 V nasledujúcom okamihu sa udialo niekoľko vecí: šľachtic zjačal ako rys v ruji, Loko sa začal driapať späť na portál, Julian sa vrhol ku dverám aby ich zaplesol a Mori vyskočil s radostným výkrikom: „Žije!“
 „Do zbrane!“ zavyl Gedi zo závesu.
 Pavúk podliezol kovovú konštrukciu a cupital preč. Ťahala sa za ním cikcakovitá šmuha vína z najlepšieho suda v provincii.
 „Pustite ma von!“ zaskučal hradný pán. Hodil sa na dvere, keď hmyz zabočil jeho smerom, no Julian ho schmatol za rameno.
 „Nesmieme to pustiť do zámku!“ zasyčal a vytasil meč proti monštru.
 To však nelenilo a zatačkou sa vybralo k Dalire.
 „Mori, ja viem, že máš rád zvieratá, ale prosím ťa, zapri sa a utekaj!“ zakričala dievčina, než vyrazila preč.
 „Ale keď je taká zlatá!“ zavyl rytier. „Vy nevidíte tie rozkošné očka?“
 „Mori, ide ťa zožrať!“
 To pohlo zvyškom chlapcovho pudu sebazáchovy. Neisto sa rozbehol, no rýchlo prešiel do sprintu, keď sa hryzadlá nebezpečne priblížili.
 „Ľudia, rata! Veď mu niekto pomôžte!“ zvolal Loko. Len čo to vyslovil, do čela ho trafila hodená hruška.
 „Pomôž mu sám, trasorítka!“ zhúkol naňho Julian. „Najmocnejší rytier z jednotky, a skrýva sa ako...“
 A vtedy, práve keď Mori prebiehal popri stene s pavúkom v tesnom závese, gobelín s Gedim povolil.

Keďže autor ešte nevidel padať nástenný koberec veľkosti desať krát desať siah, budete si musieť vystačiť s improvizovaným opisom.

Drapéria sa ako pavučina vo vánku pomaly zvlnila, keď sa klince, čo ju držali, nežným posunom vytiahli z hladiny mramorového múru, aby vzápätí sta ťažká perina plesla na všetkých troch prítomných.

Prvý sa vydriapal na povrch Mori. Dalira mu pomohla vytiahnuť sa, keď sa snažil vykašľať nahltaný prach.

„Čo sa to... čo ma to priľahlo?“ opýtal sa zmätene.

„Korunovácia môjho praprappa...“ zatiahol plačlivo šľachtic, ktorého Julian stihol medzitým trikrát vzkriesiť z odpadnutia.

„Zostal tam Gedi!“

Museli nadvihnúť časť tapisérie, aby dostali starého muža von.

„Bravó, bravó, veliteľ!“ zasmial sa Julian, keď ho dvíhal na nohy. „Dostali ste ho!“

„Koho? Čo? Kde to...?“ zamrmľal Gedi.

„Ono to pradie!“ zašepkal Mori.

Ani si nevšimli, kedy sa dostal k hrči uprostred gobelínu. Započúval sa a potom vyhlásil: „Zaspala!“

Julian si vymenil s Dalirou veľavýznamný pohľad. „Žeby to víno spravilo svoje?“

Loko chvíľu pozoroval dianie, no keď sa zdalo, že je hrozba zažehnaná, opatrne zišiel dole. Podišiel bližšie a spýtal sa: „Čo teraz?“

Dalira pokrčila plecami. „Niekto to bude musieť vyteperiť do lesa.“

Muž si utrel čelo. „No, tak to ľutujem toho chudáka.“

Keď si však všimol, ako naňho všetci hľadajú, cúvol. „Ani na to nemyslite! Ja sa toho ani...“

„Drahý Loko,“ vyhlásil Julian a chytil zdeseného rytiera za plece, „myslím, že nie je pochyb, že si z nás všetkých najodďchnutejší. Mori ti určite rád pomôže.“

Račovan Čižmár

V tieni bzučiaceho lesa

„Musíš ho zachrániť! Ak s nami ísť nechceš, v poriadku, ale je to aj tvoj otec. Včelí národ akceptuje iba dobro. Ak niekomu odovzdá liek, jedine tebe,“ nástojil Stef. V rodičovskom dome netrpezlivo prešľapoval už vyše hodiny.

„Čo ak sa ani jeden z nás nevráti?“ vyprskol Edin. Zaháňal tie najhoršie predstavy, z ktorých mu behal po chrbte mráz. A ešte tá zodpovednosť, ktorá ho ťažila k zemi. Ak by zlyhali, Rosetal by ostal bez majora architekta a ich mama bude čeliť neistote budúcnosti úplne sama. „Pomyslel si vôbec niekedy na mamu?“

Konečne trafil do živého. Stef odvrátil tvár, akoby sa díval skrz steny, priamo do izby, kde ležal ich bezvládný otec.

Obaja nenávideli bezmocnosť, ktorá dosadla na ich rodinu, a vôbec, celý Rosetal. Jedna nešťastná náhoda, rozžeravené jadro a centrálny počítač premenil mozog mesta v ľudské telo bez duše.

„Ja viem, že nemáme na výber, Stef. No bojím sa.“

Edin chytil brata za zápästie. Zatláčil prsty do pevného svalstva Stefovej ruky, aby mu gestom povedal viac, ako dokázal vetami. Držali vždy spolu a na tom sa nemeslo nikdy nič zmeniť. Vonkoncom nie v čase najväčšej krízy ich života.

„Musíme vyraziť čo najskôr. Navigátor príde loopom už dnes večer. Otcov stav sa môže kedykoľvek zhoršiť,“ zamrmľal Stef a prikývol.

„Poviem to mame. Vôbec si neviem predstaviť, ako na to zareaguje. Ved' vieš, aká býva.“

Edinom preletela triaška. Nikdy nevykročil mimo kupoly Rosetalu, neodvážil sa navštíviť ani najbližšie mestá vzdialené iba pár hodín cesty podzemným loopom. A Stef ho predsa presvedčil, aby sa s ním vydal do divočiny, z ktorej sa vracal len zlomok odvážnych.

„Nediv sa jej. Odkedy sa odpojila od siete a nemá ťa doslova na dosah ruky, musí to byť pre ňu ťažké. Naša cesta do Vireonu ju už teraz zožiera zvnútra,“ dodal Stef a kráčať von z domu. „Pri západe slnka, pri bráne. Budem ťa čakať.“

Edin sa pri pohľade na bratov chrbát prebral do reality. Pokúšal sa v sebe nazbierať čo najviac odvahy, aby sa dokázal postaviť pred mamu a povedať jej,

že všetko bude v poriadku. Hoci tomu úprimne neveril, bolo jeho povinnosťou zaklamať jej.

Chytil sa za hlavu a nasucho preglgol.

Príbehy o divokých stromoch s rukami, ale aj spievajúcej tráve v ňom vzbudzovali hrôzu. Ak boli čo i len sčasti pravdivé, nepodobali sa ničím na rastliny pod kupolou či v hydroponických kultúrach Rosetalu. Premáhal sa, aby sa strašidelných obrazov čo najskôr zbavil.

Zastal pred dverami do spálne. Za kúskom dreva ležal jeho otec v bdelej kóme, nevedomky čakajúci na zázračný liek. A hlavne jeho mama, zviazaná strachom, že príde o všetko.

Zhlboka sa nadýchol.

No neodvážil sa. Otočil sa rodine chrbtom a vybral sa v ústrety ceste, ktorá mala zachrániť nielen jeho otca, ale aj celé mesto pred nevyhnutným pádom.

Navigátor po Edinovi preletel očami. Vysokou postavou vzbudzoval rešpekt, cez dýchaciu masku na tvári znel jeho hlas ako z reproduktora s prasknutým bubnom.

„Vždy vediem ja. Vy dvaja pôjdete za sebou v päťmetrových odstupoch. Ak spozorujete čokoľvek podozrivé, pingnite ma. Aktualizujem pohotovostný com-pad, aby sme ostali v kontakte aj mimo kupoly.“

Edinovi sa v hlave rozsvietil zoznam komunikačných protokolov. Našiel v ňom navigátora a zakrátko aj Stefa.

„Mats?“ vyzvedal Edin, keď preletel pohľadom cez dátového avatara.

Navigátor mu venoval prísny pohľad. Namiesto odpovede vyslal cez uzavretú sieť odkaz, ktorým dával najavo, že táto cesta nebude žiadnou prechádzkou.

Dvere do kupoly sa so zasyčaním otvorili. Dusný vzduch sa vovalil do prechodovej komory spájajúcej dva protipóly, mesto Rosetal a nekonečný les Vireonu. Sladké arómy sa miešali jedna cez druhú, Edinovi pripomínali syntetické vône starých druhov ovocia.

„Masky na tvár!“ štekol navigátor a vykročil do otvoreného sveta bez hraníc.

„Nezaostávaj,“ sykol Stef a ráznym tempom nasledoval navigátora.

Edin si nasadil masku. Dvojica postáv sa pred ním vzdalovala, no zdráhal sa opustiť hranice svojho domova. Nič iné doteraz nepoznal. Vedel, že ak bude váhať, obaja mu čoskoro zmiznú z dohľadu. Pohrával sa s hriešnou myšlienkou ostať. Zrazu sa predsa pohol.

„Makaj, mladý!“ ozval sa hlas navigátora v jeho hlave. Doslova ho kopol elektrickým výbojom priamo do mozgu.

Rozbehol sa, aby ich dohonal. Mal nutkanie obzrieť sa, avšak strach z neznámeho mu to nedovolil. Nízky trávnatý porast síce nevydával žiadne zvuky, no šírka a stavba stebiel mu pripadala úplne cudzia. Svet Vireonu už nepatrilo ľuďom. Tí naň stratili nárok v momente, keď ho sebecky odovzdali do rúk skaze.

„Ako sa to otcovi stalo?“ Navigátor po hodine chôdze preľal ukrutné ticho.

Edina otázkou zaskočil. Spomenul si, ako Rosetal hneď po nehode začal týždeň trvajúce vyjednávania o pomoci so spriatelенými mestami. Mesto pritom vyložilo na stôl všetky karty. Riskovalo tak, že sa niekto z verných spojencov môže vzoprieť a zavliecť do rosetalského dátového centra svojho architekta. So správnym používateľom a kľúčom by poľahky prevzal riadenie všetkých systémov pod svoju kontrolu. Bolo vylúčené, aby o detailoch nehody navigátor nevedel.

„A vôbec, prečo bol v strojovni spolu so svojím backupom? Prvým bodom protokolu majora architekta je držať svoju zálohu čo najďalej od seba.“

„To nám môže povedať jedine otec. Najprv musíme nájsť to, čím ho dostaneme späť, nie je tak, Mats?“ Stef znel viac ako podráždene. Aj napriek tomu, že na verejnosti pôsobil ako veľmi uvážlivý mladík, Edin v jeho pohybe tela rozpoznal nervozitu.

„Ak sa nám to podarí. So včelím národom sa nevyjednáva. Ak ich váš čistý úmysel nepresvedčí, dostaneme hovno, a nie liek. Nakoniec budeme radi, ak sa do Rosetalu vôbec vrátíme živí,“ navigátor sa na pár krokov odmlčal, v hlase mal skúsenosť, ktorej detaily Edin nechcel poznať. „To však nič nemení na tom, že Rosetal ako spoločnosť stratil dôveru Aliancie.“

„Ako to myslíte? Ved' poslali vás!“ vrtalo mu hlavou. V politike mestských spoločentiev sa orientoval len s ťažkosťami.

Odpovede sa nedočkal. Navigátorovu pozornosť zaujal pohyb v neďalekom poraste. Kmene mladých stromov sa ťahali za slnkom, v trojmetrovej výške vytvárali hustú korunu s listami lesklými ako zrkadlové ohnisko. Priestor medzi každým zo stromov však niečo vyplňalo. Pri sústredenom pohľade to zbadal aj Edin.

„Stojte!“

Edinovi stuhla krv v žilách, navigátorov rozkaz sa mu ozýval v hlave. Porast v okolí zhustol a kradol väčšinu denného svetla pre seba.

Priestor medzi nimi a lesom sa zatrepotal. Akoby sa v zemi objavilo horúce žriedlo lávy a sálalo do sveta nevýslovnú horúčavu.

Keď započul škripot piesku, ich smerom sa ako napnuté lano vymrštil zelenkastý šlahúň. Edin stál v skupinke ako posledný. Pri prvom útoku sa navigátor skúseným odskokom vyhol nebezpečenstvu. Stef sa však, opantaný šokom, nestihol uhnúť. Konár posiaty čiernymi trňami mu preletel po chrbte. Zanechal po sebe roztrhané kúsky overalu s krvavými ranami.

Edina bratov krik vydesil, navigátorov kopanec cez sieťovú linku ho okamžite dostal do pohybu. Keď pribehol k Stefovi, uvedomil si, ako málo stačí, aby vo

Vireone našiel svoju smrť. Šlahúň sa divoko napriamril, ako podráždená kobra sa chvíľu zmietal vo vzduchu, a keď sa k nemu pridali ďalšie jedince agresívnej vegetácie, zaútočil znova.

Edin videl, ako sa to podivné rastlinné čudo vrhá priamo naňho. Ak vireonský les skutočne žil a premýšľal, práve takto vyzerali jeho obranné línie. A Edin ostal stáť pred neskrotanou vetvou evolúcie úplne bezbranný. Reflexívne zavrel oči.

Do čela mu narazil horúci vzduch. V nose ho štipalo, cítil pach spáleniny. Keď znova otvoril oči, navigátor rozdával ohnivé projektily do všetkého, čo i len trošku pripomínalo zeleň. Divoko sa metajúce šlahúne lesa syčali, koruna stromov v pozadí sa nervózne roztriasla.

„Utekajte!“ popohlnal navigátor rosetalských bratov. Zo Stefovho chrbta sa liali potôčiky krvi, vycítil nebezpečenstvo a adrenalin mu do nôh dodal stratené sily. „Mal som byť ostražitejší,“ navigátor už komunikoval výhradne cez sieť. „Takto sa robia nepriatelia. A vireonská flóra je tým najhorším.“

Utekali, až nestíhali s dychom. Hlbšie do šireho sveta, kde mali nájsť tajomného liečiteľa. Pod nohami sa Edinovi mihala tráva. Zapisahal by sa, že aj obyčajné stebielka pri každom jednom kroku vyrazajú na lov za svojou korisťou.

Keď tú myšlienku povedal nahlas, bolo už neskoro.

Les nechali za sebou. Žblnkot divokej rieky prerážal všetky zvuky v okolí. Neregulovaný tok videl po prvýkrát. Silou prúdu prekonával Edinove očakávania, avšak obdiv rýchlo nahradilo nepríjemné prekvapenie.

„Stef, tráva! Nenašlapuj na ňu!“ zrúkol na brata, ktorý na zemi zanechával karmínové stopy krvi.

Súrodenci zastali. Pozorne skúmali každý jeden trs divo rastúcich stebiel. Tam, kde mal Edin ešte pred chvíľou položenú nohu, sa už skrúcali podlhovasté listy, ale aj korene vyčnievajúce z piesčitej hliny. Vrhol pohľad na Matsa, sieťovou správou ho varoval, lenže navigátor sa pár metrov pred brehom zrútil na zem a stratil vo vysokom poraste. V sieti sa rozľahlo ticho.

„Na tamtú skalú,“ ukázal Edin bratovi. Dával si pozor na každý jeden krok, kým sa obaja presunuli na vápencový škrap, vytŕčajúci nad okolitý terén.

So zbystrenými zmyslami reagovali na každý pohyb, avšak navigátor ani jeho digitálna pečať sa neozývali. Hluk burácejúcej vody sa zlieval so ševelením prírody. Prírodné sólo narušil podivný zvuk s vysokou frekvenciou.

„Au!“ zastonal Stef. Pokúšal sa dotknúť hlbokých rán na chrbte, no stiahnutá pokožka a svalstvo ho ďaleko nepustili. „Dostalo to Matsa. Nemali sme sem chodiť.“

Mali sme počúvnuť rady Aliancie a ponúknuť miesto architekta niekomu zvonka. Rošetal nezachránime. Tento šialený svet nás isto...”

„Upokoj sa!“ Edin zvrieskol, no od bratovej úzkosti ho odtrhol stále silnejúci bzukot.

Decibely sa znásobovali. Rozbúrený tok v meandri počul každou sekundou slabšie. Celý svet sa akoby poddal tomu jedinému zvuku, ktorý v ľuďoch aktivoval pud sebazáchovy. Nevidel nič podozrivé. Až keď Stefovi pristál na dýchacej maske na tvári malý tvor s krídlami, zmeravel.

„Nehýb sa. Máš čosi...“, vystrel prst a vzápätí ho stiahol.

Stef si malého tvora ledva všimol. Zaujalo ho však miesto pri rieke, kde sa len pred chvíľou prepadol pod zem navigátor. Nad brehom sa vznášal roj. Roj živého hmyzu.

„Oni ozaj existujú“, precedil Edin cez zataté zuby a s obdivom sledoval, ako sa čierny oblak pomaly blížil priamo k nim.

„Zdrháme!“ Stef potiahol brata za rukáv, lenže ten sa ani nepohol. „Počuješ?!“

Edinovi vibrácie roja v hlave vytvorili obraz iného sveta. Rozpomenul sa na príbehy, keď ľudia chodili do prírody, obdivovali všadeprítomný život, ktorý sa im neskôr podarilo skrotiť a zakrátko aj zničiť. A práve zhuk tvorov, aký už po veľkom vymieraní nemal existovať, rozkladal celú bázu jeho vedomostí na atómy. Stretol sa so živými včelami, kolektívom, ktorý pretvoril mŕtvy svet vo Vireon. S rešpektom voči neznámej sile zoskočil zo skaly a priblížil sa k roju.

Nesúrodý oblak hmyzu sa po chvíli začal formovať na objekt s jasnými kontúrami. Na Edinove ruky dosadli desiatky včiel a zvedavo skúmali jeho pachovú stopu. Rozliezli sa na každé nezahalené miesto na pokožke, nezbednými nožičkami ho štekli, ale on sa ani len nepohol.

Keď sa Edin prebral z vlastných myšlienok, stála pred ním postava. S rukami, nohami aj trupom, sivastá, bez tváre. Jej telo netvorilo nič iné ako hmýriace sa včely. Kolektív roja sa zrazu stal jedincom.

Vtedy zacítil na ruke pichnutie. Pohľad sa mu rozostroval a telo, bojujúce proti neznámemu telesu vo svojom kráľovstve, vypovedalo Edinovmu vedomiu službu.

Každý pohyb trhal jeho svaly ako krepový papier. Prevracal sa zo strany na stranu, v ústach mu panovala pachúť žalúdočnej kyseliny. Otvoril oči.

Po lícach sa mu valili slzy. Citlivosť jeho zmyslov sa znásobila. Počul, cítil aj videl všetko tak intenzívne, až mu mozog pod návalom vnemov takmer explodoval.

„Tu nemáte čo robiť“, v hlave mu rezonovala ozvena neznámeho hlasu.

Pokúšal sa vstať a zorientovať v priestore. Uvedomoval si, že s ním nie je čosi v poriadku. Srdce bilo ako odušu, každý jeden úder cítil na celom povrchu tela.

„Stef“, zašepkal, s vychádzajúcim vzduchom sa cez hrtan predrala dávka dráždivého kašľa.

„Monštrum“, zareagoval hlas a Edinovi sa v mysli naraz zjavil obraz Matsa. Navigátora podobizeň bola ostrá a farebná, akoby sa naňho díval za denného svetla.

Edinovi sa stiahlo hrdlo, kam sa pozrel, všade videl rovnaký obraz človeka, ktorému nedôveroval. Na malý moment sa bál, že nadobro prišiel o rozum.

„Monštrum“, zopakoval hlas a v Edinovej mysli sa rozlial hrejivý pocit upokojenia.

Obraz navigátora sa rozplynul a nahradilo ho prítomie skalnej dutiny. Vtedy si uvedomil, že hlas, ktorý sa mu prihováral, patril tej neskutočnej entite bez tváre. Čakal, že ho prvotný reflex zaženie k úniku, lenže podvedomie kázalo pokoj a rozvahu. Akoby bytosť poznal veľmi dlho a nehrozilo mu od nej žiadne nebezpečenstvo.

„Musíš odísť“, ozval sa včelí roj. Tentoraz slová vyslovil s farbou aj tónom hlasu jeho otca.

„Kde je Stef?“ slová sa mu z hrdla drali omnoho ľahšie. „Ak mi povieš, kde je môj brat, odídem, prisahám.“

V myšlienkach potláčal svoje poslanie do úzadia. Nič už nebolo dôležitejšie ako Stef. Aj keď si spomenul na otca, pokus zachrániť ho na úkor takého ohromného rizika mu pripadal malicherný. Dlho sa bál priznať si to nahlas.

„Tvoj brat je v poriadku“, bzukot včiel nakrátko nahradil ľudský hlas. „To, po čo si prišiel, sa nerozdáva na požiadanie. Váš druh už dávno nie je priateľom tejto planéty. Prečo by sme ti mali vyhovieť?“

Edina slová zasiahli pri srdci. Kým doteraz vnímal Vireon ako cudzí element, ktorý vytlačil ľudstvo na najmenšie prežívajúce ostrovčeky civilizácie, ocitol sa na druhej strane. Rovnako tak vnímal vireonský život človeka.

„Žiadam len jedno...“ nedopovedal. Hľadal meno, ktoré by bytosti prideliť.

„My žiadne meno nepotrebuje. Príroda na zbytočnosti nemyslí. Dôležité je žiť a zveľaďovať život. A ak niet inej cesty, život vziať.“

Slová dopadali na Edina ako ľadová čepeľ. Cítil rešpekt. Uvedomoval si svoj vlastnú malosť v obrovskom svete.

„Aj my chceme zveľaďovať život. Ja a môj brat budujeme mesto, v ktorom je priestor pre všetok život. Bez otca, ktorý liek potrebuje, však mesto zahynie.“

„A potom ho nahradí to, čomu hovoríte Vireon.“

Edin stratil reč. Nemal žiadnu páku, ktorou by bytosť presvedčil. Sklonil hlavu a v mysli sa vrátil znova k bratovi.

„Musíš odísť“, zopakoval včelí roj a jemným, až neprirodzene ľudským dotykom chytil Edina za ruku.

Na pokožke cítil čosi neskutočné. Hladký povrch včelieho kolektívca v ňom vyvolal eufóriu, akoby sa dotkol samotného Boha. Striedali sa v ňom pocity obdivu a neskutočnosti, dotyk vnímal aj svojím telom, aj telom včelieho roja.

Včelia bytosť ho vyviedla z tieňa na svetlo. Kráčali vedľa seba v rytme zladených tanečníkov do šireho lesa Vireonu. V objatí konárov plastického stromu ich už čakal Stef. Na tvári mal drobné ranky od včelích vpichov, pri pohľade na brata ho strom poslednýkrát pohladil po tvári a pustil.

Neprehovorili spolu ani slova. V sprievode včelieho roja kráčali v ústrety rosetalskej kupole, vedomí si faktu, že sa stali súčasťou nekonečného lesa.

Cestou sa mu už tráva, kry a les nezdali také cudzie ako na začiatku dňa. V trepotech blánitých krídiel rozoznával vety. Kolektívce ho predstavil všeobecnému spoločenstvu a Edin razom prijal neprestajný tok informácií za svoju novú súčasť. Desiatitisíce včelích bytostí brázdilo svet, aby budovali Vireon do podoby, ktorá raz premení celú planétu na raj prekypujúci životom.

Zastali pred lesklou stenou kupoly. Edin sa vrátil spomienkami späť, na breh rieky, kde navigátor prišiel o život. Neprešiel skúškou včelieho roja. Kolektívna myseľ nového panstva sveta nemohla prijať do svojich radov skazenú dušu. A Edin sa bál, že rovnaký osud postihne aj jeho otca.

„Na tom už nezáleží,“ ozýval sa mu v hlave hlas včelej bytosti, hlas jednotnej mysle.

Zatriasol hlavou. Spolu s bratom čakali, kedy sa brána do Rosetalu otvorí a oni budú môcť využiť poslednú šancu na záchranu svojho otca. Avšak dvere ostávali zavreté, nereagovali na digitálnu pečať svojich občanov, akoby vedeli, že na prahu Vireonu už nestoja iba obyčajní ľudia.

„Boja sa nás,“ šepol Stef. V zovretej pästi držal liek, kvôli ktorému riskoval vlastný život.

„Viem.“ Edin položil dlaň na teplý povrch kupoly a zadíval sa na miesto, z ktorého kamery snímali bezprostredné okolie brány. Hydraulický mechanizmus otvárania dverí zasýčal.

Myslel na mamu, ako bez prestávky sedí pri otcovi, rozpráva mu príbehy z mladosti, z čias, keď na deti ešte ani nemysleli. Ako hľadá ruku, deň po dni slabšiu, s atrofovaným svalstvom. Myslel na rozlúčku, ktorú jej bol dlžný, predtým ako odišiel.

„Edin, Stef!“ vyhrkol ženský hlas spoza otvorenej brány.

Stála, no nepohla sa. Edin vedel, prečo svojich synov nechcela pustiť do Vireonu. Teraz to už naplno chápal. Pohľadom sa vzájomne premeriavali. Tak blízko a zároveň ďaleko.

„Priniesli sme liek pre otca,“ prehovoril Edin a pristúpil o krok bližšie k mame, avšak tá so strachom v tvári ustúpila. V očiach sa jej trepotali slzy, pery sa jej triasli, niesli váhu všetkých nevypovedaných slov.

„Aj my ťa ľúbime, mami,“ s posledným Edinovým slovom Stef otvoril dlaň a malá včela preletela bránou do útrobov Rosetalu.

Edin ju s láskou sledoval. Bola jeho očami aj krídlami.

Preletela poloprázdny mestom, plným prachu, a našla dom, v ktorom ležal na posteli bezvládný muž. Usadila sa mu na krku, čo najbližšie k mieche.

Vtedy sa Edin usmial. So žihadlom prenikol do Edinovho otca jed, ktorý sa šíril telom a hľadal to správne miesto na život. Liečil fyzické rany a zasieval semenka života.

Keď sa muž na posteli zhlboka nadýchol, Vireon dobyl ďalšiu z bášt ľudskej civilizácie. Rosetal ovládol nový život.

O zubatých, ušatých a talpaskulách

Slnko sa rýchlo predieralo pomedzi husté liany a papradie a otepľovalo príjemný nočný vánok. Hlasné chrápanie otriasalo jednoizbovými kamennými chatrčami. Nejednen by dosvedčil, že uvidel ich slamené strechy, ako sa pri každom hlasnom odľukovaní nadvihli a počas chrápania klesli.

Trrrrrrnc! Rozozvučal gong malé údolie. Zvuk hlbokého spánku ustal výmenou za pazvuky praskania kĺbov, grgania, prdenia a nekonečného zívania. Dvere zakvílili v pántoch a z tmavej diery vykročili do nového dňa obrovské stvorenia. Len pred chvíľou sa vykotúľali z kamenných lavíc. Lenivo sa jeden po druhom šinuli z príbytkov, pričom v jednom z nich ich prespávalo aj päť. Vystreli sa a ponatáľovali svalnaté údy ovenčené spleťou hrubých žíl. Spod nánosov špiny bolo badať nielen tmavozele-nú opálenú pokožku, ale aj vyblednuté biele tetovania. Okružovali mohutné zápästia, tiahli sa cez ramená a zdobili hruď aj chrbát neznámymi symbolmi. Obnosená kožušina lanom priviazaná o pás bola ich jediným vlastníctvom. Chvíľu sa nadychovali sviežeho ranného vzduchu a popri tom vyplúvali zašlé hlien, čo im stiekli počas noci do hrdla. Niektorí si prstom oškrabávali dolné zožltnuté tesáky vyčnievajúce spod ovísajúcej gamby, druhí zasa prstami dolovali niekoľkomesačný ušný maz.

Aj Torgan sa práve snažil vyloviť tvrdú hruď zo zvukovodu, no ako vždy, aj teraz bezvýsledne. Poškrabal si bosé svrbiace päty o ostré kamenie a nasledoval ostatných. Pridal sa do dlhého radu a čakal, kým aj jemu skončí v ruke lopata a krompáč. Hodil ich do železného vozíka tak silno, až na spodine ostala vydutina. Presne taká, akými bolo obsiate dno každého jedného. Zhlboka sa nadýchol, zapchal si nos a hlasno zapískal cez uši. Čakal, až sa z obrovskej nory neďaleko bane doťarbe talpaskula. Veľké štvornohé stvorenie vystrčilo nos z diery a slepo, spoliehajúc sa na čuch, sa terigalo k Torganovi. Široké laby a dlhé hrubé pazúry zahnuté do oblúka jej na rýchlosti nijako zvlášť nepridali. Nechávala za sebou kúdole prachu a špiny, ktoré opadávali z hustej čiernej srsti, drsnej ako kefa. Každé ráno ho natešeným pískaním zdravila: Ou! Ou! Preto ju aj Torgan začal volať Oula. Jeho obľúbenkyňa s krásne zaoblenými drobnými uškami. Zapriahol ju k vozíku a odviezol do práce.

„Nezabudni na svinstvo,“ upozornil ho Naguk. Laktom sa opieral o sud pred vchodom do bane. S hubou plnou zošúľanej paprade kresal o seba kamene v snahe zapáliť bylinu. Torgan na varovanie mlčky prikývol. Obrovskou rukou čapol do suda s vodou a vytiahol odtiaľ neforemný slizký zdrap priehľadného rôsolu. Napľul naň a pricapil na ksicht.

„Ideš! Potvora!“ zahrnel Torgan a tresol talpaskulu po papuli, keď sa snažila ukoristiť jeden z vyhrabaných fialových drahokamov. Naložil ich na lopatu a šupol do vozíka k ostatným. Pažravé stvorenie! Keby mohla, sama by prekopala celé podzemie krížom-krážom. Ozlomkrky sa rozbehla hlbšie do tunela a začala ryť ďalšiu diuru. Ako hrabala, uvoľňovala zeminu všade navôkol aj s kryštálmi. Spod laby jej vtedy vyfučala ružová para a Torgan si rýchlo pritlačil svinstvo na ústa. Malo ho to chrániť pred otravou plynmi. Dýchalo sa mu s tým však ťažko, preto si to odkladal na plece.

Oula sotva vyhrabala jedny, už ňuchala ďalšie v stene oproti. Pazúry zaborila do zeminy a celou váhou sa zaprela do tunela. Stena praskla a telo nenásytného tvora sa prepadlo kamsi do čierňavy. Šťastne zapišťala nad objaveným bohatstvom a už hltala vzácne drahokamy. Torgan sa ju snažil potiahnuť dozadu, keď spod jej brucha zasyčal plyn a vmietol sa baníkovi priamo do tváre. Prudko sa rozkašľal a šmátral po svinstve. Slizká handra sa mu však zošmykla z pleca. Našiel ju až o niekoľko dlhých minút neskôr, keď sa plyn spojil so vzduchom a vyfučal zo štólne. Nasadil si ho a lopatou začal trieskať Oulu po nahom chvoste, aby mu nechala aspoň niečo.

Baňu opustil s plným vozíkom. Lúče slnka dávno nedoťahovali zem a svet naokolo osvetľoval len oheň z fakieľ. Odhodil svinstvo z úst naspäť do suda. Pred vchodom ho čakali chudé dlhovlasé stvorenia so smiešne špicatými ušami. Odovzdal im vozík, náradie a vyhladovaný sa pobral na večeru, kde rovnaké tvory nakladali jedlo na veľké drevené dosky. Rad sa pomaly vliekol a vlnil ako červy, ktoré im zalievali hnedočiernou omáčkou.

Sadol si do trávy, špinavými prstami naháňal zvijajúci sa pokrm, máčal ho do omáčky a ticho prežúval. Ani ostatným nebolo veľmi do reči. Prácu vykonali a jedlo sa im prevažovalo v žalúdkoch. Čo viac si mohli priať? Vtedy do tábora pricestovalo zo desať vozov privážajúcich nových baníkov. Z diaľky sledoval, ako ich spútaných vedú k šiestim obrovským stromom. Rástli pri sebe tak natesno, že kmene sa im spojili a bolo ťažko odlíšiť jeden od druhého. Konáre sa medzi sebou prepletali a skláňali až k zemi. Keď k nim skupinka podišla, drevo zavržgalo a umožnilo im vstúpiť do skrytej dutiny. Nepamätal si, že by pred tým niečo podobné videl. Pokoj náhle prerušil hlasný praskot dreva a nadávky. Bol to baník. Prelomil tácku s červami vo dvoje,

okríkol ušatého tvora a zobral si z voza za ním pečené mäso. Starostlivo prikryté vetvami a listím sa skrývalo pred nepozornými pohľadmi. Robotník si z chuti odhryzol z lepšej porcie a sadol si neďaleko Torgana.

„Ach, jaj,“ vzdychol Naguk za Torganovým chrptom. Urobil si pohodlie a ľútostivo nabodával červíkov na rozštiepené dlhé nechty.

„Chudák Gujek.“

Torgan mlčky prikývol, hoci ho nepoznal, nieto ešte dôvod, prečo by ho mal ľutovať. Pomaly dojedli a pobrali sa do príbytkov. Zrobený Torgan vošiel s ďalšími štyrmi do prvej voľnej chatrče a zvalil sa na jednu z kamenných lavíc – jediný nábytok v príbytku. Nahrubo vytesané výčnievali do priestoru po celom obvode.

Torgana zobudil až jakot záhadného tvora. Odušu vreštal na celé údolie, akoby ho zaživa párali. Celý prepotený sa posadil na lôžko. Ostatní ešte tvrdo spali. Chvíľu žmúril do tmy a rozmýšľal nad snom o záhadnej žene. Stála pred malou chalúpkou postavenou z obrovských zubov a kožušín. Pramene tmavých vlasov vo vlnách padali na obnažené plecia a treli sa o jednoduché kožené šaty. Zahaľovali dva plody ženskosti a nechávali Torganovu fantáziu, aby si domyslela detaily. Krk aj zápästia jej zdobili šperky z opracovaných kostných úlomkov. Ruky a dekolt skrášľovali ornamenty bielej farby kontrastujúce s jemnou zelenou pokožkou. Hotová krásavica! Mávala naňho veľkými mihalnicami a volala do útulného domčeka. Poznal ju?

Tvrдый spánok spolubývajúcich prerušil až gong. Ako na povel sa prebudili a pomaly postavili z kamenných lôžok. Torgan im zaželel dobré ráno, no nikto mu neodvetil. Neprítomne vychádzali z chatrče sprevádzaní pazvukmi telesných potrieb. Zarazene ich nasledoval von až do bane. Zobral si od chudučkých stvorení lopatu a krompáč, hodil ich do vozíka a zapískal na Oulu. S pišťaním sa k nemu náhlila dolu kopcom. Pohladil ju a vtedy si všimol natrhnutú pravú ušnicu. Zháčil sa. To predsa nebola jeho Oula! Obzrel sa za ostatnými talpaskulami, ktoré sa valili k druhým baníkom. Chvíľu chodil od jedného robotníka k druhému a skúšal nájsť svoje zviera. Bolo to však márne, všetky vyzerali na chl p rovnako. Zobral si teda túto a zapriahol ju do vozíka.

„Nezabudni na svinstvo,“ radil mu Naguk so zošúľaným papradím v hube a poklepal po sude. Torgan sa zarazil.

„To si hovoril aj včera.“

Naguk nadvihol obočie. Podarilo sa mu vykresť iskra a zapáliť tak zelenú bylinku. Jedným dlhým nádychom ju celú prepálil. Zahodil ohorok a pomaly vydychol dym cez uši. Zreničky sa mu zväčšili a biela pri okrajoch nabrali čiernastý odtieň. Prikývol.

„Plyny zabíjajú. Musíš sa posilniť, dnes zjedz všetko.“

„Mňa predsa nezabili,“ oponoval tvrdohlavo ďalej. Naguk mávol rukou a zobral si druhú stonku spoza opaska.

„Bude pršať. Radšej chod.“

Čudák. Už-už chcel ísť do štólne bez svinstva, no Naguk sa načiahol do suda a vtlačil mu ho do ruky. Predtým než sa stratil v šere hlbokkej štólne, pozrel sa smerom k oblohe. Vysoké koruny stromov tienili modrasté nebo. Zvláštne. Spomínal na dni, keď mu slnko neúprosne pražilo na plecia a búrka bola vykúpením horúcich dní. No tu slnka nebolo a na dážď si tiež nespomínal. Zadumane si prezeral okolie a zvláštne pestrofarebné rastliny, akoby ich videl prvýkrát v živote. Býval na inakšom mieste. Piesčitom a skalnatom s obzorom na kilometre ďaleko. Bolo to už veľmi dávno, ale kedy?

Po necelej hodine zbierania drahokamov ho omrzelo mať svinstvo na hube. Práve sa dotahoval s talpaskulou a priehľadná želatína mu k tomu nepomáhala. Čapol svinstvom o zem, silno potiahol zviera za popruhy a posunul ju o niekoľko metrov dozadu aj s vozíkom. Pažravú beštiu to prekvapilo a aj Torgana samotného. Netušil, že má v rukách takú silu. Zobral krompáč a zabodol ho do steny. Tá sa pod silným náporom rozmliaždila na tisíce drobných kúskov. Rýchlo pozbieral kryštály a pokračoval. Bolo jedno, kde sa ohnal krompáčom, odvsadial vyletovali fialové drahokamy. Samotnému mu to šlo omnoho rezkejšie. Rýchlo naplnil vozík, plesol talpaskulu po kožušine a poháňal ju von. Zmena sa preňho skončila. Rukami roztrhol postroj a poslal zviera naspäť do nory.

Sliny mu stekali po brade, keď došiel k bielovlasému ušatému chlapíkovi. Pokojne by ho mohol zlomiť vo dvoje holými rukami ako vetvičku. Nad ponúknutými červami zaliatymi zeminou sa mu však obrátil žalúdok. Hodil tácku o zem a rozkázal si veľký kus mäsa, ktorý bol aj dnes prikrytý pod listami tak, že nepozorné oko ho ľahko omínalo. Vytrhol mu ho z ruky, odhryzol si z neho a prežúvajúc si šiel sadnúť do trávy. Po chvíli si k nemu prisadol Naguk s porciou červov. Torgan ho ponúkol kusom svojho, no odmietol.

„Nemal si sa ulakomiť na lepšie jedlo.“

Ohriakol ho, aby si takéto reči strčil poriadne hlboko. Naguk sa s ním nehádal. Iba mlčky prikývol.

„Chudák Worthag,“ zavzdychal.

To meno mu bolo známe, no netušil odkiaľ.

„Kto je to?“

„Aj on včera zatúžil po lepšej hostine.“

Prikývol, spomenul si na jeho hlasný pokrik.

„Poznáš tu veľa baníkov.“

Prstom sa hral s posledným červom. Konečne si ho nabodol na necht a záduť si prezeral svetlú tekutinu, ako sa pomaly mieša s kúskami hliny.

„Nemalo ich byť toľko.“ Odgrgol si a už šmátral za opaskom po zelenej byline.

„Čo to páliš?“

„Všieliek. Uzdraví všetko. Hlavne svedomie. Dobrú chuť.“

Postavil sa a pobral sa ku kmeňu stromu vedľa chatrčí, v ktorých prespávali. Naguk otvoril nenápadné dvere v jeho strede. Vstúpil doň, dvere sa zavreli a konáre zahatali cestu k nim. Torgan by nad týmto zjavom aj viac rozmýšľal, no práca ho zmorila. Hlasno zívola a pobral sa s ostatnými do chatrčí. Nohy ho ledva uniesli. Vkročil do prvej poruke a zvalil sa na posteľ. Tlačila ho, chladila a keby nebol taký ustatý, určite by sa radšej vyspal vonku na udupanej zemine. Natiahol sa na tvrdom lôžku, no spánok neprichádzal. Myšlienkami zabľúdl k žene z rána. Taká krásna! Taká známa! Ale odkiaľ?

Jej obraz sa mu v hlave dopľňal. Odrazu ju okolo ramien objímali dvaja statní mladíci. Úsmevy a čierne oči určite zdedili po krásavici. Ako sa len... Ylin! Jeho manželka. Starší niesol meno Worthag a mladší Gujek. Stelesnenia otcovskej pýchy. Prečo ich opustil? Prečo je tu v baniach? Čo sa stalo? Kolesá sa mu v hlave dali do pohybu a on tuho rozmýšľal a spomínal. Závoj nevedomosti pomaly stúpala. Čriepky minulosti sa vynárali, no chaoticky, bez časového sledu. Tu sa s nimi hral, tam ich už učil loviť, teraz ich presviedčal na prvé kúsky dusenej zeleniny a odrazu sa lúčil. Kam išiel? Prečo? U Goraga, prečo?!

Vojna. Odpovedal si nakoniec. Náhle spoznanie pravdy ho zamrazilo hlboko do kostí. Elfovia zaútočili na ich územie. On s tisíckami ďalších sa ponáhlal ich zastaviť. Útržky sa mu zjavovali z temnoty zabudnutia. Prestrašný rev zápasiacich bratov, keď im polovicu tela zachvátili plamene. Piesok pod nohami sa miešal s tmavozelenou orkskou krvou a menil na bahno. Sekeru mu zničili hneď na začiatku. V poslednej chvíli zdvihol ďalšiu od mŕtveho druha. Vytrhol ju aj s rukou visiacou na rukováti. Behal po telách a zvuk lámajúcich kostí sa mu zarezával do spánkov, akoby ich ešte aj teraz mliaždil. Bok po boku s bratmi vstúpil do piesočnej búrky, ktorú na nich zoslali. Hordy elfov sa na nich vrhli ako divoká zver. Nestíhal sa ani pozeráť. Bezmyšlienkovito sekal, kántril a ich podradnú modrú krv fíkal po sebe a okolí. Nedokázal povedať, ako dlho odolával nátlaku. No s posledným podrazeným hrdlom sa na bojisko prebil lúč svetla. Prach sa usadil a on s hrstkou ďalších ostali obklopení kopami mŕtvol. Nebolo však jedinej odťatej hlavy, ktorá by niesla špicaté uši a biele vlasy. Tí zbabelci poblúznili ich myseľ a z diaľky sledovali vzájomné bratovraždy, kým ich počty neboli zanedbateľné. Zviazali ho a priviezli sem do baní. Posledné, čo mu utkvelo v pamäti, bol elf so žiarivými fialovými očami. Temná hmla sa mu valila z úst a ako všetko navôkol, rovnako zahalila aj jeho myseľ.

Musel odtiaľ utiecť. Zavrtel sa na lôžku, no údy ho nepočúvali. Ochromene ostával ďalej ležať. Chcel zakričať, zobudiť ostatných a ukončiť tak toto prekľatie. No jediné, čo zo seba vydal, bol chrapot poľahky prehlušený chrápaním. Takto bezmocne ostal až do zvuku gongu, ktorý oznamoval ráno. Druhovia vstali, popukali si kĺby a neprítomne jeden po druhom vychádzali z chatrče. Za Torganom sa ani neobzreli. Postupne dupot nôh ustával. Keď už stratil nádej, o dvere sa oprel Naguk. Torgan mu chcel všetko vykričať, no on mávnutím ruky uchlácholil naliehavé pazvuky. Lútosťivo pokrútil hlavou.

„Češť tebe a všetkým hrdinom. Nech tvoju dušu Gorag ocení pokojom a moje strašné činy tresce s porozumením.“

Zapískal na malú drevenú píšťalku. O niekoľko minút pred chatrčou zastala talpaskula s dlhým vozíkom. Naguk zdvihol Torganovo bezvládne telo a naložil ho. Tresol zviera po kožuchu a pohnal ho k šiestim zrasteným stromom. Keby sa nemohúcemu orkovi vrátila sila, zmlátil by ho domodra. Tak mohol iba nenávistne zazeráť a mlčky sledovať cestu. Konáre stromov sa odhrnuli a Naguk zastavil vozík pred veľkou dutinou. Vypriahol zviera, pretože nesmeli ísť dovnútra, a sám ho začal ťahať.

Dutina bola obrovská. Celý jej priestor zaplňali desiatky dlhých stolov, za ktorými stáli orkské robotnice. Strhané bezduché tváre prekryté svinstvom boli sústredené na prácu. Dlhé vlasy, často so šedinami, tvorili neupravené hniezda s chaoticky pozapletanými prameňmi. Špinavé a deravé kožené šaty im viali na tele a nevedeli by sa dovtípiť, že už neboli ozdobou zvýrazňujúcou plné boky a prsia. Nadúvali sa im na tele ako mechy neskrývajúce už nič krásne, iba chudý driek a vytrčajúce kosti. Kladivami drvili magické kryštály. Ružový prach potom zbierali do veľkých sklenných nádob a miešali s čiernou zápachajúcou tekutinou. Keď ustalo hlasné syčanie a praskanie, v nádobe vznikla tmavofialová dymiaca kvapalina – mágia nového veku.

Otvárala elfom možnosti, o ktorých sa im nikdy predtým ani nesnívalo. Dala im moc raz a navždy sa zbaviť strachu pred zelenými primitívnymi kreatúrami, ktoré celé veky unášali ich deti a obetovali prastarému krvilačnému božstvu. No čas ukázal slabinu obrovskej sily. Ak poblúznení orkovia vdýchli pôvodnú mágiu z kryštálov pri ťažbe alebo drvení, pomäťnosť pominula, než sa slnko dva razy objavilo na oblohe. Od toho tu bol Naguk. Dohliadal na nosenie svinstva – riečnej riasy, jedinej schopnej pohltiť mágiu. Ak sa mu to nepodarilo, musel sa postarať o následky.

Ťahal ho na samý koniec do malej miestnosti skrytej za špinavým závesom. Pristavil vozík vedľa masívneho dreveného stola, sčernetého od tmavej orkskej krvi. Prekotúľal naň Torgana, bez slova si od elfa zobral ďalšie kúsky zošúľanej paprade

a on s prázdnyim vozíkom odišiel. Miestnosť osvetľovalo iba niekoľko fakiel. Žiara oranžových plameňov narážala na ostré čepele nožov повеšaných po celej miestnosti. Orkovia boli statoční bojovníci a smrti sa nebáli. Ani Torgan sa neľakol chladného ostria, posielajúceho ho jediným rýchlym pohybom ku Goragovi po večné vykúpenie.

Chýlilo sa k večeru a Naguk sedel na tráve s ústami plnými červov. Na rozdiel od jeho druhov, on nešiel do vojny s pokrikom a vztýčenou sekerou ani neklal lebky nepriateľov napoly. Elfovia ho aj so ženou zajali, keď sa schovávali v narýchlo vykopanej nore, ktorej vchod zakryl telami padlých bratov. Každý deň nažive ho vychádzal pridraho, no on neľutoval. Urobil by to znova, ak tým ochráni pred smrťou milovanú Lamolu a malý život, čo nosila pod srdcom. Za každú cenu.

Z úvah ho prerušilo hlasné chrupnutie. Hneď vedľa neho už ďalší ork nevedome hlodal chrupavky a napchával sa mäsom vlastných druhov, ktoré ho do rána ochromí. Pri pohľade, ako mu masť stekala po prehnutých pyskoch, odvrátil tvár.

„Chudák, Torgan.“

Lucia Jakúbková

Poklady a zuby

Osmo si zakryl oči pred klesajúcim slnkom a pozoroval snežnú pláň pred sebou. Už nebolo pochyb – stáda sobolosoov sa vrátili, ohlasujúc vytúžený príchod obdobia topenia. Snežná pláň ožije životom a ľad začne vydávať svoje tajomstvá.

Zdalo sa, že obdobia sa predlžujú. Posledné obdobie mrznutia trvalo dlhšie než to predošlé a hladný bes si so sebou zobral mnoho životov. Mozole na Osmových rukách boli ešte stále tvrdé od toho, ako úporne sekal do ľadu dieru, v ktorej navždy zmizlo telo jeho otca. Zostala mu po ňom iba chatrná jurta, pár bezcenných pokladov, ktoré sa otcovi za život nepodarilo vymeniť, a pes. Ešte aj ten náhrdelník z ľudských zubov, po ktorom Osmo tak túžil, si so sebou otec zobral do vodného hrobu.

Chystal sa vrátiť do osady, keď sa na obzore zjavila osamelá bodka. Na pozadí studeného slnka sa zhrbená silueta jedného z bratov vypaľovala do Osmovej siete ako krikľavá rukavica, ktorú jeho otec kedysi dávno našiel v ľade.

Osmo vyčkával, kedy sa zjavia ďalší. Vždy sa zjavia ďalší. Vločka, zapriahnutá k saniam obďaleč, netrepežlivo zakňučala.

„Čoskoro,“ povedal jej Osmo. Ani on sa nerád presúval po zotmení, ale jasná obloha sľubovala hviezdy, a tak sa rozhodol dôverovať svojej schopnosti a psiemu inštinktu navigovať domov.

Muž prešiel svoju zvyčajnú trasu a potom zmizol za obzorom. Nikto ďalší sa k nemu nepridal. Žeby choroba, ktorá tak tvrdo zasiahla Osmovu osadu, preriedila aj beztak vymierajúce bratstvo? Nebolo tajomstvom, že osady na snežnej pláni odovzdávali svojich synov do služieb bratov s čoraz menšou ochotou. Na niektorých miestach chlapcov odmietli vydať už toľko období mrznutia a topenia, že tam bratia viac ani nechodili. Viera, že tajomný spolok chráni osady pred smrteľným nebezpečenstvom, sa stávala krehkou ako ľad v období topenia.

Ak však nestrážia nebezpečenstvo, čo potom?

Poklad, pomyslel si Osmo v duchu ako už veľakrát predtým. No dnes si po prvý raz uvedomil, že poklad možno nie je taký nedosiahnuteľný, ako sa mu vždy zdal. Ak ho naozaj stráži len jeden jediný muž...

Do osady sa vrátil za svitu mesiaca. Z otvoru v streche najväčšej jurty stúpala k oblohe tenký pásik dymu ako tichý prísľub spoločnosti. Ten, kto obýval veľkú jurtu, býval iba zriedkavo sám.

Ktosi ho chytil za lakeť. Otočil sa a pod kapucňou zbadal dve modré oči – Anea! „Kde si bol tak dlho?“ zašepkala.

„Sledoval som...“, začal, no hneď aj zmĺkol. Anea nemala rada, keď rozprával o bratstve. Verila poverám o neviditeľnom nebezpečenstve, pred ktorým obyvateľov ľadových plání chráni pár odhodlaných starcov. „Sledoval som stáda sobolšov,“ povedal a aby odviezol reč, rýchlo dodal: „Prichádza topenie.“

„Viem,“ odpovedala Anea. „Ľad vydal prvý poklad. Pod sa pozrieť.“

Vo vnútri veľkej jurty to páchlo horiacim tukom a tlejúcim lišajníkom, ktorý mal prebiť zápach z čerstvo spracovaných tuleních koží. Okolo ohňa sedelo niekoľko mužov a žien, všetko skúsení zberači. Smiali sa a v rukách im kolovala tohtoročná prvá ľadová úroda.

„Vitaj, Osmo,“ pozdravil ho Macol a urobil vedľa seba miesto akurát tak pre Aneu. Osmo si musel sadnúť k východu, odkiaľ mu na chrbát ťahal chlad. „Pozri, čo som našiel. Ara, podaj mu to.“

Jedna z mladších zberačiek podala Osmovi nájdený predmet. Na to, aký bol veľký, bol prekvapivo ľahký. Mal tvar kužela ako kel z pižmoňa, ale bol dutý a neprirodzene rovný. Oranžová farba bola na dvoch miestach prerušená dokonalým bielym pruhom.

„Čo to je?“ spýtal sa Osmo, len aby im pokazil radosť. Dobré vedel, že netušia. Podal kužeľ ďalej, akoby to nebol poklad, ale žeravý uhlík.

„Na tom predsa nezáleží. Je to úroda,“ povedal Macol a rozvalil sa na kožušinách. Končekmi prstov sa pohrával s náhrdelníkom zo zubov, ktorý mu siahala až po prsia.

„Možno je to pokrývka hlavy,“ povedala Ara a tvárila sa, že pokladá kužeľ Osmovi na hlavu. V kruhu to zašumelo smiechom.

„Možno to je na skladovanie... niečoho,“ navrhla Anea, načiahla sa za kužeľom a pokúsila sa ho zapichnúť špičkou do mäkkého snehu, ktorý sa ligotal medzi cípmi kožušín.

„Opatrne s tým,“ napomenul ju Macol, hoci musel dobre vedieť, že poklady, ktoré nachádzali pri topení, vynikali svojou odolnosťou. Osmo by Aneu nechal robiť si s jeho pokladmi čokoľvek. „Keď dôjde do osady Čitateľ, urobím na tom dobrú výmenu.“

Zberači súhlasne zabručali. To bol ich život – dolovať z ľadu zabudnuté poklady, a ak sa ukážu ako neužitočné, dúfať, že ich so svetaznalým Čitateľom aspoň za niečo hodnotné vymenia.

Osmo kedysi tiež túžil byť zberačom ako jeho otec. No stačilo pár výprav, aby sa ukázalo, že na to nemá potrebnú trpezlivosť. Zaboriť nôž do teplého tela sobolosa prinášalo uspokojenie okamžité.

Niekedy ustupujúci ľad odhalil okrem pokladov aj ich pôvodných majiteľov. Mŕtvol y tých pred nami sa previezli do osady a za veľkej slávy sa rozobrali. Ich zuby mali pre zberačov najväčšiu hodnotu. Na dôkaz svojej vytrvalosti si z nich vyrábali náhrdelníky, ktoré im obyčajní lovci ako Osmo mohli iba závidieť.

„A čo ty,“ otočila sa Ara na Osmu. „Našiel si na ľade niečo zaujímavé?“

Osmovi sa nepáčil jej tón, ani to, že sa pár zberačov opäť zasmialo.

„Vlastne áno,“ vystrčil bradu, no vzápätí sa zháčil. Má im povedať o svojej domnienke, že bes preriedil aj rady bratstva? Že po obzore sa prechádza jediný opustený muž s plecami zvädnutými pod ťarchou bremena, čo naňho padlo? Čo ak ho opäť vysmejú? Alebo ešte horšie – čo ak mu dajú za pravdu a vyberú sa hľadať poklad bratstva bez neho?

„Chytil som snežnú lišku,“ zamrmlal nakoniec. „Bude z nej dobrá čapica.“

Po tej zbytočnej poznámke mu zberači viac nevenovali pozornosť. Osmo sa pohrúžil do vlastných myšlienok. Vrátila sa k nemu spomienka, ako raz našiel na ľade nôž v koženej pošve so symbolom bratstva. Čepeľ bola ostrejšia než zuby medveďa. Hneď vedel, že niečo také by nedokázal vyrobiť žiaden osadník.

Jeho poverčivý otec ho vtedy donútil nôž utopiť. Tolká škoda!

V jurte bratstva však takých nožov bude habadej. Čo keby... čo keby sledoval brata po jednej z jeho obchôdzok? Nechal sa doviesť k tomu, čo muži tak oddane strážia už celé generácie? Ak by tam skutočne číhalo nebezpečenstvo, posledný z bratov by ho predsa ochránil. A ak by to bol poklad, ako sa Osmo domnieva...

Všimol si, že Anea ho svojimi modrými očami zamyslene pozoruje.

Postavil sa na odchod. „Zajtra ulovíme kopu mäsa,“ vyhlásil. „Potrebujem mať silu v rukách.“

Nikto okrem Aney mu nevenoval pozornosť.

Zástup tmavých bodiek sa na obzore zjavoval odnepamäti. Bol to spôsob, akým bratstvo oznamovalo svetu: *Sme tu a vy by ste sa s nami nemali zahrávať.*

No presne to mal Osmo za lubom, keď sa uistil, že tri dni po sebe sa prišiel ukázať ten istý zhrbený muž.

Na štvrtý večer počkal, kým sa zotmie, a so žalúdkom stiahnutým od vzrušenia a nervozity sa vydal v bratových stopách. Vedel, že jurta bratstva nemôže byť ďaleko, hoci sa jej osadníci celý život vyhýbali a málokto ju videl na vlastné oči.

To preto, že sú všetci zbabelci, hovoril si v duchu Osmo.

Sane nechal na vršku, odkiaľ muža pozoroval. So sebou si zobral iba nôž, tulec s fackou a Vločku.

Snežná pláň sa ničím nelišila od ostatných, no predsa mal Osmo v nohách napätie, akoby našľapoval po tenkom ľade. Niekde v diaľke sa telili ľadovce a napĺňali

temnejúcu krajinu tichými stonmi. Aby si dodal odvahy, predstavoval si všetky tie výmenné obchody, ktoré s pokladmi bratov urobí.

Jurtu. Ako prvé vymení svoju jurtu za tú Macolovu. Potom by sa k nemu mohla nastahovať aj Anea. Zadováži jej náhrdelník zo zubov, aby bola spokojná, nemusela toľko snoriť po pokladoch a radšej mu porodila synov. Synov, ktorých im už žiadne bratstvo nevezme...

Brloh bratstva sa pred ním vynoril z temnoty ako spiaca líška prikrytá snehom. Nepodobal sa na žiadnu jurtu, akú Osmo v živote videl. Steny boli z kameňa, kolmé ako nôž zabodnutý v ľade. Možno je predsa len niečo pravdy na tom, že jurtu bratstva postavili *tí pred nami*.

Očami našiel vchod, ukrytý za visiacimi kožami, jemne sa trepotajúcimi vo vzdúvajúcom sa vetre. Chrbticou mu prešiel mráz. Za tými kožami ho čaká poklad.

Alebo smrť.

Mimovoľne o krok ustúpil. Pohľad mu padol na jeho psa. „Chod' prvá,“ oboril sa na zviera a popchol Vločku vpred. Dovtedy poslušná sučka zakňučala. „Chod', lebo ťa tu nechám zmrznúť,“ pohrozil, ale slová mu z úst utrhol vietor. Veď doma tomu psisku ukáže, kto je tu pán!

Doma. Teraz by sa vo svojej bezpečnej jurte ukladal na spánok. Možno by sa mal predsa len vrátiť. Ešte pár dní pozorovať obzor. Prísť počas dňa. Áno, tak to bude správne.

S pocitom úľavy sa otočil na odchod. Jeho radosť však netrvala dlho.

Na temnej oblohe svoj tanec smrti predvádzal pár snehových vločiek.

Ak by ich pribudlo, mohol by cestou domov poblúdiť. Veď hviezdy na juhu už vôbec nevidno. Zaiste sa blížia mraky.

S narastajúcou hrôzou si uvedomil, že cesty späť v túto noc už niet.

Zakľal a trasúcou sa rukou vytiahol nôž na pitvanie soboloso. Vrátil sa ku vchodu. Srdce mu bubnovalo ako psie laby na ľade. Po dlhom otáľaní sa napokon odvážil voľnou rukou odhrnúť kožu.

Spravil dva vážavé kroky do temnej diery. Do chrbta sa mu oprel poryv vetra a v tej chvíli niečo z útrobov brloha zakvílilo ako zviera v posmrtnom kŕči. Z toho uši drásajúceho tónu Osmovi stuhla krv v žilách. Chcel utiecť, ale nohy mu vypovedali službu. Jeho telo sa premenilo na kameň, iba srdce sa trepotalo v hrudnom koši ako snežná hus chytená za krk.

Stál tam ako ľadová socha, až kým výkrik smrti načisto nezanikol. Vzápätí kože zašuchorili, zjavila sa medzi nimi Vločkina hlava a kvílenie začalo odznova.

Výjav sa zopakoval ešte dvakrát, než Osmo pochopil, že má niečo dočinenia s vetrom, ktorý do tunela prefukuje cez nechránený vchod. Celý strpnutý vytiahol z tulca fakľu, kresadlo a ocieľku. Na siedmy pokus sa mu podarilo zapáliť iskru.

„Chod' prvá,“ opäť nakázal Vločke.

Chodba bola nepochopiteľne veľká a steny neprírodzene rovné. Chvíľu malými krokmi napredoval rovno, potom sa chodba zatočila a Osmo klesal po stupienkoch dole do desivých hlbín, aké v jeho svete patrili iba mŕtvym.

Po chvíli však začal nachádzať stopy po živote. Hromady tuleních kostí. Debnu s harpunami špicatejšími než ihla zo slonoviny. Poklady, aké po sebe zanechávali *tí druhí*. Nádobu, ktorá nič nevážila, a predsa by dokázala udržať viac tulenieho tuku ako Osmov kožený vak. Tuniku žltú a lesklú ako poludňajšie slnko, s osobitným návlakom na každú končatinu. Kopu predmetov, ktoré si svoj účel nechávali pre seba, ale leskom, farbou a precíznosťou tvarov ďaleko prevyšovali všetko, čo kedy v osade vyrobili.

Vidina bohatstva začala pomaly obrusovať hrany Osmovho strachu.

Pokračoval hlbšie do nory. Ozvena vlastných krokov mu prezradila, že priestor okolo neho sa zväčšuje. Zdvihol fakľu nad hlavu. Svetlo dopadlo na obrovskú ľudskú tvár zvráštenú v čírom zúfalstve, kamenné oči vyvrátené hrôzou, ústa otvorené v nemom výkriku. Spoteným telom mu prešla vlna tepla. Opäť celý strýpol, čakajúc na svoju smrť ako ryba na ľade, ktorú zabije jej vlastné tlkotajúce srdce.

A znova si po neho smrť neprišla.

Poryv strachu povolil a Osmo zistil, že sa dokáže pohnúť. Očami blúdil po miestnosti. Tam, pod tou strašnou tvárou!

Prikradol sa ku kope kožušín v tvare spiaceho človeka a pozoroval, ako sa takmer nepozorovateľne hýbu v rytme mužovho dychu.

Predstavil si, že to je telo sobolosa, ktoré mu doniesli vypitvať.

Zavrel oči.

A bodal.

Bodal si cestu k pokladu, ktorý posledný z bratov strážil.

Do osady sa vrátil ako boháč. Sane mal naložené tak, že ho ani netrápilo, keď cestou zopár pokladov vytratil. Bral všetko, no najväčšmi to, čo nedokázal pomenovať. Nástroje ľahké ako vtáčia kosť a tvrdé ako kameň. Nádobu priehľadnú ako námraza. Návrky na telo, ktoré odpudzovali vodu, hoci neboli potreté tukom. Mnohé z pokladov boli označené symbolom bratstva – veľkým žltým trojuholníkom s čiernou bodkou uprostred a troma čiernymi trojuholníkmi vychádzajúcimi z jej stredu.

Anea tvrdila, že to je letiaci orol, ktorý nesie v pazúroch poklady starého sveta.

„Je tam toho viac,“ vyhlásil Osmo a rozvalil sa na kožušinách spôsobom, akým si to vo svojej starej jurte nikdy nemohol dovoliť. „A dávaj pozor na tú lopatku. Ešte ju budem potrebovať.“

„Ako vieš?“ spýtala sa Anea. Neľahla si k nemu, no rozhodol sa jej to tentoraz odpustiť. Keď príde Čitateľ, sama pochopí, kto sa stal tým najbohatším zberačom široko-ďaleko.

„Ďalšie poklady sú zahrabané pod zemou. Stačí sa za nimi načiahnuť. Je to však priveľa práce na jedného muža. Preto som sa rozhodol, že toho, kto mi pomôže s kopaním, náležite odmením.“

Pravdou bolo, že si tým podzemným bohatstvom nebol istý, ale trocha poctivej práce nemôže zberačom uškodiť.

A tiež sa mu nechcelo kopať samému.

„A to všetko ti povedal ten brat?“ spýtala sa Anea.

„Áno,“ potvrdil Osmo. „Boli to jeho posledné slová predtým, než si ho zobral bes. Zomrel na tú istú chorobu, čo môj otec. Ešte dobre, že som tam bol práve ja. Koho raz bes obíde, k tomu sa už viac nevráti. Ak by tam išiel namiesto mňa Macol, tak by...“

„Psst,“ prerušila ho Anea.

Osmo sa zamračil. „Čo to...“

Spoza stien jurty k nim doľahol tlmený krik. „Čitateľ! Čitateľ prišiel!“

Čitateľ sa rozložil v kruhu uprostred osady. Osmo s prekríženými rukami sledoval, ako sa zberači zliezajú so svojimi úbohými trofejami. Obchodník a učenec v jednom totiž oplýval vzácnou schopnosťou čítať v znakoch *tých pred nami*, a preto často vymenil aj poklady, ktoré sa pre život v osade neujali.

Rozhodol sa, že pôjde ako posledný. Čitateľa tak donúti spod prikrývky na saniach vytiahnuť svoje najcennejšie poklady, ktoré si určite schováva na tie najdôležitejšie výmeny.

Slnko už pomaly zapadalo a čistina okolo nich sa vyľudnila. Osmo pred Čitateľom rozložil žlté nohavice s tunikou a kapucňou, ktoré odpudzovali vodu. Znervóznel, keď Čitateľ začal venovať pozornosť najmä symbolu bratstva.

Napokon sa muž vystrel. Jeho tvár, ošľahaná životom na nehostinných pláňach, sa mračila. „Nechcem to,“ zavrčal.

„Čože?“ zháčil sa Osmo. Žeby Čitateľovi po celom dni zámen nezostala dostatočne hodnotná protiváha? Rýchlo preto dodal: „Vymením to hoc aj za tvoj náhrdelník zo zubov.“

„Nechcem to. Poznám ten symbol.“ Čitateľ ukázal na žltý symbol bratstva na mieste, kde by tunika zakrývala hrud'. „Je prekliaty. Mal by si to vrátiť, kde si to našiel.“

Osmo rýchlo uvažoval. Osadníci teraz pripravujú večeru, no čoskoro dolezú do jeho veľkej jurty, aby si porovnali úlovky a vypočuli Čitateľove príbehy z odľahlých pláni. Ak sa rozkrikuje, že Osmove poklady sú nevymeniteľné, Osmo príde o jurtu, o úctu, o Aneu...

„Dobre,“ povedal Osmo. „Verím ti. Čo keby si túto noc prespal v mojej jurte? Na revanš mi môžeš porozprávať všetko, čo o prekliatom poklade vieš. Ak je taký

nebezpečný, musíme pred ním ochrániť aj ostatných. Ale nikomu ďalšiemu o tom nehovor. Nechcem vystrašiť ženy.“

Celý večer sedel Osmo ako na trňoch. Keď v jurte konečne osireli, prikradol sa k Čitateľovi. „Porozprávaj mi o tom prekliatom poklade,“ vyzval ho.

Čitateľ k nemu zdvihol unavené oči. „Najskôr mi povedz, kde si to našiel.“

Osmo pokrčil plecami. „Na ľade.“

„Nie všetko, čo vydá ľad, je pokladom,“ zamudroval Čitateľ. „Vedel si, že väčšina zo znakov, ktoré *po tých druhých* nachádzame, sú výstrahy?“

„Nerozumiem...“

„Ten symbol na tunike.“ Muž varovne zdvihol ukazovák. „Vystriha nás pred hrozbou, ktorá vyhubila tých pred nami. Najlepšie by bolo odnieť to atómovým bratom...“

„Komu?“

„Atómoví... to je jedno,“ mávol rukou Čitateľ. „Oni strážia nebezpečenstvo, ktoré *tí druhí* zakopali pod zem. Bratia budú vedieť, ako s prekliatym pokladom naložiť. Môžem ísť s tebou, ak sa bojíš. Ak máš takýchto pokladov viac, vezmeme všetky. Bratia sa ti určite poďakujú.“

Osmo hľadel na muža, ako sa ukladá na spánok. Pri svetle dohasínajúceho ohňa vyzeral tak trochu ako sobolos, ktorého treba zaklať skôr, než sa jeho mäso pokazí.

„Nikam nepôjdeme,“ povedal Osmo a siahol po noži, ukrytom pod kožušinou.

„A to už prečo?“ spýtal sa Čitateľ.

„Pretože mŕtvy sobolos ďaleko nezájde.“

„Kde je Čitateľ?“ spýtala sa Anea nasledujúce ráno.

„Musel odísť, kým som spal,“ pokrčil plecami Osmo. „Jeho sane sú preč.“

Aby jej nemusel ďalej odpovedať, pustil sa do obriadenia nového psieho záprahu, ktorý si pri poslednej výmene zadovážil.

„Dnes nezapriahneš Vločku?“ pokračovala Anea.

Je toto život so ženou? pomyslel si Osmo. *Samé nekonečné otázky?*

„Vymenil som ju s Čitateľom,“ zaklamal a ukradomky sa pozrel na obzor, kam poslal Vločku so saňami naloženými Čitateľovým telom. „Dostal som za to náhrdelník zo zubov, pozri.“ Začal si rozopínať tuniku pri krku.

Anea sa zamračila. „Náhrdelník by si si mal vyrobiť sám...“ spustila, no Osmo ju podráždene zahriakol.

„Buď už ticho, inak ťa nechám doma!“

To ju nielen umlčalo, ale zvyšok cesty do jurty bratstva sa od neho držala ďalej. Osmo si však z toho ťažkú hlavu nerobil. Vidine bohatstva neodolá ani tá najlepšia zberačka. Veď predsa majetok je jediný dôvod, prečo to ľudia robia. Keď vykopú zvyšný poklad atómových bratov, Anea bude jeho.

Užíval si, ako sa zberači boja výstražných mechanizmov jurty. Ako si zapchávajú uši pred veterným kvílením, ako sa stráňa zostupovať dole do hlbokaj nory, pozrieť sa do tej strašidelnej kamennej tváre. Gniavila ich ťarcha zeme nad ich hlavami. Zbabelci!

No aj tak so sklonenými chrbtami kopali tam, kde Osmo ukázal. Tešili z úlomkov po tých druhých, ktoré nachádzali v zemi, hoc to boli často iba nepoužiteľné fragmenty so symbolom bratstva. Zo dvakrát našli aj predmet s vyobrazením ľudskej lebky. Osmo si tým plánoval vyzdobiť jurtu.

Kopali niekoľko dní a niekoľko nocí, až sa konečne dostali k žltým sudom uloženým hlboko pod jurtou. Anea mala od námahy tvár, krk a ruky celé červené. Niekoľkým zberačom sa vyhodili na koži pluzgiere. Aj Osmovi bolo akosi ťažko, ale vidina pokladu ho hnala dopredu tak, ako keď vietor ženie búrkové mračná.

„Už je to tu,“ šepkal sám pre seba, keď konečne vytiahli prvý žltý sud.

Prekonal slabosť a zahnal sa sekerou, zabárajúc ju hlboko do plechu. Než sa dokázal zahnať druhýkrát, nevoľnosť ho zlomila v páse a pokropil zem zvratkami.

Medzi krvou a nestrávenými zvyškami potravy sa beľal aj jeho zub.

Klaskovo

Ako to už v laboratóriách býva, laboratórium zvierala zima. Pravda, v niektorých môže byť aj teplo. Záleží na tom, čo v laboratóriu robíte. Doktor Džener s pánom Fipsom vyvíjali vakcínu a potrebovali chlad. Ak by pestovali povedzme geneticky modifikované rajčiny, vhodnejšie by bolo teplé laboratórium. Ale to tiež nie je isté. Ak by vyvíjali geneticky modifikované rajčiny pre studené podnebné pásmo, zrejme by tiež potrebovali chlad.

Veda vôbec nie je jednoduchá a vedel to aj doktor Džener. Dôkazom tohto faktu boli jeho spotené pazuchy a prúd potu stekajúci dole chrbtom.

„Áno, áno. Je hotová, ale robíme posledné testy,“ hovoril do telefónu a čítal si pri tom emaily. ... čím najskôr to pôjde. Nemáme kapacity pre ďalších pacientov a nových sme museli odmietnuť. Hrozia nepokoje a nemocnice strážia bezpečnostné zložky ... Doktorovi Dženerovi z čela spadla na klávesnicu kvapka potu. Len čo ju zotrel, nahradila ju ďalšia. „Verte mi, nepotrvá to dlho. Nanajvýš dva, tri dni. Áno, uvedomujem si to. Lenže ja som vedec, pán prezident. Vedec. Nemôžem do obehu pustiť neotestovanú vzorku. Naozaj? Ale to nie je môj problém. Prosím? Nie, nemôžem za to, že sa nedodržovali opatrenia. A nehovorte mi o Hippokratovej prísaha. Poznám ju lepšie, ako vy svoje právomoci.“

Pán Fips sa nenápadne priblížil k svojmu mentorovi. Ako hlavný asistent zodpovedal aj za doktorov stav. Nie že by to mal v zmluve, jednoducho mu na ňom záležalo. Bol preňho vzorom od štúdií medicíny. Odkedy ho spoznal, túžil pracovať pod jeho vedením. Ak by bolo treba, ponúkol by mu svoje telo na testovanie vakcín. Ale to by Džener odmietol. Bol to vedec v pravom zmysle slova. Fips sa posunkom opýtal, či je všetko v poriadku.

„Jasný,“ mávol Džener rukou. „A potom im ešte povieť, že som vírus vlastne vyrobil ja. Na to vám, s prepáčením, kašlem, pán prezident. Áno, áno. Aj tak na to kašlem. Nie. Radšej obetujem tisíce za dva dni, ako by som obetoval milióny v budúcnosti. Práve naopak, verím si. Lenže som zodpovedný. Komando? Tak viete čo, pán prezident? Podpíšte mi to. Podpíšte, že preberáte plnú zodpovednosť, a ja vám

dám vakcínu. Chcem aj podpis premiéra a ďalších členov vlády. Áno. Nie. Váš podpis, áno, áno. A potvrdenie. Od najvyššieho súdu. Fajn. Hneď ako mi to pošlete, odošlem recept VaxFixu. Do pár hodín. Áno, áno. Výroba vakcíny potrvá pár hodín. Prepáčte, ale to som vám už vysvetľoval. Pretože nemám výsledky záverečných testov,“ zvýšil Džener hlas. Pán Fips si ho nervózne premeriaval. V takomto stave doktora ešte nevidel. „V poriadku. Do počutia.“

Džener odhodil telefón a otvoril ďalší mail. Utrel si okuliare do pláštá a pustil sa do čítania. Všetky správy naňho hrozivo naliehali. Najradšej by na ne odpísal niečo ako *Pálte už konečne do riti*. To by však nebolo z medicínskeho hľadiska etické a ani by to neprosperovalo dobrým vzťahom. „Ako sme na tom, pán Fips?“

„Robíme posledné testy plazmidov. Bude to trvať dvadsať až tridsať hodín,“ vystrel sa Fips do pozornosti.

„Obávam sa, že to stačiť nebude.“

Fips v úctivej vzdialenosti čakal, či doktor niečo dodá. Nechcel ho viac rozrušiť, pán prezident v tomto smere odvieďol skvelú robotu.

„Pozrime sa, on to fakt spravil,“ otvoril Džener email od prezidenta. Mal v ňom kompletne podpisy vlády s pečiatkou najvyššieho súdu. „Pán Fips, ako vytlačím tento dokument?“

„Najprv zapojíme tlačiareň do počítača,“ načialhol sa asistent ku kľbku káblov pod stolom.

Doktor Džener sedel vo svojom kolieskovom kresle a sledoval reportáž. Dvadsaťštyrihodinové vysielanie pokrývalo úplne všetko. Kolabujúce nemocnice, kolabujúce zásobovanie, výtržnosti, výpadky vody a elektriny. Na laboratórium a dvoch vedcov si nikto nespomenul.

„*VaxFix denno denne zo svojich výrobných hál vypúšťa desiatky tisíc vakcín. Napriek tomu sa však zdá, že tempo nie je dostatočne rýchle. Dnes sa spolu sa opýta me výkonného riaditeľa na prognózu výroby,*“ hlásila reportérka.

„Doktor Džener?“

„Pán Fips?“

„Nemali by sme im dať vedieť, čo sme zistili? Viete, to DNA kukurice v plazmide môže prekódovať antigén. Pravda, nie je komplexný, takže ľuďom asi nenarastú listy, ale môže to byť nebezpečné.“

„Antigén bude v kontakte s vírusom v poriadku. Aj keby náhodou nejakým spôsobom zmutoval,“ pretrel si Džener oči a pevne zvieral operadlá kresla. Chcelo sa mu kričať. Najlepšie na pána prezidenta.

„To áno. Lenže ak sa antigén prekóduje, môže sa to prejaviť pri jeho kontakte s... No napríklad pri jeho kontakte s neznámou.“

„Príklad by mal byť konkrétny. Neznáma v príklade,“ pokrútil Džener hlavou. „To nie je dobrý príklad.“

„Viete, čo tým chcem povedať,“ zneistel Fips. Výsledky testovania vakcín ukázali nejasnú situáciu. Nebola priamo nebezpečná, ale mohla byť veľmi nebezpečná. V laickom jazyku sa dal tento problém opísať asi takto: Injekčná striekačka s liekom proti vírusu obsahuje kúsok kukurice. Tento kúsok kukurice môže po pichnutí injekcie do tela človeka niečo spôsobiť. Čo, kedy, kde, za akých podmienok a či vôbec – nikto nevie.

„Samozrejme, že to viem, pán Fips. Nedostával by som objednávky na vakcíny, keby som to nevedel.“

„Takže keď to viete, oznámime to VaxFixu?“

Doktor sa usmial. Pôsobil, akoby zjedol tú najkyslejšiu kapustu na svete. Fips si vo vreckách pláštá stiskal palce v pästiach. „Už to vedia pán Fips. Vie to celé vedenie VaxFixu. Vie to pán prezident, vie to vláda. Vedia to lekári. Vedia to všetci, ktorí to vedieť majú.“

„Takže oni o tom vedia a nezastavili výrobu?“ sledoval Fips zábery z výrobných hál VaxFixu.

„Presne tak. Presne tak, pán Fips.“

„To nie je veľmi dobré.“

„Ste oveľa lepší študent, než by bol pán prezident.“

„Nemali by sme s tým niečo spraviť?“

„To je otázka na doktora filozofie, a nie na doktora medicíny. Koniec koncov, svoju povinnosť sme si splnili. Vyrobili sme vakcínu. To, že nie je v poriadku, sme oznámili všetkým, ktorí sú zodpovední za jej výrobu. A distribúciu. Aj keby sme to všetko chceli zastaviť, nedokážeme to. Za pár dní to bude ešte horšie, to mi verte. Ľudia sa vlámu do VaxFixu a vyrabujú nemocnice. Každý sa chce zachrániť a nikto im v tom nezabráni. Hotový armagedon.“

„Tak,“ obrátil sa Fipsovi žalúdok. Zdalo sa mu, že vyvráti všetko, vrátane svojich orgánov. V hrdle sa mu zasekla hrča a mozog pracoval len akosi sporadicky. Akoby ho niekto udel lopatou po hlave. „Tak čo budeme robiť?“

„Najlepšie spravíme, keď si zoženieme zásoby. Potraviny, vodu, benzín. Možno náhradnú centrálu. Skrátka, všetko, čo sa môže hodiť.“

„Myslíte, že...“

„Myslím si, že nás prezidentov podpis neochráni. Pred ničím.“

Doktor Džener s pánom Fipsom sa skrývali za stromom. Niekoľko mesiacov boli nútení držať diétu, a tak sa zmestili aj za jeden. Z diaľky pozorovali lesnú chatu. Sledovali ju už niekoľko dní a vedeli, že na chate žijú rodiny tých, ktorí prežili. Vytypovali si jedno blondavé dievčatko. Nechcelo poslúchať rodičov a bolo viac-menej bezbranné. A ako bonus rado odbiehalo do lesa.

Džener s Fipsom dlho zvažovali, ako postupovať. Nakoniec sa rozhodli pre radikálny krok. Z osamelosti v tajnom laboratóriu im už poriadne prepínalo. Nutne potrebovali niečo robiť. Raz za čas sa im podarilo cez vysielaciu zachytiť signál. Väčšinou znel nejako takto: „*Prosím, pomôžte nám.*“

Keď už vedci počuli niekoľko prosieb o pomoc, rozhodli sa im vyhovieť. V konečnom dôsledku stav spoločnosti bol tak trochu aj ich vinou. Niekoľko mesiacov po vypustení ich vakcíny do obehu ľudia začali pukať ako pukance. Prejavilo sa to hlavne počas letných horúčav. Vysoké teploty spustili mutáciu plazmidov vo vakcínach. Antigén zmutoval a ovplyvnil ľudský imunitný systém. Ten okrem vírusu reagoval aj na zvyšujúce sa teploty. Na častiach tela ožiarených slnečnými lúčmi navierali ľuďom nádory. Tieto nádory neskôr praskali a menili sa na biele penové hrče pripomínajúce pukance. Človek mal po ich explózii tendenciu umrieť na kolaps imunitného systému, dehydratáciu a vyčerpanie.

„Teraz, pán Fips, je čas,“ pripravil si doktor Džener striekačku so sedatívom pre kone. Nič vhodnejšie v laboratóriu nenašiel. Keď sa dievčatko priblížilo k lesu, Fips ju stiahol za strom. Zmestili sa tam aj traja. Pridržal jej ruku na ústach a Džener jej pichol sedatívum. Dievčatko sa zatriaslo a omdlelo.

„Je to určite bezpečné, doktor?“

„Čo je v tejto dobe bezpečné, pán Fips? Musíme zachrániť, čo sa dá.“

„A keby sme sa ich opýtali, či nám ju dobrovoľne nedajú?“

„Rozstrieľali by nás na častice. Nezabúdajte, že to nie sú vedci, ale primitívi. Vládnu im pudy. Hneď ako by zistili, kto sme, eliminovali by nás. Ja by som tiež neodpustil, keby zo mňa niekto spravil pukance.“

Džener a Fips odviezli spiace dievčatko do laboratória. Teda, dalo by sa polemizovať, či išlo o spánok alebo o kómu. Terénne vozidlo nechali schované v lese. Fips síce namietal, že bude musieť dievčatko niešť, ale museli byť opatrní. Nechceli spraviť ďalšiu chybu, ktorá by zničila ľudstvo.

V laboratóriu mláďa človeka pripevnili na lôžko. Napojili ho na systémy a s uspokojením zistili, že má životné funkcie v poriadku. Boli odhodlaní vytvoriť novú vakcínu a napraviť staré chyby.

„Pán Fips, toto je veľký deň. Dnes sa začne vývoj prostriedkov, ktoré vyliečia Prezidentov syndróm,“ pripravoval si Džener skúmanky a injekcie.

„Prezidentov syndróm?“

„Áno, áno. Tak som nazval tie pukancové nádory. Veď je to vlastne jeho vina. Čiastková, ale je. Začneme s odberom krvi, pán Fips,“ premeral si Džener proti svetlu ihlu.

„Čo to je?“ odhrnul Fips dievčaťu rukáv. Na predlaktí mala remienkom upevnenú čiernu skrinku. Blikalo na nej červené svetielko.

„Hovorí sa tomu lokátor, vy úchylné prasce,“ odkiaľsi vyskočila mama dievčatka. Fips si ju dobre pamätal. Mal ju napozieranú, pretože to bola takmer jediná žena, ktorú za posledné mesiace videl. Nachvíľu sa začervenal. Keď mu spríska brokov rozhodila vnútornosti po laboratóriu, pochopil.

„Kurva,“ stihol vykriknúť Džener. Vzápätí mu vzali broky pľúca na výlet.

„Poď, dievčatko, beriem si ťa domov,“ zdvihla matka dcéru do náručia. Miestnosťou sa šírila vôňa strelného prachu.

„Mami? Kde to sme?“

„V brlohu kožkárov. Vavela som, že ťa chytia, keď budeš chodiť do lesa.“

Jakub Nedoba

Tam dole

Miňo pokynul rukou k dverám, čím dal najavo, že prehliadka jeho nového domu v Pustej aleji sa končí v kuchyni. Naša trojčlenná kolaudačná čata ho poslušne nasledovala.

„Ciboha! Ty si musel dostať aké odstupné!“ vyhrklo z Mareka okamžite. Už obývačka na nás urobila dojem, ale tá kuchyňa! Dnešní mladí, ktorí si hovoria hipsteri či tak nejako, by za taký nábytok predali aj vlastnú babku.

Ukážka zo socialistického katalógu päťdesiatych rokov, ale bez jediného škrabanca či inej patiny. Ak by som Miňa nepoznal, upodozrieval by som ho, že si to dal vyrobiť na zákazku. Mal som už na jazyku: „*Vonia to tu novotou*“, no Miňova čerstvá exmanželka sa za slobodna volala Novotová, a tak by to mohol vnímať ako provokáciu.

„Máš to tu naozaj pekné!“ pochválil aj Dušan a pokúsil sa o úsmev. Miňo nereaľoval, došuchtal sa k svojmu retro šporheltu a vareškou premiešal obsah hrnca.

Kedysi sme boli nerozlučná štvorica, no teraz sme sa videli po vyše roku. Vlastne to bolo prvý raz od hromadného prepúšťania vo fabrike. Väčšina chlapov v meste razom prišla o robotu. Zavreli nám aj poslednú krčmu, a tak sme sa nemali kde stretávať.

Posadili sme sa na červenú rohovú lavicu a Miňo položil na stôl tri tanieri, pre seba nie. Drevenou žufankou každému poriadne naložil. Vymenili sme si nedôverčivé pohľady, ale Dušan, ktorému bachor prevísal cez tepláky, sa neudržel a pustil sa do toho.

„Boha mu, to je ale dobrý guláš!“ povedal Marek a ani nestihol dožuť. „Čípoš, ale tak akurát!“ Huňatá húsenica pod jeho nosom, ktorú si pestoval od učňovských čias, nabrala paprikovo-červený odtieň. Hlasný mľaskot dodal odvalu aj nám, aby sme okoštovali.

Prvé sústo ma prinútilo prehodnotiť všetky spomienky na starkého guláš, ktorý bol až doteraz mojou svetovou jednotkou. Mäso sa rozplývalo na jazyku, zemiaky akurátne uvarené, vôbec sa nerozpadávali. A ten chlieb! Ten chrumkavý chlieb! Stratil som zábrany a ktovie, či som nemľaskal ešte hlasnejšie než Dušan.

„Veru, Miňo, si sa tuším medzitým naučil variť. Už si vystačíš aj bez Evy,“ povedal Marek.

„Boha, Marek, nehaj tak!“ okríkol ho Dušan.

„A prečo akože? Veď to je strašne nespravodlivé! Nechápem, ako mu to Attila mohol urobiť! Najlepší kamarát!“

Hostiteľ nevyzeral, že by sa ho to dotklo. Mlčky odkrojil z chleba, keďže na stole sa nám už minul.

Bum! Ozvalo sa náhle, až sa nám zachveli poháre na stole.

„Boha, čo to?“ strhol sa Marek.

Bum! Bum! Bum!

Údery zneli v pravidelnom rytme, akoby niekto klopal z hlbín.

„Ide to z pivnice!“ vykrikol som. „Čo tam máš?“

Bum! Bum! Bum!

„M... m... mačka,“ precedil Miňo cez zuby. Nikdy nebol veľký rečník, ale dnes zo seba vysúkal sotva pár slov.

„Ty máš mačku?“ nadvihol Marek obočie.

„Di... di... divá,“ koktal Miňo.

S Marekom sme si vymenili nedôverčivé pohľady, no Dušana nechal ten rachot chladným a ďalej sa ládoval.

Kráčali sme k neďalekému parčíku, zatiaľ čo Dušanovi v igelitke štrngotali zaváraninové poháre so zvyškom guláša. Miňo nás so skleným pohľadom sledoval z dverí, až napokon vošiel dnu a zabuchol za sebou. Keď sme zmizli za rohom, Dušan spustil:

„Fasa chalan, ten Miňo. Varí jak kráľ!“

„Kurva, to sa budeme tváriť, že sa nič nestalo?!“ osopil sa na neho Marek.

„A čo sa malo stať?!“ čudoval sa Dušan.

„Tie zvuky z pivnice, kristepane!“

„Veď si počul. Má tam mačku.“

„No určite taký rachot narobí mačka. To by tam musel mať minimálne pumu!“

„Čo naznačuješ?!“

„No zrejme to, čo napadlo každému jednému z nás!“

„Čo nám malo napadnúť?“

„Že tam Miňo niekoho drží!“

„Drbe ti?!“

„Pozri. Celý čas bol nejaký divný, jednu súvislú vetu nepovedal. Eva mu zdrhla a načisto mu preplo.“

Nevydržal som: „Keby každý, koho nechala žena, mal niekoho v pivnici, tak je každý druhý chlap kriminálnik. Aj ja som už druhý mesiac sám a neposeriem sa!“

„Čože? Teba tiež Jana nechala?“ spýtal sa Dušan a fúziská na znak súcitu zvrátil do tvaru vokáňa.

„Hej, zdrhla s takým starým Rakušákom,“ odvrkol som.

„Boha, to mi je ľúto.“

„Nemusiš ma ľutovať. Ľutuj radšej Rakušáka,“ povedal som a zapálil si cigaretu.

Marek si povzdychol: „Ale to je celé nahovno. Odkedy zavreli fabriku, vidíme sa raz za čas a nevieme o sebe ani takéto kurva dôležité veci.“

„Ja som v pohode. Vôbec nič Jane nevyčítam. Ženy sú tak prispôsobené – majú oveľa viac vyvinutý pud sebazáchovy. Tridsať rokov som domov nosil slušné prachy, no teraz sme žili z ruky do huby a kupovali žrádlo v zľavách. Nedivím sa jej, že to nechcela takto ťahať do dôchodku,“ povedal som.

Marek sa poškrabal za uchom a odvetil: „No dobre, to je tvoje rozhodnutie. Ale čo Miño? Evu nikto posledný rok nevidel. Ani Attilu. Čo keď ich tam má oboch?!“

„Počul som, že išli do Győru, Attilovi tam vybavil bratranec robotu,“ povedal Dušan, zatiaľ čo prežúval suchý chlieb, ktorý mu Miño pribalil ku gulášu.

„To môžu byť kecy. Obaja zmizli z facebooku a nikto tu o nich nemá žiadne informácie. A ak sú aj v pohode a Miño má v pivnici niekoho iného, musíme zavolať stopäťdesiatosmičku, inak budeme považovaní za spolupáchateľov!“ nedal sa Marek odbiť.

„Zavoláme fizlov, oni prídu, pozrú do pivnice a nájdu tam mačku. Miño bude mať hanbu na celé mesto a v živote už s nami neprehovori!“ namietal som.

„No to by už len bola zmena. Ani dnes toho veľa nenarozprával...“ prekypoval Marek sarkazmom.

„V poriadku. Ak si chceš splniť občiansku povinnosť, dá sa to urobiť aj inak. Tu sa schováme, a keď pôjde Miño na nákup, vojdeme dnu a pozrieme tu pivnicu,“ navrhol som.

„Čo keď tam má kameru?“ varoval Marek.

„Miño. Ten pračlovek? Vážne?“

„Ja nikam nejdem. Očividne mu preplo. Nechcem skončiť aj ja v pivnici.“

„Tak nechod, keď si dosraný. Pôjdem sám. Koniec koncov, ja jediný som tu zámočník,“ povedal som.

Pustá aleja sa zahalila do tmy a už sme sa obávali, že tam budeme musieť nocovať. Miňovi sa akosi nechcelo preč. Dohovárali sme sa na ďalšom postupe – či predsa

len nezavolať políciu, alebo sa na to celé úplne nevykašľať –, keď sa brána náhle rozrazila a z dvora sa vyrútil Miňov dvadsaťročný volkswagen.

„Boha! To keroval on?!“ spýtal sa Marek.

„Nevšimol som si. Veď vieš, že Miño má tmavé okná,“ odvetil som.

„Pokojne to mohol byť jeho komplic a on na nás čaká dnuka!“ varoval Marek.

„Okej, Julie Lescautová. Ako som hovoril, pôjdem tam aj sám. Ak to vám dvom urobí dobre na duši, budem na telefóne, a keď čokoľvek začujete, môžete volať fizlov,“ uškrnul som sa.

V ruke som mal už prichystanú planžetu na odomknutie dverí, keď som si spomenul na béčkové americké filmy, v ktorých sa zlodej polhodiny pasuje so zámkom, až napokon vyskúša pohnúť kľúčkom a ako na potvoru bolo celý čas odomknuté. Vyskúšal som to a – dvere sa otvorili. Zneistel som. Bola to vyložene pozvánka pre neohlásenú návštevu. Vstúpil som dovnútra a ihneď ma ovanula známa vôňa novoty.

Svietil som si mobilom, dvere do pivnice nebol problém nájsť. Hneď za prahom boli strmé schody, aké bývajú v takýchto starých domoch. Boli pokryté prachom, ako keby dolu nikto nebol dlhé roky. Na druhom konci som odhrnul strapcový záves.

Na niekoľko sekúnd som zmeravel. To nemohla byť pravda! Azda som len zle videl, lebo pivnicu osvetľovala len maličká dióda na mojom telefóne. Rýchlo som naďabil na vypínač a zažal som veľké svetlo.

V podzemí bola takmer taká istá kuchyňa, ako tá hore, v ktorej nás Miño len pred pár hodinami hostil. Áno, pár drobných detailov sa odlišovalo, napríklad rohová sedačka bola zelená, a nie červená. Chladnička Calex nemala klukový otvárací mechanizmus, ale madlo na dvierkach. Aj drez na umývanie bol umiestnený na opačnom konci kuchynskej linky. Všetko ostatné viac-menej sedelo.

Hlava mi nebrala, prečo si Miño vybudoval v podzemí takú istú kuchyňu ako hore. Chystal som sa do telefónu oznámiť Dušanovi a Marekovi, že v pivnici som nenašiel zviazanú Evu s jej milencom, no pravé odhalenie je ešte väčšia pecka. Odrazu sa zo špajze začalo ozývať jemné škrabkanie, pod ktorého náporom sa dvierka pomaly pohybovali.

„Haló! Je tam niekto?“ volal som a bol som dosratý až za ušami. Nikto mi neodpovedal, v milisekundu som zavrhol myšlienku na útek a odhodlal sa nazrieť dnu. Opatrne som pootvoril dvierka a z tmy na mňa svietil pár žltých očí. Strakatý kocúr pomaly vyšiel von a uprene ma pozoroval. Zdalo sa mi, že sa šteluje, ako keby chcel na mňa zaútočiť. V mačkách sa veľmi nevyznám – aj jeho pohlavie si spätne skôr domýšľam –, so ženou sme chovali skôr psy.

Musel to zo mňa vycítiť – nahlas zamraučal a v okamihu vyskočil na moju nohu a zahryzol sa do vnútornej strany stehna. Zrúkol som a snažil sa kocúriska striasť. Prekvapilo ma, že také malé stvorenie môže mať takú silu a vytrvalosť.

Čím väčší som sa ho snažil odtiahnuť, tým viac sa mi jeho pazúry zabárali pod kožu a ja som reval od bolesti. Päsťou som ho udieral do trupu, až ma pustil a cez strapcový záves vybehol von. Prebehlo mi myslou, že zaútočí znova, ale nemienil som tu dole viac zostávať, a tak som ho nasledoval. Odhrnul som záves, no za ním bola iba stena. Schody vedúce von z tejto čudesnej kópie kuchyne doslova zmizli.

Vybral som mobil z vrečka, aby som zavolať chalanov na pomoc, no na displeji sa mi objavilo: „NO SIGNAL.“ Mohlo mi vopred napadnúť, že v podzemí sa nedovolať ani za normálnych okolností, len toto normálne okolnosti naozaj neboli. Bol čas na paniku.

„Pomóóó! Pomóóó!“ vreštal som tak hlasno, ako to len išlo. „Pomóóó! Pomóóóó!“ Odpovedalo mi zlovestné ticho. Nedokázal som si to vysvetliť. Uvedomil som si, že pivničné okienko je zamrežované a ani tadiaľ cesta von nepovedie. V zúfalstve som buchnátoval do steny, či náhodou nenaďabím na tajný východ. Ved' keď jedny dvere mohli zmiznúť, ďalšie sa môžu objaviť – logika, no nie?

Udieral som, zhlboka dýchal a hánky som mal už zodrané. Rezignovane som klesol na kolená, keď som započul zvuky zhora. Niekoľko v dome chodil a nebol sám! Pridali sa hlasy, smiech – vyzeralo to, že sa začína párty. Spoznal som Dušanov piskľavý chichot. Započúval som sa do hlasov a identifikoval som aj Mareka – isto zas o niečom mudroval. A potom Miňo! Nemlčal, naopak, huba sa mu nezastavila.

Chcel som zakričať a volať o pomoc, no ústa som otvoril naprázdno ako kapor. Zahabkal som ešte raz, z úst mi nevyšla ani hláska. Nedávalo to zmysel. Hádám som si hlasivky vykričal pred chvíľou?

Skontroloval som ešte raz mobil, stále bez signálu. Od zlosti som ho šmaril o zem a zmätene som pobehoval po pivničnej kuchyni. Bol som nemý a privádzalo ma to do zúfalstva. Pootváral som všetky skrinky na linke, len aby som našiel slamku, ktorá ma zachráni pred utopením. Soľ, múka, koreniny – ako mi to už len mohlo pomôcť? Vedel som, že v chladničke sa môžu ukrývať veci, o ktorých by to človek nepovedal – napríklad Dušan tam svojho času našiel topánky po prehýrenej noci.

Nazrel som ta a razom dávalo všetko zmysel. Celým telom mi prešlo príjemné teplo, už som sa ničoho nebál, už som bol v obraze. Vybral som mäso, ktoré bolo po celom dni správne odležané. Tíčík som našiel šmahom ruky, skvelo som sa orientoval, veď to bola moja kuchyňa, no nie? Chalani boli už na ceste, tak som sa pustil do práce.

Bum! Bum! Bum!

Mlátil som tíčíkom do mäsa. Rezeň musí byť pekne naklepaný, inak by ma ohovorili!

Bum! Bum! Bum!

Aspoň na päť milimetrov!

„Musím povedať, že máš parádnu kuchyňu. Taká sa už dnes veľmi nevidí,“ povedal Marek, keď som ich usadil za stôl. Kývol som hlavou na znak, že som kompliment zbral na vedomie – akosi mi neprichádzali na jazyk správne slová. Naložil som im na tanier, ja som nemal hlad.

„Boha mu, to je ale wiener schnitzel. Voňavý, na masle smažený!“ povedal Dušan s plnými ústami.

„A to mäso – jemné, úplná paráda! Teľacie, však?“ vyzvedal. Pokýval som hlavou na znak súhlasu a mimovoľne mi myklo viečkom.

„Ozaj výborný rezeň. Jana môže ľutovať, že ňu nechala,“ povedal Miňo. Usmial som sa. Bola to z jeho strany provokácia? Pasívna agresivita? Alebo mal len ku všetkému čo povedať? Nie, videl som mu to na tvári, rovnako ako aj ďalším dvom. Huba im mlela, lebo boli na návšteve, kde si nasadili spoločenskú masku. Odkedy zavreli fabriku, väčšina mužov v meste stratila prácu a len ťažko si mohli udržať svoje polovičky. Doma, samých pred sebou, ich zožieralo ticho. Ticho opustených.

Juraj Petruňa

Posledný let KK Smetiak

Naliehavé pípanie signalizačnej kontrolky zahnilo aj nepatrnú nádej, že sa aspoň na hodinku vyspím. Pretrel som si unavené viečka, dorazil fľašu ginu a s ne-vôľou opustil rozhegané kožené kreslo, cez ktoré visel zvršok mojej uniformy spolu s kapitánskou čiapkou.

Čo tu máme tentoraz, hundral som cestou spojovacím koridorom z mostíka do stre-du lode, kde sa nachádzalo schodište. Hypotetické riziko v podobe stotisíc kilometrov vzdialeného meteoritu? Zanedbaná servisná prehliadka alebo ďalší planý poplach?

Vesmír za úzkymi okienkami mi dnes pripadal obzvlášť cudzo a studeno. Nespočet svetelných bodov na pozadí sivej hmloviny. Stovky kolonizovaných svetov, ktoré mi však nepriniesli nič len strádanie, súženie a samotu. Nemohol som sa doč-kať, kedy pristaneme a ja zaleziem minimálne na mesiac do najbližšieho baru, kde budem nasávať, až kým celkom nezabudnem...

Príliš veľa chľastu, zadunelo mi v lebke.

Skôr deficit odpočinku, snažil som sa ospravedlniť.

Ospravedlniť načo?

Dávno nebol nik, komu by som sa spovedal; celá táto hrdzavá kopa šrotu, nesúca výstižné meno *Smetiak*, naopak, podliehala mne. *Či som bol dobrým velite-ľom?* Myslím, že za všetko hovorilo moje ošumelé oblečenie, červené líca a priam pudový odpor k autoritám, ktorým som skoro dvadsať rokov verne slúžil. Ku svojej cti však uvediem, že extra vysoké nároky som nemal ani na podriadených. Teda, ak trojicu vyhnancov zozbieraných z najzavšívavenejších kútov galaxie vôbec po-sádkou možno nazvať. Od istého času mi nezáležalo takmer na ničom. Ani slušné odmeny, ktoré sme obvykle kasírovali za výpravy cez demilitarizovanú zónu plne naložení často nelegálnym tovarom, neboli dostatočnou náh-radou za to, čo nám služba Ríši vzala.

„Zdar, čuráci.“

Ben, Thes a Áron vyzerali napäto.

„Na konci nákladného priestoru,“ utrúsil skladník Ben.

Nadvihol som obočie. „Špeciálne oddelenie?“

„Začul som to pri výmene poistiek,“ zapojil sa Thes, mechanik a údržbár zároveň. „Pravidelný monotónny zvuk, nie šak umelého pôvodu, jak sme sa spočiatku nazdávali...“

„Omáčky vynechaj, Thesy.“

„Niekoľko alebo niečo tam je. Dnuka!“

Starý Áron sa prekrižoval. „Vravel som, aby sme odmietli tú pre-kliatu tri-nástu zásielku.“

Poškrabal som si rašiacie strnisko. S pohľadom upretým na trojicu som dúfal, že ide o nejaký hlúpy žart. *Chalani majú zjavne veľkú voľnosť*, súdil som. *Kto vie, či si zrána tiež fajne neuhli, prípadne nenačali vrecúška s tým bielym kartéskym práškom.* Už len držať podobné lakocinky na palube zaváňalo ťažkým kriminálom, no ak ste chceli makať v tomto biznise, nešlo proste len tak vášmu zákazníkovi povedať nie. Bez kladných referencií by som si nabudúce ani neškrtol.

Šli sme rozsiahlym nákladným priestorom až do jeho zadnej časti. Po stranách hromady úložných boxov.

Asi v polovici haly som spomalil. Chlapi urobili to isté.

Doprdele, preglgol som.

Žiaden žart, planý poplach ani halucinácie.

Zreteľne sme to už počuli. Všetci štyria. Slabé, ale vytrvalé:

„Klop, klop, klop...“

Thes s Benom s využitím žeriava vytiahli z regála inkriminovaný balík. Bol asi tri metre dlhý, na šírku mal vyše metra, hrubý tak päťdesiat centimetrov. Podivné pazvuky neustávali; dokonca sa nám zdalo, že registrujeme aj zúfalé škrabanie, do ktorého sa miešali nejasné stony, akási paródia na ľudskú reč.

„Strhnite ochranný obal,“ prikázal som.

„Rozumiem, pane,“ zasalutoval Ben.

„Strč si tie zdvorilosti,“ vyštekol som podráždenejšie, než som pô-vodne zamýš-lal. Drogy, starožitnosti a vzácne kovy boli jedna vec, ale za prenos hybernovaného pasažiera bez náležitých papierov hrozila rovno guľka. Pokojne mohlo ísť o nepria-teľského agenta.

Len čo muži vyslobodili podozrivú zásielku z vrstiev igelitu, o krok ustúpili. Aj ja som musel. S dlaňou priloženou na nose a kropajami potu na zátylku.

„Smrdí to ani na jatkách na základni Lambda,“ vyhrkol mechanik, načo sa otočil a začal trhane dávať.

„Alebo jak v zákopoch na Salline I,“ doplnil Áron, ktorý by ako bý-valý mariňák vedel o podobnom rozprávať.

„Márie,“ šeptal Ben omámený hnusom. „Vyzerá to na prvé modely kryoboxu, zrejme s pokazenou jednotkou podpory života.“ Chvejúcim sa prstom ukazoval na

páchnucu brečku presakujúcu tesneniami kvádrového objektu pripomínajúceho hi-tech rakvu. „Nechcem si ani predstaviť, čo za muky si ten neborák vytrpel.“

Áron tlmene zakašlal. Chápal som, čo sa mi vráskavý veterán pokúša naznačiť. Náklad bol nedotknuteľný. Veď i neúmyselné narušenie obalu a plomby znamenalo vážne porušenie prepravných predpisov. Lenže ak by nám dotýčny počas letu, nedajbože, skapal, mohli sme mať, okrem colnej inšpekcie, aj neprijemnosti s frajerami, ktorí na zásielku čakali.

„Idem po lekársky kufrík,“ vyhlásil som. „Ničoho sa zatiaľ nechytajte, jasné?“

„Spofahnite sa, šéfe,“ odvetilo mužstvo zborovo.

Prebehol som nákladným priestorom a začal stúpať centrálnym schodišťom vzrušený ako mladý kadet. Nemieril som však na mostík. Cieľom môjho náhlenia bola stredná paluba, kde sa dali nájsť ubikácie, hygienické zázemie, ako aj dok s prieskumným raketoplánom. Prešiel som chodbou lemovanou blikajúcimi neónmi a vstúpil do spoločenskej miestnosti. Aj tu vládol neporiadok. Klasický špinavý opilecký brloh, ostatne ako asi všetky zákutia tejto pozliepanej lode. Okolité steny boli plné najrôznejších káblov, potrubí a častí technického vybavenia; takmer na každom rohu na vás zívala vetracia šachta či ústie servisného tunela, ktoré sa vetvili skrz-naskrz celým plavidlom ako tepny. Účel niektorých nepoznal ani macher Thes Larson.

Kráčajúc medzi kajutami, za ktorými sa nachádzala ošetrovňa, som na chvíľu zastal. Hoci bol *Smetiak* prepchatý kontrabandom, poslednú z kóji sme ešte spolu s Jane prerobili na terárium. Dino, obrovský samec gekóna dúhového vyšľachteného kdesi v laboratóriách Večného mesta, bol piatym členom našej posádky.

Postaraj sa o moje dieťatko, čítal som z jej pier, keď mi po prestrelke so separatistami vydýchla v náruči.

Z mrazničky oproti teráriu som vytiahol plát hovä-dzieho, kto-rým sme Dinovi spestrovali kašovitú stravu z konzervy. „Už nie dlho,“ prihovárал som sa nemému stvoreniu za sklom, „a budeš mať čerstvé mäsko. Už len nájsť ochotného chovateľa s dostatočnou trpezlivosťou...“ Hoci som mal Dina svojím spôsobom tiež rád, príliš mi pripomínal obdobie, ktoré chlapi nazývali dávnou minulosťou.

Návrat k páchnucemu sarkofágu však nesprevádzali len spomienky na manželku a pochybnosti, či sú medikamenty z kufríka stále v záruke, ale aj akési neurčité obavy. Niečo, čo si za svoju prax vypestuje každý pašerák.

Azda aj preto som tesne pred hermetickými dverami vedúcimi do nákladného podlažia odbočil na mostík. Skontroloval som letovú trajektóriu, skorigoval trysky

a zo skrine za koženým kreslom vytiahol archaický AK-47 vybavený tridsiatimi nábojmi s upravenou prachovou náplňou tak, aby kinetická energia nepoškodila interiéru.

Pre istotu, povedal som si.

Znovu som zbehol centrálnym schodišťom, načo som labyrintom ponurých chodieb trielil za zvyškom posádky. Povedomý pocit, že je čosi zle, rástol. Vypĺňal moje vnútro ako fyziologický roztok vyplňajúci kryoboxy určené na cestovanie ku hviezdám.

„Chlapci???“ zvolal som do tmy.

Trošku ma zarazilo, že druhé hermetické dvere sú uzavreté.

„Počítac, odomkni zámok,“ zamumlal som do interkomu.

„Neodporúča sa,“ oznámil syntetický hlas. „Kód 11.“

Jedenástka? Tak sa predsa označuje biologické ohrozenie.

„Viac informácií!“

„Negatívne,“ odpovedalo AI jadro mojej lode.

„Č-čože???“

„Neplatná aktualizácia systému. Faktúru vrátane upomienok nájdete vo svojej súkromnej e-pošte...“

Rozzúrený do nepričetnosti som šmaril interkomom o stenu. „Kurva,“ zakliat som. Potom som sňal kalašnikov prehodený na popruhu cez plece a pažbou rozmlátil ovládací panel dverí.

Keď som v sprievode baterky došiel k tajomnému kryoboxu, nápor nevoľnosti ma zlomil v páse. Boli tam. Thes, Ben aj Áron. Respektíve to, čo z nich ostalo. „Kristeježiši,“ precedil som pomedzi krčovitó stiahnuté pery. „Dobrotivý Bože, zmiluj sa.“

Veko ležalo asi meter vedľa boxu. Tí blázni ho museli, napriek môjmu výslovnému zákazu, otvoriť. *Čo sa tu mohlo stať?* pýtal som sa, mŕňajúc rozprávane torzá, z ktorých sa ako hady rozliezali klzké vnútornosti. Benovi voľačo pretočilo hlavu o stoosemdesiat stupňov, Thes mal vo vyhasnutých očiach výraz, aký nejde opísať, a mariňák Áron ani nestihol vytiahnuť svoju laserovú pištoľ. Bolo zrejmé, že skladník a mechanik opatrného starca prehlasovali.

Tieň vyskočil spoza prevráteného kontajnera s platinou, práve keď som sa zberal na odchod. Lenže inštinkt nesklamal. Zasiahol rýchlejšie než môj mozog opantaný kokteilom hrôzy, zvyškového alkoholu a absolútneho úžasu a ja som sa dokázal uhnúť. Vzápätí som vyprázdnil *jeho* smerom obsah zásobníka.

Traví sa, že každý máme svoje limity. A to, čo stálo predtým mnou, prekračovalo všetky medze. Vedomie malo na niekoľko nekonečných sekúnd problém spracovať, čo presne vidím.

Určite to kedysi býval človek. Možno chlap ako ja či úbohí členovia mojej posádky. Vyzeral, akoby ho vytiahli z hrobu. Mokvavá pokožka, všade hnijúce vredy

alebo pleseň. Miesto ksichtu diera. Doslova. Skoro ako pri finálnom štádiu syfilisu, ktorý pred stovkami rokov vyčíňal na Starej Zemi. Keď som si na pekelného čierneho pasažiera odvážil dôkladnejšie posvietiť, zreteľne som rozoznával, že trhlina v tvári prechádza až do ústnej dutiny ohraničenej spodným radom krivých zubov.

Najhoršie však ešte len prišlo...

Nakazený, nehladiac na nádielku olova v bruchu, vstal!

Opretý o hermetické dvere z bezpečnej strany som ako prvé uhradil aktualizáciu AI jadra. Nedbal som na celoživotné úspory.

„Počítač,“ dychčal som, „žiadam o zhodnotenie situácie!“

Domnienka sa potvrdila – bolo nutné ihneď evakuovať loď. Nasúkaný v skafandri vybavenom kyslíkovými nádržami som sa teda tackal na kormu, kde sa nachádzal dok. V ľavej ruke taška s osobnými vecami, v pravej baterka ožarujúca bezprostredné okolie na-modravým kuželom. *Sú mŕtvi*, vzlykal som neschopný prijať, čo sa stalo. *Mŕtvi, zmasakrovaní prebudeným pozostatkom dávnej bakteriologickej zbrane, ktorá podľa umelej inteligencie vykazovala neobvyklé adaptačné vlastnosti*. Aj keď šlo bezpochyby o výnimočný nález, ktorý mal v istých kruhoch nevyčísliteľnú cenu, nič mi nemohlo vrátiť mojich druhov.

Kroky za chrbtom ma hodlali presvedčiť o opaku...

Není možné, upustil som tašku.

Znetvorená bytosť sa ako keby vynorila zo zeme. Za ňou sa plazil Thes, ktorý za sebou ťahal vlastné črevá.

Není m-možné, zopakoval som.

„K doku prenikli cez servisné šachty,“ znel v palubnom rozhlase bezpohlavný počítačovo generovaný hlas.

V šikmom lúči modravého svetla sa čosi mihlo. Vírus, ktorý prevzal kontrolu nad Thesovou motorikou, sa zmohol len na prekvapené zachránenie a „zombie“ v montérkach zmizol zavalený svižným predátorom s farebným chvostom.

Dino!!! poskočilo mi srdce.

„Usúdil som, že by sa vám hodila menšia pomoc, kapitán.“

„Si piš, ty predražená kalkulačka!“

Vyššie sto kíl ťažký gekón dúhový trhal príšernú dvojicu na márne kúsky s animálnou zúrivostou. *Len tak ďalej*, pomyslel som si na prahu prieskumného raketoplánu. *Výborne, kamoško!*

Konal som ako robot. Pripraviť núdzovú kapsulu, ktorá mala uchovať moju telesnú schránku, kým raketoplán nedosiahne najbližší obývateľný solárny systém,

pripraviť odlet a uploadnúť aktualizované AI jadro do navigačného procesora. Kapsula bola až desivo podobná kryoboxu, kde spočívala oživená mŕtvola, no nedalo sa inak. Lahký raketoplán nedisponoval takým výkonným pohonom ako materská loď a prenájom evakuačného modulu s adekvátnym počtom sedadiel sme nepovažovali za rentabilný.

Pri troške šťastia to zvládnem, hecoval som sa.

Potom som pozrel na gekóna smutne blúdiaceho dkom.

Vybavil sa mi okamih, keď sme nášho dúhového miláčika kúpili počas slávnej pirátskej dražby na Marse. Nebol vtedy väčší než obyčajná jašterica. Veľmi ho chcela. Svedčili o tom jej rozžiarené zreničky aj nežnosť, s akou k nemu vždy večer pred kŕmením pristupovala. „Môj malý dráčik,“ vravievala mu.

Prinútil som sa k úsmevu. *Kto mohol tušiť, ako vyrastie a že to bude jediné, čo po našom vzťahu ostane?*

Vystúpil som z raketoplánu, objal ho ako za starých čias, načo sme sa bok po boku vrátili naspäť ku kapsule umiestnenej v stiesnenom kokpíte, kde na provizórnych holografických obrazovkách už bežala úniková sekvencia odpútania sa od lode. *Takto to bude lepšie*, pripustil som, diskutujúc s AI jadrom o fakte, či sú gekóny naozaj imúnne voči ľudským ochoreniam, ako aj o možnosti upraviť selekčnú maticu miesta výsadku na planétu s tropickým podnebí. Obratom som si dal taktiež ozrejmiť ďalšie hypotézy týkajúce sa vírusu, aby som sa definitívne uistil, že to, čo chystám pre seba, je nevyhnutné.

Keď všetko stíchlo, z tašky som vytiahol pokrčenú kapitánsku čiapku a usadil sa na rozheganom koženom kresle. Sivú hmlinu za úzkymi okienkami postupne narúšala silnejúca žiara.

„2.4.2324, kozmický koráb *Smetiak*,“ začal som diktovať záverečné riadky letového denníka, sledujúc raketoplán miznúci opačným smerom ako oslepujúco biela guľa. „Zdá sa, že máme do činenia s mimoriadne progresívnym bojovým patogénom z prvej Dlhej vojny, nekrózne-nervovým kmeňom. Väčšina posádky stratená. Náklad kontaminovaný. Hoci mi vy, hovná z admirality, nestojíte ani za námahu zapnúť satelitný transmitter, kvôli ostatným nemienim riskovať... Nasledujúci kurz – stred slnečnej sústavy S-9. Koniec hlásenia.“

Pusti nás ďalej

Stojím uprostred kancelárie ako solný stĺp. Potoky potu a slz po mne stekajú ako vosk zo sviečky. Doháram. Oboma rukami sa hrabem v riedkej hlave.

Bum! Bum! Bum, ozýva sa miestnosťou. Zamknuté dvere vibrujú pod náporom pästí. Údery pripomínajú násilné tkanie hodín. Trasiem sa v ich rytme. Som na konci života a musím sa rozhodnúť.

„Pusti nás ďalej!“ kričia ľudia za dverami. Počujem Alexov roztrasený hlas.

„Otec, nerob to. Pusti nás ďalej!“ kričí a vytŕha ma z myšlienok.

Na chvíľu sa vzdávam. Podvoľujem sa, blížim sa k oceľovým dverám, natahujem sa po kľučke. Zamrznem uprostred pohybu, keď zbadám svoj odraz. Som takmer priesvitný. Zvädnutý a pokrčený. Ako kostrbatý výkričník na blednúcom papieri. Nie! Nie som pripravený. Nechcem zomrieť.

V panike sa otáčam chrbtom a bežím od dverí. Zastavujem v strede miestnosti, pred podstavcom, na ktorom sa týči klenbový oblúk. Ako zárubne voľne postavené do priestoru. Brána času. Nazerám do otvoru. Je prázdny, ale zvyšok miestnosti za ním nevidím. Len elegantnú čiernotu. Leskne sa a pulzuje ako jazerná hladina.

Pusti nás ďalej, naliehajú za dverami, ale už nepočúvam. V ušiach mi šumí. Krv v mojich žilách takto neprúdila roky. *Pusti. Pust'. Pst.* Výkriky slabnú. Približujem sa tvárou, nos sa dotýka hladiny. *Pst. Psst. Psst!* Šumenie silnie. Mení sa na šepot. Vychádza z otvoru. Jemný pravidelný zvuk. Ššš. Š... š... šššš.

„Otec, zničíš budúcnosť.“ Alex za dverami ma volá naspäť. V ústach mám sucho, neodvážim sa zakričať mu odpoveď, tak uistujem len seba vo svojej hlave. Neboj sa syn môj, nič nezničím. Nič nezmením. Chcem to len prežiť znova.

Š... š... šššš.

Kovový rám je prekvapivo teplý. Cítim záhadnú príťažlivosť.

Š... š... šššš... „Tati...“

Spoznávam ten zvuk. Jemný hlások. Minulosť ma volá, poddávam sa jej. Už viem. Všetko smerovalo k tomuto okamihu.

„Pusti. Nás. Ďalej!“ kričia hlasy v rytme baranidla narážajúceho do dverí.

V hlave mám jedinú myšlienku. Dostanem sa na začiatok, alebo to bude definitívny koniec? Od odpovede ma delí posledný krok, ale čakám. Obzerám sa, chcem Alexa ešte raz vidieť.

Dvere praskajú v pántoch, prichádza rozhodujúci okamih. Ľudia sa tlačia dnu, ale potkávajú sa jeden o druhého. Rukou načieram do tmavého otvoru, obzerám sa na Alexa. Leží na zemi a kričí na mňa: „Vráť...“

Trhá mi srdce. Ponáram sa hlbšie do vzduchu za oblúkom. Miesi sa okolo mňa ako husté cesto, príjemne dolieha na moje kosti, formuje ma. Reformuje.

Š... š... šššš.

Alexova tvár sa vlní. Bledne. Oslepuje ma žiarivé svetlo.

Š... š... šššš. Š... š... šššš. „*Tatino, váčik nejde.*“

Zovretie v mojom vnútri povoľuje. Neviditeľné okovy sa rozpadajú. Stopy rokov, veku a chorôb boli už nevyhnutnou súčasťou môjho života, ale náhle sú preč. Cítim pokoj. Napíňam pľúca vzduchom, roztahujem ich na maximum. V zabudnutých nervových zakončeníach cítim nové brnenie. Príjemné. Napínam pružné svaly, objavujem navrátenú hmotu na tele. Po toľkom čase dostávam od nádychu viac ako len vzduch. Pripomienku, že žijem. Potvrdenie, že sa to podarilo.

Vrátil som sa v čase.

Sedím na zemi v obývačke. Vianočný stromček na mňa žmurká, Alex ma ťapká po pleci.

„Tatino, váčik sa zasekov. Pečo nejde?“

Chvíľu mi trvá, kým sa spamätám. Obzerám sa. Zo stropu visí čierny kábel so žiarovkou namiesto lustra. Ešte len dokončujeme dom. Prepočítavam. Vrátil som sa tridsať rokov, no pamätám si, čo sa stalo. Čo sa stane. Alex sa mi s plačom hádže okolo krku.

„Stačí dať nové baterky,“ upokojujem ho. Odbehne a vráti sa s nimi naspäť, skôr ako si stihnem uvedomiť, že ani neviem, kde by som ich hľadal. Pamätám si všetko, ale pamätám si len zlomok. Prvýkrát mi život uplynul príliš rýchlo, prítomnosť sa menila na minulosť ako úderom blesku. V pamäti ostali len záblesky.

Š... š... šššš... š... š... šššš. „Ide, ide vláčik, ide, ide vlak,“ spievam na povel a oči sa mi zalievajú slzami. Pozerám na Alexa a premýšľam, čo si pamätá on. Má len tri roky, nepamätá si nič. Ale nikto si nič nepamätá. Cez Bránu času som prešiel len ja.

Pozera na mňa s úsmevom a v duchu mu sľubujem modré z neba. Sľubujem, že nič nezmením, syn môj. Nič nepokazím. Pripomínam si, čo mi povedal pri našom poslednom rozhovore pred vrátením času. *Čas je deterministický, ale nie je plochý. Napriek lineárnej povahe je opakovateľný, ale...*

Vyskočím na nohy. Ak je čas deterministický, nič sa nedá zmeniť a nemusím sa báť časového paradoxu. Natahujem sa ku knižnici a šmahom ruky zhadzujem

niekoľko kníh. Vidím ich na zemi, ale buchot nepočujem. Po ďalšom žmurknutí sú späť na polici.

Sadám si na zem k Alexovi. Tak vidíš, premýšľam a pokyvkávam mu do tváre. Všetko sa udeje rovnako ako predtým, či chcem, alebo nie. Ale to nie je prehra. Práve naopak. Vrátil som sa. Tak sa to udialo. A vrátim sa znova, tak sa to udeje. Vrátil som sa do minulosti, v čase, ktorý sa nedá zmeniť, a tak som vytvoril časovú slučku. Môj malý nekonečný cyklus šťastia. Kruh v kruhu. Večný návrat. Prejde tridsať rokov a vrátim sa znova. Pretože tak sa to udialo.

Vláčik ho už nudí a pýta si ďalšiu aktivitu. Najskôr ho objímam. Nádychom jeho vône dostávam opäť viac než len pripomienku života. Dostávam nevidanú silu, dôvod existencie. Zo šuplika vyťahujem hrubú knihu labyrintov a rébusov, ktoré zbožňuje a ktoré mám vždy pripravené. Uchmatne ich a vôňa mizne vo vedľajšej izbe.

Môj malý génus.

Prvé roky neviem uveriť, že sa to naozaj podarilo. Každé ráno sa budím so strachom, že to je len zdanie. Že to celé zajtra zmizne. Ale aj prvýkrát som sa bál. Každý jeden deň. Že to celé, všetko moje šťastie, sa mihnutím oka skončí. Bál som sa aj žmurkať. Bál som sa, že nie sme naveky.

Ale teraz sa nemusím. Viem, kedy príde koniec. A keď príde... znova sa vrátim.

Čas však nemá žiadnu cenu. Desať rokov je ako nič. Stojím pred budovou, ktorá bola dekádu našim domovom a premýšľam. V dodávke máme zbalené všetky veci, Alex s mamou na mňa čakajú v Prahe. O chvíľu vyrazím na dlhú cestu za nimi. Naložím poslednú krabicu a vydesí ma rinčanie skla. Ten výmyselník mi nedovolil rozobrať jeho vedecké sady a zbalil ich poriadne, ale gravitácii to napokon bolo jedno.

Presne takto mu to vysvetľujem, keď sa vybaľujeme a pozerá na črepy. Ale hneď ma prekukne.

„Gravitácia nie, tatino. Za to môže kinetická energia...“

Prikyvujem. Súhlasím s čímkoľvek, čo uberie z mojej zodpovednosti.

„... ktorú si krabici pridali, keď si ju rýchlo pustil na zem.“

Dostal ma, ale odpovedám pohotovo: „Nabudúce dám väčší pozor na prenášanie energie, nie krabíc.“ Obaja sa smeje.

„Nabudúce ich môžeme rozobrať a zabaliť lepšie,“ priznáva s pochopením.

Objímam ho. Môj malý génus. Prečo by sa malo niečo meniť? Je nám tak krásne. Čas už nie je biela stránka, má jasné čiary a je skôr maľovanka. Ale čo tam po tom, keď je obrázok dokonalý? Nikdy som netúžil po farbení mimo čiar. Túžil som po farbách.

Všetko ide tak rýchlo. Znova sa sťahujeme, tentoraz do Zürichu, aby mohol Alex študovať kvantovú mechaniku na prestížnej univerzite. Moja kariéra ide bokom, ale pre Alexa by sme urobili všetko. Čas s ním a jeho budúcnosť boli vždy dôležitejšie ako peniaze. Ako čokoľvek.

„Alex, prosím, vynes smeti,“ oslovím ho, ale na smetiach mi nezáleží. Vzácná je jeho pozornosť.

„Potom, tato. Mám v hlave rovnicu na kvantovú entropiu čiernych dier.“

Dáva mi zabráť udržať s ním krok, ale snažím sa. „Kôš dosiahol maximálnu entropiu. Odstráň ho z rovnice prenesením na opačnú stranu.“

Niečo hundre, ale poslúchne. Už ma nepotrebuje tak ako kedysi, ale tak je to správne. Nič neľutujem a nič by som nemenil. Práve naopak.

Chcem to prežívať znova a znova.

Ako pieseň. Tón za tónom. Viem, že každým opakovaným prehraním objavím ďalšiu nepoznanú vrstvu. Dokonca si všetko užívam viac ako prvýkrát. Život konečne nie je veľká neznáma plná strašidelných prekvapení. Je to vyladená symfónia času a vedomia.

A keď príde koniec...

Všetko bude v poriadku. Znova sa vrátim. Tridsať rokov je zase fuč, farby sa takmer minuli. Moja sila je preč, ale aj tak stále chodím do práce. Hoci už len preto, aby som mohol byť s Alexom. Každá chvíľa je taká vzácna. Pomohol mi získať prácu na univerzite, kde pracuje, a vždy si nájde čas na obed so mnou.

Pred rokom nás nadobro opustila mama a teraz nás čakajú ďalšie posledné spoločné Vianoce. O svojej chorobe som mu zatiaľ nepovedal. Sedíme v jedálni a s úsmevom počúvame o vnúcatách. V hlave mi víria iné myšlienky. Tak veľmi nechcem zomrieť. Tak veľmi nechcem všetko opustiť.

Tentoraz však viem, že moje šťastie bude večné. Všetko sa udeje tak, ako sa už udialo.

Nepoviem nič a počúvam ďalej. O knihách, ktoré by boli kedysi sci-fi, o kvantových počítačoch. O Alexovej fascinujúcej práci. Jeho tímu sa podarilo vytvoriť prototyp na cestovanie v čase, ale ešte ho nepoužili. Rozpráva mi o fyzikálnych vlastnostiach času a nástrahách jeho ovplyvňovania.

„Čas je deterministický, ale nie je plochý. Napriek lineárnej povahe je opakovateľný, ale...“

Zbystrujem pozornosť, na toto som zvedavý. Prvýkrát som ho nepočúval, príliš som premýšľal nad smrťou. Ale už nemusím. Viem, že nepríde, tak s radosťou objavujem všetko, čo som si prvýkrát nevšimol.

„... ten, kto sa vráti, to už nebude vedieť zmeniť a bude sa vracieť dokola,“ dopovie Alex.

Usmievam sa. Presne ako som si myslel a naplánoval.

„Bohužiaľ, to nikdy nevyskúšame,“ pokračuje Alex. „Čas by sa pravdepodobne vracal pre všetkých, nielen pre toho, kto cestuje v čase. Svet by sa zasekol.“

Krv sa mi hrnie do hlavy. Mám tisíc otázok, ale vstávam, aj keď chcem ostať sedieť.

„Nikto by si to nepamätal. Okrem toho, kto sa vrátil,“ dopovie Alex a postaví sa so mnou. Myslí si, že som len dojedol. Vôbec netuší, čo o chvíľu spravím.

Odkladáme tácky s nedojedeným jedlom. Beriem svoj upratovací vozík a odchádzame k Alexovej kancelárii. Odomkne a otvorí dvere, ale ja ho sotím na zem a bežím do miestnosti. Zamykám zvnútra a pre istotu chmatnem aj po stoličke. S vypätím všetkých síl ju zapieram o kľučku.

„Otec, otvor!“ kričí spoza dverí.

Neviem to zastaviť. Len sa deje to, čo sa už stalo. Kruh v kruhu. Môj malý výtvor, môj malý nekonečný cyklus šťastia. Počujem, ako sa za dverami zbiehajú ďalší ľudia, Alexovi kolegovia. Všetci tušia, čo sa môže stať, ak prejdem Bránou času.

„Pusti nás ďalej!“ kričia.

Počujem Alexov roztrasený hlas. „Otec, nerob to. Pusti nás ďalej!“

Bum! Bum! Bum! Bijú sa s dverami o život a ja sa trasiem. Údery tikajú a ja sa musím rozhodnúť. Mala to byť *moja* časová slučka. *Môj* malý kruh šťastia. Nie zacyklenie všetkých. Prečo? Tentoraz to malo byť ľahšie. Malo to byť jasné – znova sa vrátíme.

Nechcem zničiť Alexov život. Čas s ním a jeho budúcnosť boli vždy dôležitejšie ako čokoľvek. A teraz si musím vybrať?

Naťahujem sa po kľučke. Viem to zastaviť? V oceľových dverách vidím svoj odraz. Som priesvitný, zvädnutý a pokrčený. Náhle si to uvedomím znova. Ak to zastavím, zomriem.

Otáčam sa chrbtom a bežím od dverí.

Chcem žiť! Chcem to prežiť znova.

Stojím v strede miestnosti, predom mnou Brána času. Otvor sa leskne, v ušiach mi šumí. Krv prúdi, šumenie sa mení. Minulosť ma volá.

Ššš. Š... š... šššš.

V ústach mám sucho. Rám je teplý. Cítim príťažlivosť.

Š... š... šššš... „Tati...“

Takto to má byť, cítim vo svojom vnútri. Poddávam sa. *Už idem, Alexík môj.*

„Pusti nás ďalej!“ kričí Alex za dverami.

Už nepremýšľam. Viem, že koniec nepríde. Len ďalší začiatok. Čakám. Obzerám sa, chcem Alexa ešte raz vidieť. Dvere praskajú, ľudia sa tlačia dnu. Potkávajú sa. Rukou načieram do tmavého otvoru, obzerám sa na Alexa. V panike na zemi kričí: „Pusti nás ďalej, otec.“

Trhá mi srdce. Ponáram sa do hustého vzduchu za oblúkom. Miesi sa ako cesto, dolieha na moje kosti. Reformuje ma.

Alexova tvár sa vlní. Bledne. „Vrátiš nás všetkých!“ kričí.

Svetlo ma oslepuje, šum ohlušuje. Posledné výkriky nepočujem. „Otec, prosím,“ čítam z roztrasených pier. Jeho tvár je v šialenom kříči, ešte som ho nevidel takto plakať. „Pusti čas ďalej.“

Farby sa strácajú. Už som preč.

Š... š... šššš... Vraciam sa a so mnou celý svet.

Š... š... šššš... Vraciam sa a neľutujem.

„Tatino...“

Syn môj.

O chvíľu sa uvidíme znova.

Odznova.

Chmeľ a slad

Nebojte sa a podíďte bližšie. Keď som triezvy, nehryziem. Ste všetci? Výborne. Zoradte sa do polkruhu. Pri predkoch, do polkruhu vravím! Neviete rozoznať polkruh od praclíka, mamlasi? Vy, tam pri tom plote, viac doprava. To už je lepšie. Vy dvaja, tam vzadu, nevrťte sa a počúvajte!

Vitajte v Solode, milí noví učni. Som pivný majster Ctirad Sudyválal. Z celého srdca vás vítam na pôde nášho pivovaru a pivovarskej akadémie. Ja aj moji bratia v remese vás tu zaučíme do jedného z najposvätnějších a najctihodnejších remesiel trpasličieho národa: pivovarníctva. Ako dobre viete, pivo z nášho Solodu je to najlepšie v celom Morekrají. A neváham dať aj ruku do vyhne za to, že je aj najlepšie vo všetkých kráľovstvách trpaslíkov z Nížin. Ale nebudeme tu len stáť a tliachať. Za mnou, učni, nech uvidíte svoj nový domov zblízka.

Tu vonku si hlavne dávajte pozor, kam šliapete. Nachádzame sa na hlavnom nádvorí a ako vidíte, je tu poriadne rušno. Vy tam, učeň, choďte trochu viac doľava, nech vás nezrazí parný voz. Že čo? Prečo sa terigáme cez nádvorie, keď je tu tak rušno? Pretože tadeto sa ide k hlavnému vchodu predsa. Chcete ísť zadom ako zlodej? Tiež ideme tadeto, aby ste sa naučili uhýbať z cesty. Veľmi dôležitá schopnosť pri našej práci. Nikdy neviete, kedy vám cestu skríži valiaci sud. Alebo opitý pivný majster.

Keď hovoríme o opilcoch, tamto nám ide naproti Wenzel Dočapoval. Jeden z našich najvernejších zákazníkov. Nazdar, Wenzel. Predkovia, ty si snáď každým rokom širší a širší. Za chvíľu neprejdeš ani našou hlavnou bránou. Že kto sú tieto štence? Nový učni, Wenzel. Nová generácia budúcich pivných majstrov. Koľkí sa tento rok prihlásili? Bolo ich päťstošesťdesiatosem, ak mi pamäť dobre slúži. Že čo? Áno. Len desať prešlo prísnyimi požiadavkami našich ctihodných majstrov. Či boli tí majstri triezvi? No iste! Veď sa na tých učňov pozri. Všetko sú to mladí, inteligentní, šikovní a elegantní trpaslíci. Vy tam, učeň, nešpárajte sa v nose! A nepchajte si tie šušne do papule! To chcete takto dochucovať naše pivo? Takže tak. Rád som ťa videl, Wenzel.

Tak ste videli, učni. Takto sa zaobchádza so zákazníkmi. Profesionálne a slušne. Že čo, Wenzel? Hlavne nech sa naučia variť pivo lepšie než ja? Ty si hlavne utri to

hovno z tváre, ktorému hovoríš brada! Prasa jedno tlsté. Zastavte, učni. Nechaj prejsť ten zubrý povoz a prejdeme do vstupnej haly. Ale pri Votanovom palci! To tá prerastená chlpatá krava nevedela vydržať? Mohla sa nám vysrať takto do stredu cesty? Snažte sa do toho nestúpiť.

Čo sa to pýtate, učeň? Či máte všetci šancu získať titul pivného majstra? Ani náhodou! Tipujem, že sa to podarí tak trom z vás. Záleží na tom, koľko komisia pri záverečných skúškach vychlastá piva.

Tak a sme tu. Vstupná hala. Tu sa budete hlásiť každé ráno hlavnému... Predkovia, dívaj sa, kade chodíš, ty chmuľo! Načo si nakladáš toľko kníh? Ako vravím. Tu sa budete hlásiť hlavnému sekretárovi, tu prítomnému nemehlu, Bronislawovi Šuštilistovi. Okrem toho tu taktiež prebiehajú všetky objednávky nášho úžasného piva. Veľakrát tu narazíte na obchodníkov, pútnikov a veľmožov. Ako Wenzel Dočapoval, ktorého sme stretli vonku. Keď sa pozriete z okna, uvidíte ich pár prichádzať. Všimnite si, že sem nechodia len trpaslíci, ale aj ľudia.

Čo si vravel, Bronislaw? Že tiež sem chodia pivní majstri, ktorým funguje huba lepšie než oči? To hovoríš o mne, ty hovädo plesnivé? Staraj sa radšej o svoje knihy. A vy, učni, sa prestane smiať, lebo vám oholím brady a strčím vám ich tam, kam sa odváži pozrieť len výberca daní!

Teraz prejdeme krátkou chodbou do šrotovne. Vy dvaja, čo tam zaostávate? Kráčam na vás príliš rýchlo? Tak to aby ste pridali do kroku! Pri Votanových guliach, tu sa nikto, flákať nebude! A aby ste si na moje tempo chôdze rýchlejšie zvykli, hýbajte sem ku mne.

A sme tu. Šrotovňa. Že čo, učeň? Nie, to nie je synonymum pre jedáleň. Tu sa šrotuje niečo iné. Vidíte tie rady veľkých valcov? Kto mi povie, čo to medzi ne sypú moji kolegovia? Vy, učeň. Áno, správne! Je to slad. A vie mi niekto povedať, odkiaľ ho dovážame? Čo takto vy, tam vzadu. Z Bielych plání? Vy ste šnupal zemný plyn? Biele pláne predsa patria ľuďom. Tí nevedia vypestovať ani poriadne zemiaky. Ten, ktorý spracovávame my, pochádza z Pláňokraja na západe. Za takú sprostú odpoveď by som vás najradšej vyrazil z akadémie. Tentoraz vám to odpustím, lebo mám dobrú náladu.

Ale naspäť k slad. Pozrite sa, ako ho valce krásne podrvia. Ale tak, aby pri tom minimálne poškodili obal zrn. To je veľmi dôležité. Taktiež je dôležité, trafiť sa medzi valce, ty svinský cecek! Dívaj sa, kam to sypeš! Mám toho plnú bradu. Čože, učeň? Že čo so šrotom? Nuž odpoveď je na druhom konci tejto lávky pod valcami, kam podrvený slad padá. Ako vidíte, končí sa v tamtých kadiach. Učni vyšších ročníkov ho v nich zmiešavajú s teplou vodou a vytvárajú tak rmut.

Hej, vy dvaja, čo robíte pri tých valcoch? Nepchajte tam tie špinavé prsty! Na rozdiel od sladu by s vami nemali zľutovanie. Je im jedno, čo do nich spadne. Zošrotujú

to bez rozdielu. Prestaňte toľko zaostávať, lebo si budem myslieť, že máte niečo za lubom. Hybajte predom mňa, nech na vás vidím. Šup, šup.

Prejdeme ďalšou chodbou a tu sa ocitáme v hlavnej sále. To je ale veľkosť, čo? Ani hodovná sála samotného vladára Morekraja nie je taká veľká. Všade, kam oko dohliadne, sú varné kotly. V nich sa spracováva rmut a primiešavajú ingrediencie, dodávajúce nášmu pivu rôzne príchute. Vy, učeň! Povedzte mi, čo nasleduje ďalej? Presne tak! Scedenie na oddelenie kvapalnej časti diela od pevných zvyškov sladú.

O dva kotly ďalej sa presne to deje. Len sa na to pozrite. Ten krásny vodopád mladého piva. A tá vôňa! Vždy mi to pripomenie moje študentské časy. Počkajte, moji milí učni, musím si utrieť slzu nostalgie.

Vydržte, máva na mňa kolega Blažej Prevaril. Čo zase chce ten skráti syn? Počkajte ma tu a ničoho sa nechytajte. Vy dvaja! Pri predkoch, čo som práve povedal? Chodte od toho kotla, lebo poviem Prevarilovi, aby vás v ňom uvaril!

Čo chceš, Blažej? Že čo? V neďalekom lese našli dvoch mladých trpaslíkov pri viazaných ku stromu? Niektorí ich prepadol, aby zmeškali prvý deň v našej akadémii? To je hlúposť. Dnes dorazili všetci. Nikto nechýba. Kontroloval som menný zoznam trikrát. Čo to trepeš? Akí falošní študenti? Si myslíš, že som trol? To by som si hádam všimol. Aj keď... No počkať! Tí slimáci, čo sa furt vlečú! Rýchlo! Za mnou!

Učni! Všetci ku mne a do polkruhu. Pri vašich malomocných materiách, do polkruhu! To už je lepšie. Stojte, nech vás spočítam. Votanova riť! Samozrejme, tí dvaja, čo večne zaostávajú, tu nie sú. Mal si pravdu, Blažej. Kam sa podeli? Učni, nevideli ste ich? Predkovia, ako to, že nie? Všetci stáli tu s vami. Banda mizerná nevšímavá!

Čo na mňa sýčíš, Blažej? To nie ty? A čo potom? Ide to od kotlov? No, samozrejme, že to ide od kotlov! Rýchlo! Všetci za mnou!

No pozrite sa na to! Nejaký troľ úd natlakoval kotol na maximum! Rýchlo, Blažej, otoč tým kolesom tam pod kotlom, nech ten tlak trochu povolí. Ja zatiaľ spustím poplach. Čo tam tancuješ? Príliš horúce? Predkovia, ty si ale fajnový. Padaj spustiť ten poplach a ja to vyriešim tu. To je ale personál, toto.

Pes ti šukal mater! To naozaj páli. Čo teraz? Učeň, čo mi tu mávate tou železnou tyčou? Mám ju použiť na koleso, aby som sa nepopálil? To by mohlo vyjsť. Počkajte, nejako sa to zaseklo. Nože mi trochu pomôžte, učeň. Vy sa čo pýtate? Že čo sa stane, ak tlak neklesne? Najlepšie to vystihne citát slávneho trpasličieho básnika Nikolaia Veršopisa: „Jebne to, do tulenej matere!“ Boli to jeho posledné slová, mimochodom. A ak nechcete, aby to boli aj moje posledné slová, tak poriadne zatlačte na tú tyč!

Podarilo sa! Tlak klesá. Tak to bolo o cecky elfskej ženy. Keby to vybuchlo... Hrôza pomyslieť. Toľko vyplytvaného piva! A už sem beží aj Prevaril. No čo, ako? Prestali všetci chľastať a hľadajú sabotérov? Výborne! Pridáme sa k hľadaniu. Blažej, ty choď prezrieť šrotovňu a ja s učňami zájdem do chladniarne. Za mnou!

Čo je to chladiareň, sa pýtate? Nuž, to je oddelenie, kde prebieha pasívnejšia časť výroby piva. Už sme aj tu. Pred dverami visí niekoľko kabátov. Oblečte si ich. Vnútri síce nemrzne, ale po teple sálajúcom z varných kotlov by to bola pre vás tepelná facka ako lopatou cez rypák. Máte na sebe kabáty? Výborne. Čo vravíte? Ten váš smrdí ako latrina? Asi ho mal naposledy náš údržbár. Dva dni dozadu sa strepal do latríny a ten smrad zo seba nezmyl ani po troch kúpeľoch. Zapchajte si nos a nejako to vydržte. Ideme dnu.

Pri hubách na riti strýca Brechta! Prečo je tu tak teplo? Veď to úplne znehodnotí proces kvasenia! Vidíte tie kamene veľké ako sud po obvode sály? To sú magické steiny. Normálne svietia na modro a schladzujú to tu. Teraz žiaria na červeno. Namiesto chladenia zohrievajú. Vy tam, učeň! Bežte von a nájdite solodského čarodejníka. Nech sem čo najrýchlejšie príde. Kde ho nájdete? Šlaka, to než vám opíšem... Jednoducho bežte po chodbách a kričte, že potrebujeme čarodejníka v chladiarni. Buď vás začuje, alebo niekto za ním zájde. Len dúfam, že nie je zase na mol.

My ostatní musíme nejako narušiť kúzlo steinov, aby tak nehriali. Ale ako? Premýšľajte. Že čo? Či stačí, ak ich poškodíme? V podstate áno. Na to by sme však potrebovali dláto. Čože? Jedno pri sebe máte? Prečo ste si na štúdium pivovarníctva vzali dláto? Aha, váš otec je kamenár a dal vám to svoje pre šťastie, aby sa vám darilo v štúdiu? To je milé. Pustite sa do toho. A nepoškodte steiny príliš. Nech s tým nemá čarodejník zase toľko práce. Lebo to jeho frkanie nezastavíme ani po desiatich pivách.

Čo sa pýtate, učeň? Že na čo je vlastne táto miestnosť? V tých veľkých sudoch sa kvasí pivo. Koľko to trvá? Zhruba tri, štyri roky. Že čo? Vraj ľuďom to trvá pár dní? Pchá! Tieto sprosté ľudské metódy. Tá ich žbrnda sa tak krátko kvasí, pretože nemajú kvalitné trpasličie pivovarské kvasnice ako my. A tie, čo sa používajú v našom pivovare, sú tie najlepšie a ich výroba je prísne stráženým tajomstvom. Obsahujú totižto našu špeciálnu receptúru. Vďaka nej má pivo zo Solodu jedinečnú chuť aj kvalitu. Ak úspešne dokončíte štúdium a prisaháte vernosť nášmu pivovaru, prezradíme vám toto tajomstvo. Dovtedy nech vás ani len nenapadne sa pokúšať receptúru vyňuchať!

Ako znela otázka, učeň? Že čo by sa stalo, keby ste sa o to pokúsili? Oficiálny trest je vyhostenie z Morekraja nadosmrti. Neoficiálny je utopenie v latrine! Stačí vám takáto odpoveď? Výborne.

Ako vám ide to dlabanie? Steiny už nežiaria. To je dobre. Podte, učni. Zájdeme za Prevarilom do šrotovne. Že čo, učeň? Čo je za tými veľkými dverami vpravo? Tam je sála, kam sa pivo presunie po kvasení, aby odstálo. Dobré odstáť pivo stočíme do sudov. Tie putujú do hostincov vo všetkých kráľovstvách trpaslíkov z nížin aj k našim horským bratom v pohorí Koruny sveta. Dokonca poputuje aj do Perunaru ďaleko na juhu! Ale dosť rečí. Ideme!

Á, Niklaus! Konečne si dorazil. Učni toto je Kiklaus Čarotepec, čarodejník nášho pivovaru. Áno, steiny hriali namiesto chladenia. Áno, museli sme ich trochu poškodiť. Pri predkoch, nehundri toľko! Bolo to nutné. Mlč už a hybaj opraviť tie kamene! My ostatní ideme.

Tak sme naspäť v šrotovni. Tam je Blažej. Čo sa tak zmätene obzeráš? Našiel si tých sabotérov? Že nie? Zburcoval si celý pivovar aj akadémiu a nevíete ich nájsť? Votanove chlpy v nose, a pozeral si sa aj nad seba, ty teľa? Vidiš toho mizeráka, ako stojí na plošine nad valcami? Vyzerá to, že chce do nich niečo hodiť. Rýchlo, zastavte ho niekto!

Pekný zásah, učeň! To vaše dláto nám dnes prináša skutočné šťastie! Máte u mňa súdok piva. Pri predkoch! Zdrbal sa medzi valce. No a je z neho šrot. Vidíte, učni, preto je bezpečnosť pri práci vždy dôležitá. Nedáte si pozor a skončíte ako prísada do piva. A zničíte aj to pivo. Teraz bežte rýchlo dole a odsuňte na bok kade s rmutom, nech do nich ten guláš nenatečie. O jedného sabotéra menej. Ale kde je druhý?

Aha! Tam beží! Za ním! Uteká po rampe k varným kotlom! Nesmie nám ujsť. Vy traja, choďte sprava. Blažej, vezmi si dvoch učňov a obíďte ho. Dostaneme ho do klieští.

Už je v pasci! Chyťte ho! Votanove vrede! Ako vám mohol takto vykĺznúť? Veď ste ho skoro mali! Ale je pravda, že na trpaslíka je nejako príliš ohybný.

Kam zmizol? Čo vravíte, učeň? Bežal ku chladiarni? Ideme! Aha, tam leží. Aj s poriadnou hrčou na hlave. Dobrá práca, Niklaus. Že čo? Keďže do teba vrazil, tak si mu jednu vrazil? Výstižné, Kiklaus, naozaj výstižné. A teraz si toho sabotéra pekne prezrime. Že čo, učeň? Čo za trpaslíka by spáchalo niečo také podlé ako sabotáž? To je dobrá otázka. Mám totižto podozrenie, že toto hovädo pred nami nie je trpaslík. Vidíte ten zvláštny amulet, čo má okolo krku? Čo sa asi stane, keď mu ho dám dole?

Aha! Premenil sa. A na čo iné než na smradľavého elfa! A nie hocijakého. Spoznávate ho, učni? Samozrejme, že nie. Pretože ste poriadni mladí trpaslíci a pijete pivo. Toto je Thalion Aman mladší. Syn najväčšieho výrobcu vín z Javorového grófstva. Jeho tatko sa už dve storočia snaží presvedčiť trpaslíkov, aby namiesto piva pili víno. Najlepšie to, ktoré dováža on. Pche! Elfovia majú niekedy hlúpejšie nápady než ľudia. Trpaslíci nikdy nebudú preferovať to elfské zmáганé hrozno pred pivom. Zapište si to konečne za tie vaše špicaté uši.

Čo sa pýtate, učeň? Čo s ním spravíme? Dobrá otázka. Blažej, máme tu ešte ten sud so skysnutým pivom? Výborne! Otvorte ho, strčte doňho tohto nepodareného sabotéra a pošleme ho naspäť tatkovu ako varovanie. Cesta z Morekraja do Javorového grófstva trvá zhruba mesiac. Dovtedy v tom sude pekne dozreje a možno bude chutiť lepšie než tá ich prevarená šťanka.

No a vy, milí učni, máte za sebou svoj prvý deň v našom Solode. Bol trochu akčnejší než pri iných ročníkoch, ale zato poučnejší. Vám, učeň s dlátom, pošlem na internát sud, ktorý som sľúbil.

Tým sa teda končí prehliadka nášho pivovaru a pivovarskej akadémie. Na zvyšok dňa máte voľno. Dobre si ho užite, pretože vás čakajú roky ťažkého štúdia a tvrdej práce. Ale stojí to za to, verte mi. Sám som tu úspešne vyštudoval a pracujem v Solode už vyše tri storočia.

Predkovia, aby som nezabudol! Na rohu pivovaru je krčmička Trojoká hus. Hostinskému Leszekovi ukážte svoje učňovské pečate. Načapuje vám vzorku nášho piva zdarma. Nech máte trocha motivácie. Dobre si odpočinite a ráno hurá do štúdia. Teším sa, až sa zajtra uvidíme pri našej prvej vyučovacej hodine.

Miroslava Vaníková

Hostinec u Žltej chobotnice

Ležala schúlená na zemi. Spod vlasov jej pomaly vytekal pramienok krvi. Oči mala zavreté, sťažka dýchala a ľavým uchom prilepeným k zemi počúvala vzdalujúci sa dupot kopýt. *Sú preč. Konečne sú preč.*

S ťažkosťami sa posadila a rozhliadla sa. Na lesnej čistinke bol okolo miesta, na ktorom ležala, vydupaný kruh. Na zaprášenej zemi sa váľali kusy potrhaného oblečenia, vo vzduchu sa ešte stále vznášal pach koní, spotených mužov a moču.

„Zmrdi,“ odpľula si Venda, pričom zaúpela od bolesti. Myslela si, že po toľkých rokoch si zvykne. Šok z nej pomaly opadával, takže začínala cítiť každú novú modrinu. Pomaly vstala a začala zbierať zvyšky svojho odevu.

Ešte stále sa triasla, keď jej na nohu kvaplo niečo vlhké. Zhnusene sa pozrela dole. Po stehnách jej tiekla krv zmiešaná so semenom. Mimovoľne si položila dľaň na brucho. *Čo ak... Nie, musí sa vzchopiť.* Odtrhla za hrst buriny, ktorá rástla pod košatým dubom a utrela si nohy. Keď sa dotkla čerstvých tržných rán, zasipela a skrivila tvár.

Okolie poznala nasпамáť. Vedela, že neďaleko sa smerom na sever kľukatí skratka do hostinca. Ak sa plánujú zastaviť ešte pri jazere, a tým si bola istá, má ešte dosť času. Navyše, cestička vedie okolo lesného prameňa. Studená voda jej pomôže zmyť zo seba posledné hodiny. A v okolí rastú bylinky, ktoré potrebuje.

Na mieste, kde hustý les hraničil so širokou cestou, po ktorej kedysi neustále tiekol prúd vozov, jazdcov a tulákov, stál hostinec. Dnes doň zabľúdil už málokto. Na drevenej stavbe s malou vežičkou a machom obrastenou strechou sa hompálala ošumelá tabuľa s ledva viditeľnou maľbou žltej chobotnice prebodnutej harpúnou.

Posledné lúče slnka sa odrazili od okna hostinca priamo do očí prichádzajúcich jazdcov. Kone sa prehýbali pod ťažkým nákladom, unavene prekladali nohy, muži boli špinaví a páchli. Na spotených tvárach sa im rozmazal prach z ciest a zlepené vlasy nenadvihol ani vietor, ktorému šli v ústrety.

Z okna na prvom poschodí ich s obavami sledoval pár zelených očí. Upieral pohľad na harpúny trčiace z cestovných vakov.

Dvere hostinca sa s rachotom otvorili. Von sa vyvalil hostinský s klobúkom, ktorý mu dvojnásobne zväčšoval hlavu. Hostinský Derek bol statný chlap, vysoký vyše dvoch metrov a s bradou siahajúcou do polovice pevného brucha.

„Vitajte, páni lovci,“ povedal a zahvízdal na paholka. „Postaraj sa o kone, daj variť vodu na kúpeľ a ohlás v kuchyni, že sa bude podávať naša špecialita.“

Paholok prikývol.

„Páni, verím, že nepohrdnete. Dnes je to na náš účet. Ako poďakovanie za vaše služby pre náš kraj.“

Prvý jazdec, muž stredného veku so širokými ramenami a dlhou jazvou na predlaktí, sa široko zaškeril. Chýbali mu tri zuby, a tie ostatné tiež vyzerali, že dlho nevydržia.

„Vidím, že si o nás už počul, hostinský. My sme zas počuli o tvojej špecialite. Povedz, je pravda, že porciuješ chobotničiakov?“ opýtal sa slizkým hlasom.

Derek si prehliadol lovcov kabát, ktorý ho odlišoval od ostatných. Spodný lem tvoril vypálený príbeh. V obrazcoch nasledujúcich po sebe boli zobrazené legendárne bytosti v smrteľnej agónii. Drak chrliaci oheň s prestreleným krídlom, obrovský plaz vynárajúci sa zo zeme s vypichnutými očami a lietajúci tvor s useknutou hlavou, ktorá visela na tenkom páse kože. Za týmito výjavmi bolo prázdne miesto, akoby čakalo na ďalší obraz.

„Špecialita je to preto, že jej zloženie je tajomstvom. Nenechaj si pokaziť zážitok. Ochutnáš a sám posúdiš, čo je to. Možno jahňacina, možno teľacina, možno opičina a možno chobotničiak,“ zaškeril sa na oplátku hostinský, krátko sa uklonil a pozval hostí ďalej.

Venda potichu zbehla po schodoch, pričom ten predposledný preskočila, lebo vedela, že vŕzgá. Ostala stáť skrytá za schodmi. Nazrela do spodnej časti hostinca, ktorú od kuchyne oddeľovala tenká stena s alkoholom a popraskaný barový pult. Derek ju zbadal. Na chvíľu sa pohľadom zastavil na jej rozseknutej pere a zaschnutej krvi nad obočím. Otočil hlavu a pozrel sa smerom k stolu, pri ktorom sa hlučne smiali traja podgurázení lovci s korbelfmi piva miešaného s medovinou. Pochopil, nebolo to prvýkrát.

„Dones im jedlo,“ zasipel na ňu potichu, ale rázne, „a drž hubu, vieš, že sú pod ochranou kniežata.“

„Špecialitu pre špeciálnych hostí, ako vždy,“ odvrkla, ale stiahlo jej žalúdok.

Venda nenápadne vkĺzla do kuchyne a rýchlo si opláchla tvár v studenej vode. Oblečenú mala starú Derekovu košeľu, ktorá na nej vyzerala ako vrece. Strčila si ju do sukne a snažila sa ju nahúľať tak, aby zakryla ženské krivky. Nechcela provokovať. Na dnes už stačilo.

Šikovne chytila tri taniere s veľkými kusmi mäsa do jednej ruky a do druhej vzala drevenú misu s chlebom. Zadkom si otvorila dvere a vošla do hostinca. Zamierila k najväčšiemu stolu pri okne, rýchlo poukladala taniere pred lovcov a razom bola na ceste naspäť do kuchyne.

Vtom ju po zadku pleskla obrovská ruka.

„Ale, ale, koho to tu máme. Keby som bol vedel... zviezli by sme ťa,“ zasmial sa štrbavý lovec na vlastnom vtipe a jeho kumpáni sa pridali.

„Verím, že vám bude naša špecialita chutiť,“ povedala Venda s napätým úsmevom a jemne sa uklonila.

„Už nám chutila,“ zaškeril sa chlap s najdlhšími vlasmi, zviazanými do hrubého masného vrkoča, „a ešte aj bude. Neboj sa, tentoraz sa umyjeme. Na zajtrajší lov musíme šetriť sily, ale po ňom... To oslávime, ako sa patrí.“

„Prajem vám veľa šťastia pri love,“ snažila sa vyklízuť, ale mužova ruka ju držala v ocelovom zovretí.

„Povedz mi, krásavica, videla si už niekedy naživo chobotničiaka?“ opýtal sa štrbavý lovec. „Vraj ich tu máte požehnane. Zajtra ti prinesieme jeho hlavu, môžeš nám ju uvariť na večeru a oči si nechať. Tie sú vraj najväčšia lahôdka.“

„Nie, nevidela. Ale som vďačná, že ste tu a pomôžete nám zbaviť sa ich. Určite sa ten obraz bude skvelo vynímať na vašom kabáte,“ pohľadom prešla po krvavom príbehu, ktorý visel na hrdzavom klinci z trámu hostinca.

„Vysmievaš sa? Tak ja ti poviem, moja milá... To, že vedia rozprávať, z nich nerobí ľudí ani inteligentné bytosti. Sú to obyčajné príšery. Potvory, ktoré treba vykynožiť do jednej. Urobíme z tejto zeme krajinu ľudí. Draky, hipogrify, hadonosy ani chobotničiáci tu nemajú miesto. O to sa postarám,“ posledné slová precedil pomedzi zuby.

„Budem vám držať palce,“ povedala Venda a uprene sa mu pozerala do očí bez jediného žmurknutia.

„A potom si podáme križencov. Sú to nechutné hračky prírody. Vraj majú namiesto hlavy chobotnicu. Chcela by si takého pankharta? Radšej dúfaj, že sa ti narodí poriadny lovec,“ zachechtal sa a vypil zvyšok nápoja.

„Venda, dones hosťom ďalší džbán s medovinou a pivom,“ zručol na ňu spoza barového pultu hostinský Derek.

„Takže Venda? Zvláštne meno, také som ešte nepočul,“ ozval sa lovec s dlhým masným vrkočom.

„Venda ako Vendeta,“ odpovedal ľahostajne hostinský.

„Aj tak mi to nič nehovorí,“ podgurážený lovec sa pustil do mäsa na tanieri.

„Dobre pre teba,“ zamrmľal Derek a napravil si obrovský klobúk.

Venda sa skrývala v stajni. Stála pri sivákovi a pomalými pohybmi mu česala srst'. Okolo nej sa vznášal jemný prach z rozvíreného zaschnutého blata. Počúvala hlasný smiech opitých lovcov, ktorí boli jedinými ubytovanými na dnešnú noc. Chcelo sa jej vracať. Bolelo ju celé telo a ešte stále sa chvela. Oko jej opuchlo, a vždy keď skrivila tvár od bolesti, roztrhla sa jej chrasta na čele. Derekovu košeľu mala pokvapkanú krvou.

Mesiac bol už vysoko na oblohe, keď sa dvere hostinca rozrazili a na dvor vypadol štrbavý lovec. Prihlúplo sa usmieval a razila z neho medovina s pivom. Dopotácal sa k najbližšej stene, oprel sa o ňu rukou a začal močiť. Venda vyklízuť zo stajne a zamierila rovno k nemu.

„Krásna noc, však?“ oslovila ho. „Mesiac osvetľuje celý les.“

„Krásne by bolo ohnúť ťa o strom a pozeráť sa, ako sa ti mesiac odráža od zadku.“

Venda pokračovala, akoby nič nepovedal: „Jazero je počas splnu ako zrkadlo. A vraj práve vtedy sa chobotničiáci kúpu na hladine.“

„Lepšie sa loví cez deň,“ odbil ju lovec, „aj tak sa nemajú kam schovať. Z jazera sa nedá ujsť.“

„To je pravda. Ale počas splnu sa pária. Vtedy ich chápadlá na hlavách dosahujú dvojnásobnú dĺžku. A to už je iný úlovok. Získať hlavu samca počas ruje a zavesiť si ju na stenu, to sa len tak nevidí. Knieža by ju vyvážilo zlatom...“

Lovec na ňu zaostрил tupý pohľad.

„Ale ak sa bojíte tmy...,“ dodala Venda.

„Ja neviem, čo je strach, ty hlúpe dievča. Zabil som draka. A keď si ťa zajtra vychnutám, možno zabijem aj teba,“ zavrčal a vyvracal sa na svoje topánky.

Zadné dvere hostinca sa otvorili a zjavila sa v nich Dereкова hlava. Rýchlo sa pozrel na scénu pred sebou, na okamih sa zahľadel Vende do očí, odvrátil zrak a vrátil sa dovnútra. Otvoril sud svojej najlepšej medoviny a skríkol na celý hostinec: „Na úspešný lov!“ Následne si nenápadne zastrčil pod klobúk zatúlaný prameň vlasov, ktorý pripomínal dlhú žltú dažďovku.

Slnko už bolo vysoko na oblohe, keď dvaja z lovcov konečne vyliezli zo svojich izieb. Na tvárach mali otláčené stebľa sena z matracov a medovina z nich razila na niekoľko metrov. Venda ich sledovala opretá o stenu kuchyne, pričom si čistila špinu

za nechtami. Na košeli jej pribudli nové flaky od krvi. Opuchnutá tvár ju bolela pri každom prehovorenom slove.

„Tak ako, idete nás zachrániť pred strašnými chobotničiakmi?“ zvolala na lovcov. Ruky si rýchlo skryla za chrbát, aby nezbadali, ako sa jej pri pohľade na nich roztriasli.

„Už aj v horšom stave sme sekali obludy. Nevidela si nášho kapitána?“ odvrkol lovec s dlhým vrkočom.

„Bohužiaľ, dnes sa ešte neukázal. Možno sa vytratil v noci a skúsil šťastie sám.“

„Prečo by to robil? Sme zohraní.“

„Medzi miestnymi koluje legenda, že počas splnu sa chobotničiáci kúpu na hlavine a vábia ľudské samice. Počas ruje sú ich chápadlá najdlhšie a taká hlava by bola vrcholom každej loveckej zbierky. Ale ak tam šiel sám, už ho nemusíte čakať,“ uškrnula sa.

„Si drzá, asi sme k tebe boli až príliš zhovievaví,“ zavrčal vlasatý a premeral si Vendinu dobitú tvár, „radšej nachystaj obed, chceme to najlepšie, čo máte.“

Preglga. Potlačila hrču v hrdle a odpovedala: „Ako si želáte, dnes to bude naozajstná lahôdka. Čerstvo ulovené mäso. Derekovi sa nadržanom na love mimoriadne darilo.“

Vstúpila do kuchyne, prehodila si cez hlavu krvavú zásteru a prešla do zadnej časti, kde skladovali potraviny. Z pultu si zobrala sekáčik na mäso a pozrela sa na veľké stehno, čerstvo stiahnuté z kože, ktoré viselo na háku zo stropu.

„Zmrdi,“ zanaďavala a celou silou zaťala do mäsa, „snáď vám bude chutiť.“

Partneri

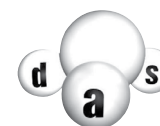
artis
omnis

BRAK

VLNA | ČASOPIS O SÚČASNOM UMENÍ A KULTÚRE

drewo a srd

založené 1994

martinus

Literárny Zvolen 2025

Zborník z 31. ročníka celoštátnej literárnej súťaže

Zostavila: Mgr. art. Alexandra Štefková, PhD.

Jazyková spolupráca: PhDr. Katarína Vrablicová

Grafické spracovanie: Mgr. art. Bernadett Erdélyiová

Vydalo: Národné osvetové centrum, Nám. SNP č. 12, 812 34 Bratislava
a Podpolianske osvetové stredisko, Hrnčiarska 6, 960 26 Zvolen

Tlač:

Náklad: 100 ks

ISBN: 978-80-7121-393-2